

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ Σάββατο 13 - Κυριακή 14 Ιουλίου 2013

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος

Πυργί, Χίος

Γνήσια Γεύση από Ελλάδα

Παράδοση, σύγχρονες τεχνικές επεξεργασίας, ανώτερη ποιότητα

Krinos Foods, LLC., 47-00 Northern Blvd. LIC, NY 11101 • www.krinos.com

Ρίζωσαν και μεγαλούργησαν βοηθώντας και τη γενέτειρα

Το «Περιοδικό» αυτής της εβδομάδας είναι αφιερωμένο στους Χιώτες της Αμερικής και στο πανέμορφο αιγαιοπελαγίτικο νησί τους. Πανέξυπνοι, δημιουργικοί, ανήσυχτοι, συνετοί, οι Χιώτες, έχουν μεγαλούργησει στη ζωή της Αμερικής, ενώ ξεχωρίζουν για τον πατριωτισμό τους και την αφοσίωσή τους στο θεσμό της οικογένειας. Ήταν και είναι μπροστάρηδες στις προσπάθειες της Ομογένειας και στους αγώνες για τα δίκαια της ελληνικής πατρίδας.

Παράγοντες των Χιακών οργανώσεων της Αμερικής, μιλούν στο «Περιοδικό» του «Εθνικού Κήρυκα» και τον δημοσιογράφο Σταύρο Μαρμαρινό, για το ρίζωμα στην αχανή αυτή χώρα, τα όνειρα των πρωτοπόρων και τα θαύματα των σημερινών συμπατριωτών τους. Παράλληλα, εκφράζουν την αγάπη για το αξέχαστο νησί τους, που πάντοτε το στήριξαν με όποιο τρόπο μπόρεσαν και μιλούν για τις ομορφιές του, που δεν είναι όλες γνωστές στους ξένους. Η όμορφη και ιστορική Χίος, που βρίσκεται πολύ κοντά στα Μικρασιατικά παράλια και είναι το πέμπτο μεγαλύτερο σε μέγεθος νησί της Ελλάδος και το δέκατο στη Μεσόγειο, είναι πασίγνωστη στους ξένους για τη μοναδική μαστίχα της και ιδιαίτερα τους μεγαλοεφοπλιστές που κατάγονται απ' αυτήν. Ο ίδιος ο Δήμος του νησιού, το χαρακτηρίζει ως «ένα νησί, που ίσως να μην έχει τη φήμη πολλά υποσχόμενων τεχνητών παραδείσων της Μεσογείου, αλλά που αποτελεί ένα καλοκρυμμένο μυστικό της Ελλάδος!» Και αυτά τα καλοκρυμμένα μυστικά, αναφέρονται στο δεύτερο μέρος του αφιερώματος αυτού.

periodiko@ekirikas.com

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος Σελίδα 3

Μυροβόλος Χίος:

Μοναδική και πανέμορφη Σελίδα 14

Μοναστήρια και Εκκλησίες στη Χίο» Σελίδα 17

Η ιστορία της Χίου

από τα Προϊστορικά έτη μέχρι σήμερα Σελίδα 22

Η Ιστορία της Μαστίχας Χίου

και των Μαστιχοχωρίων Σελίδα 24

Το πολύτιμο... δάκρυ της μαστίχας Χίου Σελίδα 26

Τα μοναδικά στον κόσμο Μαστιχοχώρια Σελίδα 30

Χίος: Παραλίες για απαιτητικούς Σελίδα 32

Ανάβατος και Πυργί,

δύο μοναδικά μέρη στον Κόσμο Σελίδα 34

Χίος δεν είναι μόνο μαστίχα Σελίδα 35

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη:

Μια συγγραφέας γεμάτη αγάπη Σελίδα 37

το βιβλίο είναι φίλος
(718) 784-5255

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος

Του Σταύρου Μαρμαρινού

Οι Χιώτες έχουν βαθιές τις ρίζες τους στην Αμερική, στην οποία όχι μόνο ρίζωσαν, αλλά μεγαλούργησαν, διακρίθηκαν και διακρίνονται σε όλους τους τομείς, με την εργατικότητα, το ανήσυχο πνεύμα της δημιουργίας και την εξυπνάδα τους. Και οι ρίζες αυτές φαίνεται ότι πάνε πολλά χρόνια πίσω, αν είναι ιστορικά σωστό αυτό που αναφέρεται μεταξύ άλλων, ότι ο μεγάλος θαλασσοπόρος Χριστόφορος Κολόμβος, που ανακάλυψε την Αμερική, συμβουλευτηκε Χιώτες ναυτικούς για να ενημερώσει τους χάρτες του, πριν ξεκινήσει για το μεγάλο του ταξίδι.

Εδώ και πολλά χρόνια, τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία είναι η μεγαλύτερη χιακή οργάνωση, με οργανώσεις-μέλη σε διάφορες πόλεις της Αμερικής και του Καναδά. Συγκεκριμένα, έχει μέλη στο Μόντρεαλ και Τορόντο του Καναδά, Βοστώνη, Ν. Υόρκη, Ν. Ιερσέη, πρωτεύουσα Ουάσιγκτον, Βαλτιμόρη, Φιλαδέλφεια, Οχάιο, Γουέστ Βιρτζίνια, Πίτσμπουργκ, Σικάγο, Ν. Ορλεάνη και Καλιφόρνια, ενώ υπάρχουν επαφές με συλλόγους που δεν είναι ακόμα μέλη, στη Φλόριδα και στην Πενσιλβάνια. Σε μερικές από τις περιοχές αυτές, υπάρχουν ως μέλη, περισσότερες από μια οργανώσεις. Για τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία και τους Χιώτες της Αμερικής, μίλησαν στο «Περιοδικό» του «Εθνικού Κήρυκα» ο σημερινός πρόεδρος, Δημήτρης Κοντολιός και οι πρώην πρόεδροι, Μάρκος Μαρινάκης, από τη Νέα Υόρκη, Κώστας Σεβαστός, από το Κλίβελαντ, Στέφανος Μπουμπούλης, από τη Βοστώνη, και Γιάννης Κοντολιός, από τη Ν. Ιερσέη καθώς και ο α' αντιπρόεδρος, Στέλιος Τσαγρής, από την Καλιφόρνια.

Ο Δημήτρης Κοντολιός υποστήριξε ότι στις τάξεις των χιώτικων συλλόγων έχουν αρχίσει και εισέρχονται νέοι στην ηλικία ομογενείς που υπόσχονται ένα καλύτερο μέλλον. Σχετικά, ο κ. Μπουμπούλης υποστήριξε ότι η συμμετοχή της νεολαίας στις διάφορες ομογενειακές οργανώσεις δεν είναι εκείνη που θα μπορούσε και έπρεπε. «Τα παιδιά αυτά, είναι στην πλειοψηφία τους γεννημένα στην Αμερική και έχουν άλλες σχέσεις με την Ελλάδα, την οποία αγαπούν ως πατρίδα των γονέων τους, αλλά δεν είναι σαν εμάς, που έχουμε γεννηθεί εκεί», τόνισε. «Εμείς θυμόμαστε το χωριό και το νησί μας και είναι διαφορετικά. Είναι κάπως δύσκολο να ελκύσεις τους νέους να ασχοληθούν ενεργά με εθνικοτοπικά σωματεία».

Για το ίδιο θέμα, ο κ. Σεβαστός συμφώνησε με τη θέση του προέδρου κ. Κοντολιού, ότι η νεολαία έχει αναλάβει σήμερα διάφορες θέσεις. «Τα τελευταία χρόνια, πολλά από τα ύψιστα αξιώματα των συλλόγων μας έχουν αναλάβει νέοι», υπογράμμισε.

Ο Στέλιος Τσαγρής.

«Με υπερηφάνεια θέλω να πω, ότι αυτοί οι νέοι μας είναι πολύ δραστήριοι και έχουν δώσει άλλη ζωή στις οργανώσεις μας. Και θέλω, επίσης, να τονίσω ότι οι νέοι μας, είναι υπερήφανοι και το λένε, ότι είναι ελληνικής καταγωγής. Παλαιότερα, πολλοί νέοι μας απλώς εμφανίζονταν στις χοροεσπερίδες και άλλες εκδηλώσεις της Ομογένειας, αλλά τώρα εμφανίζονται σαν στελέχη των οργανώσεών μας και προσφέρουν έργο».

Κάνοντας μια σύγκριση των τελευταίων χρόνων με τους παλαιότερους, ο κ. Μαρινάκης, ο οποίος ήταν πρόεδρος κατά την περίοδο 1985-86, υποστήριξε ότι εκείνη την εποχή υπήρχε διαφορετική συνένωση και συνεργασία των ομογενών, με έμφαση τα εθνικά θέματα και ιδιαίτερα το Κυπριακό. «Οι Χιώτες έδειξαν μεγάλη ευαισθησία στα εθνικά θέματα και μάλιστα βρέθηκαν στην πρωτοπορία των κινητοποιήσεων, όπως και οι Κύπριοι, που επηρεάζονταν άμεσα από το Κυπριακό πρόβλημα», υπογράμμισε ο κ. Μαρινάκης. «Φροντίσαμε να έχουμε κοντά μας τη Νεολαία, ενώσαμε τον Καναδά με τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία. Και θέλω, με την ευκαιρία αυτή να πω, ότι ο Δημήτρης Κοντολιός, ως πρόεδρος της οργάνωσής μας, κάνει σπουδαία δουλειά. Είναι γεννημένος εδώ στην Αμερική

Ο Στέφανος Μπουμπούλης.

και έχει μια ευχέρεια και πιο καλή σκέψη από εμάς, που έχουμε έλθει από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Έχει την ικανότητα να προσεγγίζει και να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για να έρχονται κοντά και οι νέοι μας. Γενικότερα, στην Ομογένεια, όσο περνούν τα χρόνια, απαιτείται μια φθορά στα σωματεία. Σε ό,τι αφορά τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία, ο Δημήτρης Κοντολιός κρατά καλή γραμμή. Κατ' αρχήν, κάνει συνέδριο κάθε χρόνο και έτσι κρατούνται σε ζωντάνια τα σωματεία μας. Και επίσης θέλω να υπογραμμίσω ότι όλοι οι πρώην πρόεδροι των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων έχουν κάνει πάρα πολύ καλή δουλειά στην εποχή τους. Έτσι, οι Χιώτες της Αμερικής ξεχωρίζουν σήμερα μεταξύ των ομογενών».

Ο κ. Σεβαστός που ήταν πρόεδρος από το 1992 μέχρι το 1996, είπε ότι νωρίτερα, επί προεδρίας του Γιάννη Φράγκου, τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία οργάνωσαν το πρώτο παγκόσμιο συνέδριο με τη βοήθεια της Χιακής Ομοσπονδίας. «Αυτό έδωσε ζωντάνια και σε όλα τα χιώτικα σωματεία», πρόσθεσε. «Θυμάμαι ότι στο πρώτο συνέδριο, είχαν δώσει το παρών τους μέλη της κυβέρνησης, στρατιωτικοί και άλλοι επίσημοι. Ήταν κάτι το σπουδαίο».

Ο Κώστας Σεβαστός.

Σχετικά με τα συνέδρια, ο κ. Μαρινάκης, αναφέρθηκε στην επίδοση τιμητικών διακρίσεων σε Ελληνοαμερικανούς και Έλληνες στρατιωτικούς, καθώς και σε Αμερικανούς πολιτικούς που είχαν προσκληθεί και φιλοξενηθεί στη Χίο.

«Με την ευκαιρία του Συνεδρίου στη Χίο, τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία είχαν κάνει δωρεά ενός εκατομμυρίου δολαρίων στο Νοσοκομείο του νησιού», είπε ο κ. Μαρινάκης. Για την ακρίβεια, τότε έφθασε και εγκαταστάθηκε σύγχρονος αξονικός τομογράφος.

Εξηγώντας τα πιο πάνω, ο κ. Σεβαστός, είπε ότι «το πρώτο μηχανήμα που πήγε στην Ελλάδα, ήταν το οφθαλμολογικό, το οποίο μας κόστισε 120.000 δολάρια και μάλιστα για την εγκατάστασή του, το 1993, πήγαμε γιατρό από την Αμερική».

Ο κ. Μπουμπούλης, που ήταν πρόεδρος από το 2000 μέχρι το 2004, είπε ότι είχε γίνει μεγάλη προσπάθεια για τη συγκέντρωση χρημάτων προκειμένου να εξοπλιστεί το Σκυλίτσειο Νοσοκομείο Χίου. «Καταφέραμε να φέρουμε από αξονικούς τομογράφους, μέχρι μηχανήματα ακτινογραφίας», είπε. «Μερικά με κοντέινερς. Μερικά τα αγοράσαμε από την Ελλάδα. Πιστεύω ότι έγινε ένα σπουδαίο έργο το οποίο

Ο Γιάννης Κοντολιός.

βοήθησε και συνεχίζει να βοηθά τους συμπατριώτες μας στη Χίο. Ακόμα και σήμερα, μετά τις μεγάλες πυρκαγιές στο νησί μας πέρυσι, δώσαμε, με πρωτεργάτη το Σύλλογο 'Αγ. Μαρκελλάς' της Καλιφόρνιας, μηχανήματα και άλλο εξοπλισμό για τους εθελοντές πυροσβέστες. Και το τελευταίο πράγμα που κάναμε, ήταν που αγοράσαμε ένα μικρό αυτοκίνητο για να χρησιμοποιηθεί στην κατάσβεση των πυρκαϊών, με μηχανήμα που αγοράστηκε με χρήματα από τους χιώτικους συλλόγους της Αμερικής».

Ο κ. Τσαγρής που είναι και πρώην πρόεδρος του συλλόγου της Καλιφόρνιας, είπε ότι «όλοι βοήθησαν και η συνδρομή των χιακών σωματείων ήταν σημαντική», ενώ εξέφρασε την ελπίδα του ότι οι δωρεές θα αξιοποιηθούν για τις ανάγκες του νησιού. «Ό,τι μπορέσαμε το κάναμε», τόνισε.

Πρόσθεσε δε, ότι ο σύλλογός του πρόσφερε κι αυτός στο Σκυλίτσειο Νοσοκομείο ποσό 5.000 δολαρίων, όταν χρειάστηκε να αλλαχθεί εξάρτημα του αξονικού τομογράφου.

Επανερχόμενος ο κ. Μαρινάκης στο ενδιαφέρον των απόδημων Χίων για το νησί τους, είπε ότι το 1985 με πρωτοστάτη τον Γιώργη Λιβανό και τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία απε-

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος

Συνέχεια από τη σελίδα 3

στάλνσαν 25 κομπούτερς στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ενώ το 1988 δωρήθηκε στη Βιβλιοθήκη Κοραή, ειδικό μηχάνημα ηλεκτρονικής αναπαραγωγής κειμένων.

Για τους Χιώτες εφοπλιστές που από χρόνια είχαν γραφεία τους στην Αμερική και ιδιαίτερα στη Νέα Υόρκη, ο Δημήτρης Κοντολιός τόνισε ότι όχι μόνο οι καταγόμενοι από το νησί, αλλά όλοι οι Έλληνες, νιώθουν υπερφάνεια, δεδομένου ότι πρόσφεραν στην Ομογένεια και αποτέλεσαν πάντοτε μεγάλο στήριγμα για την οικονομία της Χίου. Ο κ. Μαρινάκης αρκέστηκε να τονίσει ότι το θέμα αυτό είναι τεράστιο σε έκταση και σε σημασία. «Από πού να αρχίσει και πού να τελειώσει κανείς;» αναρωτήθηκε. «Οι πιο μεγάλοι μας εφοπλιστές πέρασαν από εδώ. Ομως, εδώ και χρόνια, ο αριθμός τους στην Αμερική, έχει μειωθεί πάρα πολύ».

Για το μέλλον των χιακών οργανώσεων στην Αμερική, ο πρόεδρος των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων, κ. Κοντολιός είπε ότι παρά τις δυσκολίες, κάνουν το καλύτερο δυνατόν. «Για τις περισσότερες χιακές οργανώσεις μας, μπορώ να πω ότι υπάρχει ελπίδα και συνέχεια», τόνισε. «Έχουν μπει νέοι άνθρωποι, έχουμε την ευκαιρία να οργανώσουμε καινούργιους συλλόγους και προσπαθούμε να συνεχίσουμε το έργο των παλαιών οργανώσεων. Χρειάζεται, όμως, δουλειά. Η ύπατη στοά και οι πρόεδροι βοηθούν πολύ στην προσπάθεια. Με τη σύγχρονη μάλιστα τεχνολογία, έχουμε καλή και τακτική επαφή όλοι μας, πράγμα που βοηθά τους σκοπούς μας».

Από την πλευρά του, ο κ. Μαρινάκης υποστήριξε ότι οι Χιώτες θα συνεχίσουν την παραγωγική τους παρουσία στο χώρο της Ομογένειας. Πλεονέκτημα γι' αυτό είναι η νεολαία που έχει ζωντανέψει τους σκοπούς των οργανώσεων.

Αισιόδοξος για το μέλλον των χιακών οργανώσεων, είναι και ο κ. Σεβαστός, ενώ ο κ. Μπουμπούλης δήλωσε «συγκρατημένα αισιόδοξος», γιατί, «οι εθνικοτοπικοί σύλλογοι δεν τραβούν τη νεολαία όσο πρέπει». Ο κ. Τσαγρής είπε πως σε ό,τι αφορά τους Χιώτες της Καλιφόρνιας, υπάρχει ανανέωση και ενθουσιασμός. «Έχουμε καινούργιο αίμα και καινούργιες ιδέες». Τόνισε, επίσης, την εκτίμηση και το σεβασμό του, για το έργο που επιτέλεσαν οι πρόεδροι των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων.

Ο πρόεδρος κ. Κοντολιός υπογράμμισε ότι ο κάθε νέος πρόεδρος της οργάνωσης, έχει μεγαλύτερη δυνατότητα για έργο και επιτυχία, γιατί στηρίζεται στην πείρα και τη συμπαραστάση που του προσφέρουν οι προηγούμενοι πρόεδροι. «Προσωπικά, ότι καλό έχω επιτύχει, οφείλεται στην

Παράγοντες του Παγχιακού «Κοραή». Από αριστερά, οι: κάπτεν Στέλιος Τάτσος, Στέλιος Γεραζούνης, Κωνσταντίνος Παρθένος και Χρήστος Στρατάκης.

καλή ομάδα και συνεργασία που έχουμε μεταξύ μας», είπε. Υποστήριξε, επίσης, ότι με το ενδιαφέρον που υπάρχει από νέους ανθρώπους, υπάρχει ελπίδα και αισιοδοξία για το μέλλον.

Όλοι οι πρώην πρόεδροι που μίλησαν στο «Περιοδικό» του «Εθνικού Κήρυκα», τόνισαν τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η Χίος για εκείνον που θέλει να την επισκεφθεί για διακοπές, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Σχετικά, ο κ. Μαρινάκης είπε ότι η Χίος δεν έχει μεγάλο τουριστικό ρεύμα από ξένους. Ομως οι Χιώτες του εξωτερικού πηγαίνουν πάντα στο νησί τους. Και με την ευκαιρία αυτή, θύμισε ότι στα συνέδρια που οργανώνουν τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία στη Χίο, λαμβάνουν μέρος συμπατριώτες τους απ' όλο τον Κόσμο. «Και για να αναφερθούμε και στην παρούσα οικονομική κρίση που περνά η Ελλάδα, να πούμε ότι υπάρχει στη Ν. Υόρκη μια οργάνωση, που γεννήθηκε μέσα στη Χιακή Ομοσπονδία, από την Επιτροπή των 100 χρόνων», είπε ο κ. Μαρινάκης και πρόσθεσε ότι η οργάνωση αυτή στέλνει διάφορα μεγάλα ποσά στο Μητροπολίτη Χίου για ανάγκες του κόσμου.

«Από τουριστικής πλευράς, η Χίος είναι καθαρό νησί, με πάμπολλες φυσικές ομορφιές και ενδιαφέροντα που εντυπωσιάζουν τους επισκέπτες», τόνισε ο κ. Μαρινάκης. «Εάν φτιαχτούν οι υποδομές στο νησί, θα μπορεί η Χίος να προσελκύει πολύ περισσότερους τουρίστες».

Ο Γιάννης Κοντολιός για το ίδιο θέμα, υποστήριξε ότι η Χίος είναι ένα μοναδικό νησί στο οποίο μπορεί κανείς

να βρει τα πάντα. «Έχει αρχαία, μεσαιωνικά, μοναστήρια και άλλα ενδιαφέροντα για τον καθένα», είπε. «Πρόκειται για ένα φιλόξενο νησί και όποιος πηγαίνει εκεί, έχει να λείει για τη φιλοξενία των κατοίκων του νησιού. Αυτά είναι μερικά από τα πλεονεκτήματα της Χίου, γιατί όλα είναι πάρα πολλά».

Ο Γιάννης Κοντολιός είπε ακόμα

Ο πρόεδρος του «Κοραή», Στέλιος Γεραζούνης.

ότι η Βιβλιοθήκη Κοραή στο νησί, είναι μια από τις παλαιότερες στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε επί Τουρκοκρατίας, αλλά «εξακολουθεί να είναι υποδειγματική και πλούσια στο είδος της». Πρόσθεσε δε, ότι στο Μουσείο αυτό, βρίσκονται και χειρόγραφα του Αδαμάντιου Κοραή. Ο τελευταίος είχε ζητήσει από τον Τόμας Τζέφερσον, ο οποίος ήταν ο τρίτος πρόεδρος των ΗΠΑ (1801-1809), να εκφράσει τις απόψεις του για τη θεσμική συγκρότηση του μελλοντικού απελευθερωμένου ελληνικού κράτους, σε περίπτωση ευόδωσης της Επανάστασης του 1821. Μεταξύ άλλων, στην απαντητική του επιστολή ο Τζέφερσον τονίζει ότι στους αρχαίους Έλληνες «όλοι εμείς οφείλουμε τα φώτα που αρχικά μας οδήγησαν για να βγούμε από το γοτθικό σκοτάδι». Και ακόμα: «Κανένας λαός δεν αισθάνεται ζωρρότερη συμπάθεια από εμάς για τα δεινά από τα οποία υποφέρουν οι συμπατριώτες σας. Κανένας δεν απευθύνει στον Θεό πιο θερμές και πιο ειλικρινείς παρακλήσεις για την επιτυχία των σκοπών τους». Και σε άλλο σημείο της επιστολής του προς τον Κοραή, ο πρόεδρος Τζέφερσον υπογραμμίζει: «Εμείς, που κατέχουμε τα συνδυασμένα αγαθά της ελευθερίας και της τάξεως, επιθυμούμε το ίδιο και για τις άλλες χώρες και ιδιαίτερος για τη δική σας, η οποία πρώτη από τα πολιτισμένα έθνη του Κόσμου παρουσίασε παραδείγματα του πώς πρέπει να είναι ο άνθρωπος».

Με τις θέσεις των πιο πάνω ομογενειακών παραγόντων για τη τουριστικά και άλλα πλεονεκτήματα της Χίου, συμφώνησε απόλυτα ο κ. Σεβαστός, αλλά πρόσθεσε ότι «η ιστορία

της Χίου, η αρχαιότητά της, η Σφαγή της Χίου, τα μοναστήρια, ο Κοραής, ο Ομπρος, οι ωραίες παραλίες, ο θαυμάσιος καιρός, και πολλά άλλα, τραβάνε πολύ κόσμο. Το νησί έχει πάρα πολλά να προσφέρει στους τουρίστες. Τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει ιδιαίτερη τουριστική ανάπτυξη με επισκέπτες από τα ανατολικά και, βασικά, από την Τουρκία».

Κοινή ήταν η διαπίστωση για την ανάγκη τουριστικών υποδομών. «Δεν έχουν αναπτυχθεί όσο θα έπρεπε οι ξενοδοχειακές μονάδες», υποστήριξε ο κ. Τσαγρής. «Οπότε, δεν υπάρχει κανή διαθεσιμότητα σε ξενοδοχειακές κλίνες, που θα έφερνε πολλούς Ευρωπαίους στο νησί. Στην πλειοψηφία του, ο τουρισμός στη Χίο είναι εγχώριος, μαζί με τους ομογενείς που πηγαίνουν από κάθε γωνιά του Κόσμου στο νησί των πατέρων τους».

Για τη μοναδικότητα της Χίου σε ομορφιές, μίλησε και ο Δημήτρης Κοντολιός. «Πουθενά στον Κόσμο δεν πρόκειται να βρει κανείς μαστίχα σαν αυτή του νησιού μας και είναι πολλοί εκείνοι που θέλουν να πάνε να δουν τα μαστιχόδενδρα και τα τριγύρω χωριά». Ο κ. Κοντολιός αναφέρθηκε επίσης σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται κάθε καλοκαίρι στη Χίο με αναγνώσεις κειμένων του Ομήρου, οι οποίες προσελκύουν κι αυτές ξένους τουρίστες. Είπε, επίσης, ότι τα καλοκαίρια όχι μόνο οι μεγαλύτεροι, αλλά και οι νέοι, Χιώτες στην καταγωγή, πηγαίνουν απ' όλο τον Κόσμο και συναντώνται στο όμορφο νησί τους. Χαρακτηριστικά, μίλησε για τις όμορφες καλοκαιρινές βραδιές, που πολύς κόσμος πλημμυρίζει την παραλιακή περιοχή, που είναι γεμάτη με καταστήματα.

Τα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία είναι η μεγάλη ομπρέλα που ενώνει όλους τους Χιώτες, οι οποίοι έφθασαν στην Αμερική πριν πάρα πολλά χρόνια.

Σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία στον πρώτο επίσημο κατάλογο απογραφής της Βοστώνης το 1660 είναι καταχωρημένο το όνομα του Θωμά του Γραικού, ο οποίος ήταν Χιώτης καπετάνιος από την Ιρλανδία. Πιθανολογείται ότι Χιώτες κουμαντάριζαν τα ισπανικά πειρατικά πλοία και ότι Χιώτες ήταν μερικοί από τους πρώτους αποίκους της Νέας Σμύρνης στη Φλόριδα των ΗΠΑ. Πολλοί Αμερικανοί υιοθέτησαν ορφανά μετά τη Σφαγή της Χίου. Κάποιο απ' αυτά, ο Γεώργιος Μουσαλά Καλβοκορέσος συμμετέσχε σε εξερεύνηση της Ανταρκτικής και στην επίθεση κατά της Κίνας, ενώ ο γιος του, διακρίθηκε ως αντιναύαρχος, στις ναυμαχίες των Φιλιππίνων. Άλλος, διατέλεσε πρόξενος των ΗΠΑ στη Χίο, ενώ αρκετοί σπούδασαν στην Αμερική και επέστρεψαν στην Ευρώπη.

Μετά τους μετανάστες-φοιτητές

Συνέχεια στη σελίδα 6

PANCHIAKI "KORAI" SOCIETY

43-15 202nd Street, Bayside, NY 11361
Tel.: (718) 221-1816 • Fax: (718) 221-6994

Ο Παγκιακός Σύλλογος «Κοραίς» Νέας Υόρκης
συγχαίρει τον «Εθνικό Κήρυκα»
για το αφιέρωμα στη Χίο
την πατρίδα των караβοκύρηδων
του Κανάρη και των άξιων παιδιών της.

Πατρίδα του Ομήρου και του Κοραή
η Χίος έχει να δείξει πολιτισμό,
ιστορία, ομορφιές ατελείωτες.

Με υπερηφάνεια συμμετέχουμε
σε τούτο το αφιέρωμα
και ευχόμαστε σε όλους
Καλό Καλοκαίρι

Ο πρόεδρος και το Διοικητικό Συμβούλιο

Με χαρά συμμετέχουμε
στο αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα»
στο αγαπημένο μας νησί
τη Χίο τη μυρόβολο,
τη χώρα του Ομήρου και του Κοραή.
Το νησί του χιλιόχρονου πολιτισμού
και των άξιων παιδιών του.

Ευχαριστούμε
και ευχόμαστε σε όλους
Καλό Καλοκαίρι.

Οικογένεια
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΥΛΛΑ

Πολλές εγκάρδιες ευχαριστίες
στον «Εθνικό Κήρυκα»
για την εξαιρετική του πρωτοβουλία
του αφιερώματος του «Περιοδικού»
στην ιδιαίτερη μας πατρίδα
τη μυρόβολο και ιστορική Χίο
και σ' εμάς που καταγόμαστε από αυτή.

Η έκδοση αυτή αποτελεί
άλλη μια ζωντανή γέφυρα σύνδεσης
και θύμησης του νησιού μας,
στο οποίο δεν υπάρχει σπιθαμή γης
χωρίς να αναδύει ιστορία, πολιτισμό,
δόξα και περηφάνεια.

Η Χίος
είναι ο παλμός της καρδιάς μας,
κι ο ασίγαστος νόστος
της ζωής μας.

ΝΙΚΟΣ και ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΙΧΑΛΙΟΥ

Από συνέδριο των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων Αμερικής και Καναδά στη Χίο. Μαζί με τη Νεολαία καθήμενοι από αριστερά, οι: Μαρίνα Φράγκου, Πατρίκιος Θέρος, Μάικ Μπιλιράκης και Δημήτριος Κοντολιός.

Ο πρόεδρος των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων Αμερικής και Καναδά, Δημήτριος Κοντολιός έχει προωθήσει το έργο της οργάνωσης.

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος

Συνέχεια από τη σελίδα 4

εγκαταστάθηκαν στην Αμερική και ιδιαίτερα στη Ν. Υόρκη Χιώτες έμποροι, ενώ έντονη ήταν και η παρουσία τους στο Χρηματιστήριο βάμβακος. Με πρωτοβουλία του Νικόλαου Μπενάκη, που διατέλεσε και πρόξενος στη Νέα Ορλεάνη, ανηγέρθη εκεί με δωρεές του η εκκλησία της Αγίας Τριάδος, που είναι και η πρώτη ελληνορθόδοξη στην Αμερική.

Το μεταναστευτικό ρεύμα εντάθηκε μετά τους σεισμούς του 1881 και την οικονομική τότε κρίση. Οι Χιώτες ίδρυσαν την πρώτη τους οργάνωση, που είναι ο Παγχιακός Σύλλογος «Κοραΐς», το 1912.

Πρόεδρος του «Κοραΐ» είναι από τα τέλη του 2011 ο Στέλιος Γεραζούννης. Στην ίδια θέση ήταν και κατά την περίοδο 1996-97. Είχε προσφέρει επίσης τις υπηρεσίες του και ως γενικός γραμματέας του «Κοραΐ». Οι εκλογές για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου θα διεξαχθούν φέτος τον Οκτώβριο, ή Νοέμβριο.

Όπως δήλωσε ο κ. Γεραζούννης, τα ταμειακάς τακτοποιημένα μέλη σήμερα του «Κοραΐ» είναι 130 περίπου. «Στις διάφορες εκδηλώσεις παρουσιάζονται, όλοι, βέβαια», είπε. Πρόσθεσε δε, ότι η φετινή ετήσια χοροεσπερίδα συζητείται να γίνει τελικά του χρόνου τον Φεβρουάριο, ή Μάρτιο, για να ετοιμαστεί, εν τω μεταξύ, και η ειδική έκδοση του Συλλόγου που

θα αναφέρεται στην ιστορία του «Κοραΐ», αλλά και γενικότερα των Χίων της Αμερικής, καθώς και στο αγαπημένο νησί τους. Η έκδοση αυτή θα έχει ιστορικό και συλλεκτικό ενδιαφέρον και θα είναι πολύτιμη για κάθε βιβλιοθήκη. Υπεύθυνοι για την ειδική αυτή έκδοση είναι ο Χρίστος Στρατάκης, γνωστός δικηγόρος και η Αθηνά Τσόκου-Κρομμύδα, φιλόλογος και διευθύντρια του Ημερησίου Σχολείου του Αγ. Νικολάου, Φλάσινγκ.

«Ενας άλλος λόγος που συζητήθηκε για την αναβολή της φετινής χοροεσπερίδας, είναι το γεγονός ότι τον Νοέμβριο υπάρχουν πολλές εκδηλώσεις», είπε ο κ. Γεραζούννης. «Μην ξεχνάμε ότι εκείνο το μήνα είναι και η εκδήλωση με την απονομή του Ομήριου Βραβείου».

Ο κ. Γεραζούννης τόνισε την ιστορική σημασία του Παγχιακού Συλλόγου «Κοραΐς», αφού αυτή ήταν η πρώτη οργάνωση των Χίων της Αμερικής. «Οι Χιώτες είναι πάρα πολύ επιτυχημένοι σε όλους τους τομείς στην αμερικανική ζωή», υποστήριξε. «Αλλά, έχουμε πάρα πολλά σωματεία. Υπάρχουν στη Ν. Υόρκη και γενικότερα στην Αμερική πάρα πολλοί Χιώτες και οι συμπατριώτες από κάθε χωριού του νησιού έκαναν χωριστό σωματείο. Μόνο η Χιακή Ομοσπονδία που είναι στη Ν. Υόρκη, έχει 25 περίπου σωματεία. Μερικά από αυτά, δεν είναι ενεργά. Το δικό μας σωματείο, ο 'Κοραΐς', δεν συμφώνησε να μπει στην Ομοσπονδία, γιατί ως πρωτοπόρα ορ-

Ο πρόεδρος του πρωτοπόρου Παγχιακού Συλλόγου «Κοραΐς», Στέλιος Γεραζούννης.

γάνωση, είπαμε ότι είναι καλύτερα να παραμείνει ανεξάρτητη. Ομως, είμαστε μέλη στα Ηνωμένα Χιακά Σωματεία, στα οποία είμαστε από τους πρώτους ιδρυτές».

«Παρά τα χρόνια που πέρασαν, πιστεύουμε ότι ο 'Κοραΐς' συνεχίζει

να έχει αποστολή να επιτελέσει», συνέχισε ο κ. Γεραζούννης. «Έχει αποστολή και εδώ στην Ομογένεια και στη γενέτειρα. Το πρόβλημα είναι εκείνο που απασχολεί όλες τις ομογενειακές οργανώσεις, δηλαδή η απουσία νεολαίας. Κάνουμε μια προσπάθεια

να φέρουμε κοντά τους νέους μας. Μάλιστα, πριν δυο μήνες είχαμε μια συνεδρίαση που συζητήσαμε αυτό το θέμα. Εγώ προσωπικά, είμαι μεγάλος στην ηλικία και επιθυμία μου είναι να έλθουν μπροστά οι νέοι μας».

Για την ίδρυση και δραστηριοποίηση, του Παγχιακού «Κοραΐς», θα δανειστούμε μερικά από τα στοιχεία που συγκέντρωσε και χρησιμοποίησε, η διευθύντρια του Ημερησίου Ελληνοαμερικανικού Σχολείου «Ουίλιαμ Σπυρόπουλος» του Φλάσινγκ της Ν. Υόρκης, Αθηνά Κρομμύδα.

Στις 18 Μαρτίου 1912, γράφει η κ. Κρομμύδα, στο χιώτικο καφεστιατόριο του Συγγρού, στη Λεωφόρο Αμιστερνταμ κοντά στην 66η Οδό στο Μανχάταν, μια κούφια Χιώτες αποφασίζουν μετά από πολλές συζητήσεις να ιδρύσουν τον Παγχιακό Σύλλογο «Κοραΐς» της Νέας Υόρκης, ο οποίος «θεμελιωμένος γερά ξεκίνησε τ' όμορφο και μεγαλεπήβολο ταξίδι του, θεματοφύλακας της Ελληνικής Γλώσσας και παράδοσης». Και προσθέτει η κ. Κρομμύδα: «Ξεκίνησε δυναμικά την ανοδική του πορεία. Πρώτος του προέδρος ο Λούης Γανιάρης. Κι η ετήσια συνδρομή... 50 σεντς το μήνα, έξι δολάρια το χρόνο, χρήματα πολλά για την εποχή εκείνη. Μέρμηνα των μελών του Παγχιακού 'Κοραΐς' να αποκτίσουν οικονομική ευρωστία για να στηρίξουν τους συμπατριώτες τους. Και το θεωρούσαν τιμή τους να είναι

Συνέχεια στη σελίδα 8

Chios Society of New Jersey

OFFICERS and
EXECUTIVE BOARD

Maria Bournias
Pantelis Evgenikos
Markella Georgalos
Nicholas Georgalos
Dimitra Georgalos
Tom Lambros
Stelios Koniarelis
Dimitrios B. Kontolios
Yiannis M. Kontolios
Stelios S. Poulathas
Stelios Siderias
Chris Vardakis
Kiki Vardakis
Dimitri Zalokostas
Maria Zalokostas

**Congratulations and Thank you
to the "National Herald" for its Tribute To Chios!!!**

**Συχαρητήρια και Ευχαριστώ
στον «Εθνικό Κήρυκα»
για το Αφιέρωμα του στη Χίο!!!**

**ΚΑΛΗ ΑΝΤΑΜΩΣΗ!
Στό 59ο Ετήσιο Χιακό Συνέδριο
Στο Trump Taj Mahal, Ατλάντικ Σίτι,
20-22 Σεπτεμβρίου 2013**

**We Will See You All at the 59th National Chian
Convention, Trump Taj Mahal, Atlantic City,
September 20-22, 2013**

Wishing Everyone A Wonderful Summer!

Σας Ευχόμαστε ένα Υπέροχο Καλοκαίρι!

E-mail: chiossocietynj@live.com

ΧΙΟΣ!!!!

*Μανά, Χώμα,
Βουνά, Θάλασσα!!!!
Μοσχομυρωδάτοι Σκίνοι,
Μοναδικά μου Μαστιχόδενδρα,
Επάνω στον πλανήτη!!!!!!*

*Δασκαλόπετρα, Σκαλισμένη
Από του Ομήρου Του τυφλού
Τα Θείκά τα Χέρια!!!!!!
Όμηρος: Ο Ήλιος
Και το φως του κόσμου!!!*

*Χίος μου:
Έχω Χίλιους
Λόγους παραπάνω,
Να σ' Αγαπώ
Και να πεθαίνω!!!*

*Όμρε Πατέρα
Και Ψυχή μου!!!
Όμηρος: Θεμέλιο
Του πολιτισμού,
Του σύμπαντος
Το Λαμπερό
Το Άστρο!!!!
Όποιος δεν αγάπα τον Όμρο,
Δεν πρέπει να λέγετε πολιτισμένος.*

ΧΙΟΣ το δώρο του Ήλιου!!!!

*Χιώτες: οι τελευταίοι
Έλληνες Ηλιολάτρες!!!!*

*Χιώτες: Οι Κυρίαρχοι τον Ωκεανών!!!!
Απόγονοι του Ποσειδώνα!!!*

Σταύρος Σιτάρας Ομηρίδης

Εξαιρετική η πρωτοβουλία
του «Εθνικού Κήρυκα»
να προβάλλει το νησί μας, τη μυροβόλο Χίο
και τη χιώτικη παροικία της Αμερικής.

Νησί με ιστορία, η πατρίδα του Ομήρου,
του Κανάρη, του Κοραή, η χώρα των ναυτικών
και των θαλασσοπόρων, με ανθρώπους διαπρεπείς,
φιλοπάτριδες, που δείχνουν την αγάπη τους
για τον τόπο μας και κρατούν τα ήθη
και τα έθιμά μας όσο μακριά κι αν βρίσκονται.

Η Χίος είναι στις καρδιές μας
καθημερινά και αδιάλειπτα.

Στους συμπατριώτες μας Χιώτες
τις καλύτερες ευχές
για ένα όμορφο καλοκαίρι

Ιατρός ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΣΟΥΜΠΑΡΙΩΤΗΣ
και Οικογένεια

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος

Συνέχεια από τη σελίδα 6

μέλη του 'Κοραή'. Μερικοί μάλιστα δανείζονταν για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους στο σύλλογο». Στις 27 Μαρτίου του 1916 ο 'Κοραής' υποβάλλει τον επίσημο καταστατικό χάρτη του στο Ολμπανι της Νέας Υόρκης και αναγνωρίζεται σαν φιλανθρωπική οργάνωση. Το πρώτο αυτό καταστατικό συνέταξε ο φλογερός πατριώτης Λούης Γανιάρης.

Στα γεννοφάσκια του ήταν ακόμη ο Σύλλογος όταν στη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων έστειλε οικονομική ενίσχυση στην ελληνική κυβερνήση, ανερχόμενη στο ποσό των 2.500 δολ. Οργάνωνε χοροεσπερίδες και έκανε εράνους για να πληρώνει τα έξοδα Χιωτών που επέστρεφαν στην πατρίδα σαν εθελοντές για να πολεμήσουν στο πλευρό των αδελφών τους Ελλήνων.

Στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, πολλοί Χιώτες κατετάγησαν στον αμερικανικό Στρατό και πολέμησαν στο πλευρό των Αμερικανών στρατιωτών. Κι ύστερα ο 'Κοραής' έστειλε 2.000 δολ. για τις οικογένειες των Χίων αγωνιστών που έπεσαν στη μάχη.

Το παρόν έδωσε ο 'Κοραής' και στην οικονομική ανάπτυξη της γενέτειρας. Το 1927 ανέλαβε την εκπαίδευση ως γεωπόνου ενός νέου Χιώτη, του Γεωργίου Σκλιβάνου, ο οποίος έπαιξε σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της γεωργίας του νησιού και διετέλεσε διευθυντής της Γεωργικής Σχολής Χίου».

Την περίοδο 1932-1948, συνεχίζει η κ. Κρομμύδα, ο «Κοραής» διακρίνεται ανάμεσα στα σωματεία της Μεϊζονος Νέας Υόρκης καταλαμβάνοντας ηγετική θέση και αναγνωρίζεται ως ο συνδετικός κρίκος των Χίων της Αμερικής με τους Χίους της Γενέτειρας. Στις 19 Απριλίου 1933 ιδρύεται το γυναικείο τμήμα «Παγκιακή Αδελφότης Αγίας Μαρκέλλας ΝΥ». Επίσης οικονομικά στηρίζει ο «Κοραής» τους δύο Χιώτες αθλητές, Γ. Μάντικα και Ν. Σύλα, που παίρνουν μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου.

Ο «Κοραής» βοηθά τον Ναυτικό Ομιλο για την αγορά λέμβων και την Ιερά Μητρόπολη για αποπεράτωση των γραφείων της, επί Μητροπολίτου Ιωακείμ Στρουμπή. Το 1937 γιορτάζει τα 25 του χρόνια με την έκδοση πολυτελούς λευκώματος. Τον Δεκέμβριο του 1937 προσφέρει το ποσό των 500 δολ. για την ίδρυση νοσοκομείου και σανατορίου στο νησί και ανοίγει ειδικό λογαριασμό για τον ίδιο σκοπό. Σε διάστημα 12 μηνών καταφέρει να συγκεντρώσει και να αποστείλει στο Μητροπολίτη της Χίου το ποσό των 12, 250 δολ. Σαν μέλος της Ομοσπονδίας Ελληνικών Σωματείων δυναμικά δίνει το παρόν στα ομογενειακά δρώμενα. Ας σημειωθεί ότι ήδη από το 1938, που έγινε η πρώτη ελ-

Υποστήριξη του «Κοραή» στην Παιδεία. Η Αθνή Κρομμύδα, επιδίδει επιταγή 15.000 δολ. για το Σχολείο της κοινότητας Αρχαγγέλου Μιχαήλ στον π. Διονύσιο Στρούντζο. Αριστερά, ο πρόεδρος του «Κοραή», Στέλιος Γεραζούνης.

ληνική παρέλαση στη Νέα Υόρκη, ο «Κοραής» συμμετέχει δυναμικά και αδιάλειπτα σ' αυτήν. Οργανώνει, επίσης, την εκλογή της «Μis Χίος» που είναι ένας θεσμός τον οποίο με διάκριση και αξιοπρέπεια τηρεί όλα αυτά τα χρόνια. Το 1939 πρωτοστατεί στην ίδρυση των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων, ενώ ένα χρόνο αργότερα ο «Κοραής» οργανώνει το Α' Συνέδριο τους.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ο «Κοραής» συγκεντρώνει το ποσό των 9.257 δολ. που αποστέλλει στη Χίο και στον Πειραιά για τις ανάγκες των Χίων στρατιωτών. Το 1943 αποστέλλει 53 δέματα με τοιγάρα, ξηρούς καρπούς και δώρα στους στρατιώτες μας που υπηρετούν στον αμερικανικό Στρατό και αγοράζει πολεμικά ομόλογα για να στηρίξει οικονομικά τον αγώνα.

Το 1945 συγκεντρώνει με έρανο το ποσό των 30.000 δολ. που διατίθεται για την αγορά και αποστολή στη Χίο ειδών ρουχισμού και υπόδησης. Το 1947 αποστέλλεται το ποσό των 2.000 δολ. για το Νοσοκομείο Χίου και 800 δολ. για τα ορφανά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο θέμα παιδείας. Το 1948 αρχίζει η διαδικασία της πρόσκλησης νέων από το νησί. Δέκα οκτώ είναι οι νέοι απόφοιτοι

Γυμνασίου της Χίου που καλούνται από τον «Κοραή» να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε αμερικάνικα πανεπιστήμια και σήμερα τιμούν το ελληνικό όνομα στην Αμερική. Τότε ιδρύεται και το ταμείο παιδείας με τίτλο «Ιππότες της Παιδείας» για την οικονομική ενίσχυση των φοιτητών που έρχονταν από την Ελλάδα.

Επίσης τον ίδιο καιρό διενεργείται μεγάλος έρανος με σκοπό την ίδρυση Φθισιατρείου στο νησί. Συγκεντρώνονται πάνω από 100.000 δολ. Τα

χρήματα διατίθενται για φιλανθρωπικούς σκοπούς, αφού το φθισιατρείο δεν χρειάζεται να γίνει. Το 1962 γιορτάζονται τα 50 χρόνια από την ίδρυση του «Κοραή» και τα κέρδη της γιορτής διατίθενται για την ενίσχυση του έργου της Φιλοδοσικής Χίου. Το καλοκαίρι του 1969 οργανώνεται το Α' συνέδριο των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων Αμερικής στη Χίο. Τον Οκτώβριο του 1971 ο «Κοραής» αναγνωρίζεται από την Αμερικανική εφορία ως φιλανθρωπικός οργανισμός με δι-

Το αυτοκίνητο για τις ανάγκες της Πυροσβεστικής που δώρισαν οι Χιώτες της Αμερικής στο νησί τους.

καίωμα απαλλαγής από τη φορολογία.

Ενισχύονται οικονομικά η Φιλοδοσική, το Γηροκομείο, η Βιβλιοθήκη, οι φίλοι των Χιώτικων χωριού και οι Πρόσκοποι μετά από ένα επιτυχημένο συνέδριο των ΗΧΣΑ το καλοκαίρι του 1972. Τον Ιούνιο του 1973 αρχίζει η έκδοση του ευρείας κυκλοφορίας περιοδικού «Χιακά Νέα».

Το 1974 ο «Κοραής» δίνει δυναμικά το παρόν στον αγώνα των αδελφών Κυπρίων. Με πρωτοβουλία του στην ιστορική συνεδρίαση όλων των Χίων, την 1η Ιουλίου 1974 σχηματίζεται μια επιτροπή με την επωνυμία «Concerned Chians for the Preservation of Peace in the Aegean». Λίγους μήνες αργότερα, τον Οκτώβριο του ιδίου έτους η Επιτροπή αυτή μετεξελίσσεται σε ομοσπονδία με την επωνυμία «Χιακή Ομοσπονδία Ν.Υ.».

Το 1974 ο «Κοραής» αποκτά το δικό του σπίτι, στο Γούντσάιντ του Κουίνς.

Τον Απρίλιο του 1977 σε μια ιστορική συνεδρίαση της ολομέλειας και μετά από επίπονες προσπάθειες του Χ. Στρατάκη, νομικού συμβούλου του Συλλόγου, του Θ. Καλαμωτούσακη και του Δ. Φαλτάκη εγκρίνεται ο νέος καταστατικός χάρτης.

Τον Οκτώβριο του 1982 προς τιμήν του χιακής καταγωγής Πατριάρχη Ιεροσολύμων μακαριστού Κ. Διοδώρου δίνεται μεγάλη δεξίωση στο «Sheraton Hotel», Laguardia και παράλληλα του προσφέρονται 2.000 δολ. για τις ανάγκες του Πατριαρχείου.

Το Νοέμβριο του 1984 οργανώνεται δείπνο προς τιμήν του Μητροπολίτη Χίου μακαριστού Διονυσίου. Από τα κέρδη του Λευκώματος προσφέρεται στο Σεβασμιότατο το ποσό των 7.500 δολ. για τα φιλανθρωπικά ιδρύματα του νησιού.

Τον Νοέμβριο του 1987 γιορτάζονται με μεγαλοπρέπεια τα 75 χρόνια από την ίδρυση του «Κοραή». Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής είναι ο Χρήστος Στρατάκης και συνεπύθυνος ο Στέλιος Τάτσος. Την ίδια χρονική περίοδο στο Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο του νησιού γίνεται και η αδελφοποίηση με τον ομώνυμο σύλλογο «Κοραής» Αττικοβοιωτίας.

Το 1995 αγοράζεται κι άλλο ακίνητο στο Μπέισάιντ, όπου μεταφέρονται τα γραφεία του Συλλόγου. Μεγάλο το έργο του «Κοραή». Δυναμική η παρουσία του στο χώρο των επιστημών, της φιλανθρωπίας και οπωσδήποτε της παιδείας. Η οικονομική υποστήριξη και η προσφορά του σε αμερικάνικα ιδρύματα και σε ελληνικά σχολεία της Ν.Υ. τον καθιστούν παράδειγμα προς μίμηση. Την τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα ο «Κοραής» κάνει το μεγάλο άνοιγμα προς την παιδεία ενισχύοντας οικονομικά σε ετήσια βάση τα ελληνικά σχολεία,

Συνέχεια στη σελίδα 10

*Χαιρετίζουμε την πρωτοβουλία
του «Εθνικού Κήρυκα»
να προβάλλει τη Χίο
στο εβδομαδιαίο ένθετο του «Περιοδικό».*

*Πολλούς χαιρετισμούς στους συμπατριώτες μας
για Καλό Καλοκαίρι.*

*Βασίλης Σκορδαλός, πρόεδρος
Ηνωμένα Χιακά Σωματεία Βαλτιμόρης*

*Ο Νίκος και η Κούλα Καλογερά
με τα παιδιά και τα εγγόνια τους
χαιρετίζουν με συγκίνηση
το αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα» στη Χίο
με τη χιλιόχρονη ιστορία της, τους μπουρλοτιέρηδες,
τα Ψαρά και τα προκομμένα της παιδιά.*

*Το δικό μας χωριό είναι τα Καμπιά,
ένα από τα βορειόχωρα της Χίου
που καυχιέται ότι οι ξενιτεμένοι της
δεν το λησμονούν ποτέ.*

*Στους συγχωριανούς και σε όλους τους ομογενείς
ευχόμαστε*

Καλό καλοκαίρι.

Σύλλογος Καμπιουσίων και Αγρελωπού Χίου «Παναγία Δέσποινα»

Ο πρόεδρος Γιάννης Μιχαλός, το Διοικητικό Συμβούλιο και όλα τα μέλη χαιρετίζουμε την πρωτοβουλία του «Εθνικού Κήρυκα» να προβάλλει από το «Περιοδικό» την αγαπημένη μας πατρίδα Χίο, τα χωριά της, τον φυσικό της πλούτο και πολιτισμό.

Το δικό μας χωριό, τα Καμπιά, είναι ένα από τα βορειόχωρα, από τα λιγότερο προνομιούχα, που όμως είναι γνωστό για τα γλυκά κεράσια του (όπως λέει το τραγούδι «κεράσια έχουν τα Καμπιά...»), για το φημισμένο φαράγγι του και το κάστρο της Ωριάς που το επισκέπτονται από όλο τον Κόσμο.

Τα Καμπιά βγάζουν ανθρώπους που διακρίνονται όχι μόνο για την προκοπή τους αλλά και για την αγάπη τους στο χωριό τους, στην Παναγία την Δέσποινα την πολιούχο του χωριού τους, αλλά και για τα ήθη και έθιμά τους.

Το αφιέρωμα αυτό ασ γίνεται αφορμή για ένα νοερό ταξίδι από όλους μας και μια πηγή πληροφοριών για όσους δεν το γνωρίζουν.

www.kambiachiosusa.org

POLES, TUBLIN, STRATAKIS & GONZALEZ, LLP

*is proud of its longtime connection to Chios
and joins the “National Herald”
in its tribute to “the Island of the Winds”.*

We encourage all our fellow

Hellenes and Grecophiles

to visit and learn

about the deep and rich history of Chios.

POLES TUBLIN

POLES, TUBLIN, STRATAKIS & GONZALEZ, LLP

ATTORNEYS AT LAW

REAL ESTATE • MARITIME • TRUSTS & ESTATES

Οι Χιώτες της Αμερικής και η Χίος

Συνέχεια από τη σελίδα 8

δύο Πανεπιστήμια NY και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Γι' αυτό και δικαιολογημένα το 2002 τιμάται με έπαινο από την Ακαδημία Αθηνών για την εθνική εκπαιδευτική και φιλανθρωπική προσφορά του στις ΗΠΑ και στη γενέτειρα. Όλα τα σχολεία της Μητροπολιτικής Νέας Υόρκης ευεργετούνται με ποσά των 5.000 δολ. έως 10.000 δολ. Πρόσφατα αποφασίσθηκε να προσφέρεται στα σχολεία το ποσό των 30.000 δολ. Μέχρι σήμερα το ποσό αυτό έχουν λάβει τα σχολεία του Αγίου Νικολάου Φλάσινγκ, Αρχάγγελου Μιχαήλ Πορτ Ουάσιγκτον και Αγίου Δημητρίου Αστόριας, με μόνη δέσμευση ότι θα αναγράφεται το όνομα του Μεγάλου Δασκάλου, του «Κοραή» σε μια αίθουσα διδασκαλίας.

Λεπτομερέστερη αναφορά στην ίδρυση και πορεία του «Κοραή» έχει κάνει σε παλαιότερη ομιλία του, ο πρώην πρόεδρος της οργάνωσης αυτής και τώρα μέλος του Δ.Σ., κάπτεν Στέλιος Τάτσος.

Μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι ο «Κοραής» πρωτοστάτησε στην ίδρυση των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων Αμερικής. Και σημειώνει ότι κατά την ιστορική συγκέντρωση της 29ης Ιουνίου του 1939 στον Άγιο Ελευθέριο Νέας Υόρκης επικυρώθηκε το καταστατικό των ΗΧΣΑ. Στις 3 και 4 Ιουλίου του 1940 ο Παγκιακός «Κοραής» διοργάνωσε το Α' Συνέδριο των ΗΧΣΑ που έλαβε χώρα στο Empire Hotel στο Μανχάταν, ενώ εκδόθηκε και αναμνηστικό λεύκωμα. Το καλοκαίρι του 1967, προσθέτει ο κ. Τάτσος, ο «Κοραής» αναλαμβάνει τη διοργάνωση του συνεδρίου των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων που για πρώτη φορά έγινε στο νησί. Τότε διορίστηκε και η μόνιμη Χιακή Επιτροπή αποτελούμενη από τους κ. Γιάννη Καράλη, τον αείμνηστο Αριστείδη Τοικνή και τον Γεώργιο Ζαφειράκη.

Ο κ. Τάτσος ανέλαβε την προεδρία του «Κοραή» τον Ιούλιο του 1975, επανεξελέγη δε στις εκλογές της 5ης Ιουλίου 1977. Επί της προεδρίας του, έγινε και η αλλαγή του Καταστατικού.

Για το γνωστό μεγάλο ενδιαφέρον του «Κοραή» προς την Παιδεία, ο κ. Τάτσος, ανέφερε στην ομιλία του εκείνη, ότι μετά από δική του πρόταση, επί προεδρίας Τάκη Τσεβδού, «ο Παγκιακός έκανε το μεγάλο άνοιγμα προς την Παιδεία, ενισχύοντας σε επίσημη βάση ένα ελληνικό σχολείο με ποσά από 5.000 δολ. μέχρι 10.000 δολ.

Μεγάλης σημασίας είναι το έργο που επιτέλεσε και επιτελεί η Χιακή Ομοσπονδία της Ν. Υόρκης, στυλοβάτης και συνεχής υποστηρικτής της οποίας ήταν ο αείμνηστος Χιώτης εφοπλιστής, Γιώργης Λιβανός, για τον οποίο όλοι οι Χιώτες μιλούν με ευ-

Η Χιακή Ομοσπονδία της Ν. Υόρκης τιμά με το 33ο «Ομήρειο Βραβείο» τον ναύαρχο Τζέιμς Σταυρίδη. Την επίδοση κάνει ο Μάρκος Μαρινάκης (αριστερά), ενώ στη μέση είναι ο πρόεδρος Σταύρος Χαβιάρας και πίσω τους οι Νίκος Μιχαλιός και Ευάγγελος Καβάδας.

γνωμοσύνη.

Ο σημερινός πρόεδρος της Χιακής Ομοσπονδίας, Σταύρος Χαβιάρας, ανέλαβε τα καθήκοντά του την 1η Σεπτεμβρίου 2012.

«Μας ενδιαφέρει πολύ να φέρουμε κοντά τη νεολαία», δήλωσε στο «Περιοδικό» του «Εθνικού Κύρικα». «Τα δικά μας χρόνια περνάνε και αν δεν μπορέσουμε να έχουμε μαζί μας τους νέους μας, ό,τι και να κάνουμε εμείς θα πάνε χαμένα. Αυτός είναι ο μεγαλύτερος στόχος μας».

Σχετικά αναφέρθηκε στο έργο ειδικής επιτροπής για τη Νεολαία. Γίνεται επικοινωνία με τους νέους,

υπεύθυνη δε είναι η Αννα Κοντούλη. «Ξεκινήσαμε πριν λίγους μήνες για να οργανώσουμε και πάλι τη Νεολαία», είπε ο κ. Χαβιάρας. Πρόσθεσε δε, ότι η Νεολαία πραγματοποίησε με επιτυχία πριν μερικούς μήνες. «Πιστεύω ότι έγινε πάρα πολύ καλή δουλειά», πρόσθεσε.

Η Νεολαία της Χιακής Ομοσπονδίας έχει επαφή και με τους νέους του Χιακού Συλλόγου της Φιλαδέλφειας, είχε δε επισκεφτεί και νοσοκομείο εκεί, όπου επέδωσε και διάφορα δώρα σε ασθενείς. «Τα παιδιά μας, προσπαθούν, έχουν διάθεση, αλλά το κανονικό τους πρόγραμμα

δραστηριοτήτων θα το αρχίσουν από το φθινόπωρο», είπε ο κ. Χαβιάρας. «Θέλουμε να προετοιμάζονται οι νέοι και οι νέες μας, ώστε να αναλάβουν τα νηία της οργάνωσής μας. Αυτή είναι η επιθυμία όχι μόνο η δική μου, αλλά και όλου του Συμβουλίου μας. Το ίδιο φυσικά, πρέπει να αποτελεί στόχο και όλων των ομογενειακών οργανώσεων. Η νεολαία πρέπει να ενθαρρύνεται ώστε να μπαίνει μέσα στις οργανώσεις και, όταν φτάνει η στιγμή, να αναλαμβάνει τα νηία».

Πρόσθεσε, επίσης, ότι σήμερα η οργάνωση έχει ως ενεργά μέλη 25 περίπου συλλόγους.

Από το συνέδριο των ΗΧΣΑ στο Οχάιο το 2008. Ορθιος, ο Γιάννης Παγιαβλάς που είχε τιμηθεί. Αριστερά, ο Γεώργιος Πλουμπής και δεξιά, οι: Δημήτριος Κοντολιός και Βαγγέλης Ζούμας.

Με μεγάλη θέρμη και αισθήματα αναγνώρισης και ευχαριστίας, ο κ. Χαβιάρας μίλησε για τη μεγάλη βοήθεια που προσφέρει και το Γυναικείο Τμήμα της Ομοσπονδίας, στο οποίο είναι πρόεδρος η Μαρία Παπαγιαννάκη. «Η συνεισφορά του Γυναικείου Τμήματος, είναι ανεκτίμητη», τόνισε.

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε ο κ. Χαβιάρας στο Ομήρειο Βραβείο που επιδίδει η Χιακή Ομοσπονδία, κάθε χρόνο. Φέτος, θα τιμηθεί η γνωστή διευθύντρια του Ημερήσιου Ελληνοαμερικανικού Σχολείου «Βασίλειος Σπυρόπουλος» της κοινότητας Αγ. Νικολάου, του Φλάσινγκ, Αθηνά Τσόκου-Κρομμύδα, που κατάγεται από τη Χίο. Η εκδήλωση με τη βράβευση θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο, 2 Νοεμβρίου στο Ελληνοαμερικανικό Πολιτιστικό Κέντρο της Χιακής Ομοσπονδίας, στην Αστόρια. Υπεύθυνος της εκδήλωσης θα είναι ο Νίκος Κοντολιός.

«Η κ. Κρομμύδα είναι μια εξαιρετική εκπαιδευτικός που έχει εργαστεί για τα Ελληνικά Γράμματα και την Ομογένεια», τόνισε ο κ. Χαβιάρας. «Το Ομήρειο Βραβείο είναι αφιερωμένο φέτος στην ελληνική κληρονομιά και στην ελληνική γλώσσα. Ετσι, επελέγη να τιμηθεί η κ. Κρομμύδα. Η επιλογή αυτή, έγινε θερμά δεκτή απ' όλους, όσοι γνωρίζουν την κ. Κρομμύδα». Σε σχετική ανακοίνωση της Χιακής Ομοσπονδίας έχει τονιστεί ότι η κ. Κρομμύδα, μέσα από το συγγραφικό και ποιητικό της έργο, την εβδομαδιαία ραδιοφωνική της εκπομπή στον ραδιοφωνικό σταθμό «Cosmos FM» και κυρίως με το έργο της ως εκπαιδευτικός, «έχει αφιερώσει τη ζωή της στη διατήρηση και διάδοση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες».

Τονίστηκαν, επίσης, τα εξής: «Η εργασία και τα επιτεύγματά της κ. Τσόκου-Κρομμύδα έχουν αναγνωριστεί και τιμηθεί από διάφορα άτομα και οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων και των μελών του Κογκρέσου, και πρώην αποδέκτες του Ομηρείου Βραβείου, Gary Ackerman και Κάρολιν Μαλόνη, οι οποίοι αναγνώρισαν τις εργασίες της στην Αμερικανική Βουλή και τα οχόλιά τους είναι εγγεγραμμένα στην επίσημη ιστορία της Βουλής των Αντιπροσώπων, 'Congressional Record.'».

Το Ομήρειο Βραβείο θεσπίστηκε πριν 36 χρόνια από τη Χιακή Ομοσπονδία η οποία βραβεύει ετησίως διακεκριμένα άτομα, υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών ιδεωδών και άτομα που έχουν διαπρέψει στην προώθηση της ανθρώπινης γνώσης και εκπαίδευσης. Το Ομήρειο Βραβείο θεωρείται ως ένα από τα πιο σημαντικά βραβεία της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Από το ξεκίνημά του το 1977, όταν ο

Ο Δημήτρης Κοντολιός απευθύνει χαιρετισμό κατά την επίσημη χοροεσπερίδα των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων, στο πλαίσιο του συνεδρίου του 2008 στο Γουόρεν, Οχάιο.

αείμνηστος γερουσιαστής Benjamin Rosenthal τιμήθηκε για τη συμβολή του στην εξεύρεση μιας δίκαιης λύσης για το Κυπριακό, το Ομύρειο Βραβείο έχει επιδοθεί σε διακεκριμένα άτομα, μεταξύ των οποίων στον πρώην πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών Τζιμ Κάρτερ, τον αείμνηστο πρωθυπουργό της Ελλάδας Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας Βορείου και Νοτίου Αμερικής, Ιάκωβο, τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, Τίμ Ο'Neil, τους γερουσιαστές Πολ Σαρμπάνη, Edward Kennedy Ολυμπία Σνόου, Bill Bradley και Charles Schumer, τους βουλευτές Κάρολιν Μαλόνη, Μιχάλη Μπιλιράκη, Benjamin Gilman, Gary Ackerman και Bob Menendez, τον αείμνηστο πρόεδρο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, Ανδρέα Αθηνς, τον πρώην πρόεδρο των ΗΠΑ στα Ηνωμένα Έθνη, John D. Negroponte, τον ομότιμο πρόεδρο του Τμήματος Διαστήματος στο Εργαστήριο Εφαρμοσμένων Φυσικών του Πανεπιστημίου Johns Hopkins, Δρ. Σταμάτιο Μ. Κριμιζή, τον πρώην αντιστράτηγο Βασίλειο Παγώνη, τον Ανώτατο Διοικητή του ΝΑΤΟ στην Ευρώπη, ναύαρχο Τζέιμς Σταυρίδη και τον πρόεδρο της Παγκόσμιας Συντονιστικής Επιτροπής Κυπριακού Αγώνα, Φίλιπ Κρίστοφερ.

Πέρυσι γιορτάστηκε από τη Χιακή Ομοσπονδία η 100ή επέτειος της απελευθέρωσης της Χίου με εκδήλωση στο «Χιώτικο Σπίτι». «Ήταν μια πάρα πολύ επιτυχημένη εκδήλωση», είπε ο κ. Χαβιάρας. Είχε προηγηθεί Δοξολογία στον αρχιεπισκοπικό καθεδρικό ιερό ναό της Αγ. Τριάδος, στο Μανχάταν, στην οποία είχαν παραβρεθεί εκπρόσωποι της Χιακής Ομοσπονδίας, του Παγκιακού Συλλόγου «Κοραΐς» και άλλων φορέων. Ο πρώην πρόεδρος της Χιακής Ομοσπονδίας και συντονιστής της εκδήλωσης εκείνης, Αλέξανδρος Ντούλης, επεσήμανε ότι οι

εκδηλώσεις για την 100ή επέτειο ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο και ότι στην επιτυχία συνέβαλαν η επιτροπή 100ετηρίδας του «Κοραΐς», με επικεφαλής τον Χριστόφορο Στρατάκη, καθώς και της Χιακής Ομοσπονδίας με επικεφαλής τον Μάρκο Μαρινάκη. Ο πρόεδρος του «Κοραΐς», Στέλιος Γεραζούνης, μετά τον χαιρετισμό του και την αναφορά στην επιτυχία των εορταστικών εκδηλώσεων, είχε τονίσει ότι τα βλέμματα όλων είναι στραμμένα στη Χίο και κατ'επέκταση στη γενέτειρα, που πλύττειται από μια άνευ προηγουμένου κρίση. «Είμαστε αποφασισμένοι να βοηθήσουμε όσο μπορούμε και μέχρις ότου περάσει αυτή η καταιγίδα», πρόσθεσε.

Από την πλευρά του, ο πρόεδρος των Ηνωμένων Χιακών Σωματείων, Δημήτρης Κοντολιός, υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι: «Όλοι μαζί μπορούμε να κάνουμε πολλά για τη νέα γενιά, για τη διατήρηση της γλώσσας, της θρησκείας και των παραδόσεων».

Ο νεοεκλεγείς τότε πρόεδρος της Χιακής Ομοσπονδίας, Σταύρος Χαβιάρας, συνεχάρη την οργανωτική επιτροπή των «Ελευθερίων» και εστίασε την προσοχή του στις εορταστικές εκδηλώσεις για την 100ή επέτειο της ιδρύσεως του Παγκιακού Συλλόγου «Κοραΐς».

Κύριος ομιλητής κατά την εκδήλωση, ήταν ο καθηγητής Κλασικών Σπουδών, Μύρων Κωνσταντινίδης ο οποίος αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στις θυσίες του Ελληνισμού της Διασποράς για την ελευθερία της Χίου και στην ικανότητα των ομογενών να συνδέσουν τα λόγια με την πράξη.

Κατά την ίδια εκδήλωση επιδόθηκαν βραβεία σε εννέα φοιτητές, σπουδαστές και μαθητές, ενώ ο Νίκος Παπαγιαννάκης παρουσίασε το βιβλίο «Chios 1822-1912, From Massacre to Liberation».

Τις προηγούμενες ημέρες, ο Παγ-

κιακός Σύλλογος «Κοραΐς», είχε πραγματοποιήσει στο Μετροπόλιταν Κλαμπ του Μανχάταν το επίσημο δείπνο του για τον εορτασμό της 100ετηρίδας της ιδρύσεώς του.

Ο πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, Χριστόφορος Στρατάκης, ανέφερε ότι το δείπνο ήταν αφιερωμένο στους ιδρυτές, στους προέδρους, στα στελέχη και ιδιαίτερα σε απλά μέλη του ιστορικού συλλόγου, που με αυταπάνη αγωνίστηκαν για την πρόοδο του Συλλόγου και για την πρόωθηση των εθνικών μας θεμάτων.

Ο πρώην πολιτειακός βουλευτής του Στάτεν Αϊλαντ και Μπρούκλιν, Ματθαίος Μυρώνης είχε τονίσει ότι η ίδρυση του «Κοραΐς», προηγήθηκε της απελευθέρωσης της Χίου. Ο υπεύθυνος του δείπνου και συμπρόεδρος της Επιτροπής για την 100ετηρίδα, Κάπτεν Τάτσος, που μίλησε στην ελληνική γλώσσα, εξήγησε τη σημασία του εμβλήματος για την επέτειο του «Κοραΐς». Υπογράμμισε δε, ότι προτίμησε να μιλήσει στην Ελληνική, γιατί η γλώσσα αυτή δεν είναι απλώς ένα μέσο επικοινωνίας, αλλά η γλώσσα την οποία οι ιδρυτές και πρωτεργάτες μιλούσαν όταν αποφάσισαν να ιδρύσουν τον Σύλλογο. Αναφερόμενος ο κ. Τάτσος στη βραδιά, είπε ότι είναι αφιερωμένη στον Χιώτη μετανάστη που πήρε το ταξίδι προς το άγνωστο και κατάφερε να αποδείξει ότι είναι ανάδελφο το DNA των Ελλήνων και γι' αυτό ίδρυσε συλλόγους, έχτισε σχολεία, εκκλησίες και έβγαλε επιστήμονες.

Στην επέτειο του «Κοραΐς» και της απελευθέρωσης της Χίου, αναφέρθηκε ο τότε μόνιμος αντιπρόσωπος της Ελλάδος στον ΟΗΕ, πρόεδρος Αναστάσιος Μπτσιάλης.

Ο πρόεδρος του Συλλόγου, Στέλιος Γεραζούνης, αναφέρθηκε διεξοδικά στην προσφορά του Συλλόγου τόσο στη Χίο όσο και στην Ομογένεια και μίλησε για τις εκδηλώσεις σχετικά με τη διπλή 100ετηρίδα.

Συνέδριο για θέματα που αφορούν τους Χιώτες Αμερικής και Καναδά και το νησί τους. Πρώτος από δεξιά, ο Δημήτρης Κοντολιός και δίπλα του ο Γιώργος Αλμυρούδης.

Ο κ. Χαβιάρας ανέφερε επίσης ότι η Χιακή Ομοσπονδία άρχισε από πέρυσι κοινές εκδηλώσεις πολιτιστικού χαρακτήρα, μαζί με άλλες οργανώσεις της Ομογένειας.

«Αρχικά έγινε στο Κεφαλονίτικο Σπίτι και μετά πραγματοποιήθηκε και άλλη στο κτίριο της Ομοσπονδίας μας», είπε. «Θα συνεχίσουμε και πάλι από το φθινόπωρο, αλλά προς το παρόν δεν ξέρουμε ακριβώς».

Από πέρυσι μέχρι τώρα, η Χιακή Ομοσπονδία έχει διαθέσει 70.000 περίπου δολάρια στη Μητρόπολη Χίου, Ψαρών και Οινουσσών για τη στήριξη ατόμων με ανάγκες, είπε ο κ. Χαβιάρας. Όπως είναι γνωστό, η Μητρόπολη προσφέρει προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας, με σκοπό την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε άπορους ενορίτες και κατοίκους της περιοχής. Στη Χίο, ένα από τα σημαντικότερα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας είναι το Πρόγραμμα «Γεύματα Αγάπης». Τα φαγητά μαγειρεύονται σε καθημερινή βάση, εθελοντές για περίπου 540 άπορους Χιώτες. Όλα τα γεύματα προετοιμάζονται στην πόλη της Χίου και κατόπιν κατανέμονται στις τοπικές ενότητες με τη βοήθεια του Στρατού και της Πυροσβεστικής. Η δωρεά αφορά στην παροχή τροφίμων για το Πρόγραμμα «Γεύματα Αγάπης».

«Την πρωτοβουλία αυτή ξεκίνησε ο Μητροπολίτης κ. Μάρκος», είπε ο κ. Χαβιάρας. «Εμείς, όταν αυτός ήλθε πέρυσι στην Αμερική, του υποσχεθήκαμε ότι θα του στέλνουμε κάθε μήνα 5.000 δολάρια. Μέχρι αυτή τη στιγμή, στείλαμε 70.000 δολάρια περίπου».

Σε σχετική ερώτηση, ο κ. Χαβιάρας, υποστήριξε ότι οι Χιώτες στην Αμερική, είναι υποδειγματικοί και επιτυχημένοι και ως οικογένειες και ως επιχειρηματίες, αλλά και είναι κοντά στην Εκκλησία. Τόνισε δε ότι διακρίνονται ιδιαίτερα στο χώρο της Ομογένειας

στην Αμερική και όχι μόνο. «Οι Χιώτες βοηθούν παντού», υποστήριξε.

Αναφορικά με τα πρώτα βήματα της Χιακής Ομοσπονδίας, πρέπει να σημειωθεί ότι σε συνεδρίαση της 27ης Ιουλίου 1974 έγινε έρανος και συγκεντρώθηκαν 4.681 δολ. για τα θύματα στην Κύπρο από τον τουρκικό «Αττίλα». Οι πρώτες συνεδριάσεις της Χιακής Ομοσπονδίας έγιναν σε αίθουσες εκκλησιών, ενώ το 1976 νοικιάστηκαν γραφεία στην Αστόρια. Στις 29 Οκτωβρίου 1978 εγκαταστάθηκε το ιδιόκτητο Ελληνοαμερικανικό Πολιτιστικό Κέντρο, που σήμερα είναι γνωστό ως «Χιώτικο Σπίτι». Η αγορά έγινε εφικτή χάρις στη δωρεά 100.000 δολ. του αείμνηστου προέδρου της Ομοσπονδίας, Γιώργη Λιβανού.

Το 1977 αποφασίστηκε να απονέμεται κάθε χρόνο το «Ομύρειο Βραβείο». Τον Απρίλιο του 1978 έγινε ο πρώτος χορός της Χιώτικης Νεολαίας και εκλέχτηκε οργανωτική επιτροπή. Σημαντική ήταν η δημιουργία του Γυναικείου Τμήματος, το οποίο συνέβαλε στην ίδρυση των χορευτικών τμημάτων, που διατηρούν τη ήθη και έθιμα της γενέτειρας. Το 1976 άρχισε η έκδοση του περιοδικού «ΧΙΑΝ» που μετονομάστηκε σε «ΧΙΟΣ».

Η Χιακή Ομοσπονδία συνεχίζει να αναπτύσσει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα, ενώ βρίσκεται στην πρωτοπορία των εθνικών αγώνων και των ομογενειακών δραστηριοτήτων.

Η Χιακή Ομοσπονδία θα γιορτάσει του χρόνου τα 40 χρόνια από την ίδρυσή της. «Θα οργανώσουμε σειρά εορταστικών εκδηλώσεων, και θα υπάρξουν εν καιρώ σχετικές ανακοινώσεις», είπε ο πρόεδρός της, κ. Χαβιάρας. «Οπωσδήποτε, είμαι ευχαριστημένος από το έργο και την παρουσία της Χιακής Ομοσπονδίας. Βέβαια, πάντοτε και παντού υπάρχουν περιθώρια να γίνουν περισσότερα και καλύτερα».

Φωτογραφικές αναμνήσεις από τους Χιώτες της Αμερικής

Από χορό του Συλλόγου Τριπουσίων Χίου Αμερικής, «Ο Άγιος Συμεών». Από αριστερά, οι: Σοφία Κριμπτσού, Κώστας Κοβόρος, Μιχαήλ Γωνιάς, Μιχαήλ Κανέρης, Κούλα Μπάχα και Ελένη Γαλίτου.

Η νέα γενιά των Δαφνουσίων Αμερικής σε αναμνηστική φωτογραφία από χοροεσπερίδα του συλλόγου τους στα σκαλιά του «Ρεξ Μάνορ» στο Μπρούκλιν.

Βραδιά χοροεσπερίδας της Χιακής Αδελφότητας Φύτων Αμερικής. Διακρίνονται, οι: Χρυσάνθη Πυργούση, Μαριάννα Θέρμου, Ανδρέας Πυργούσης, Άννα Καρλάφτη, Στέλλα Κοντολιού, Γιώργος Λιάκαρης, Πίτερ Γατανάς, Γιώργος Μ. Δοντάς, Κάτι Καρλάφτη, Δρ. Τζον Καμίνι, Ελένη Λιάκαρη, Ανθούλα Γατανά και Ειρήνη Καλογερά.

Πιστοί στην παράδοση, τα μέλη του Συλλόγου Ελατουσίων Χίου, κόβουν τη βασιλόπιτα και εύχονται για υγεία και πρόοδο της οργάνωσής τους.

Στελέχη του Συλλόγου Καλλιμασιωτών Αμερικής σε εκδήλωση με επιδόσεις τιμητικών διακρίσεων σε άξιους συμπατριώτες τους.

Από τους πιο δυναμικούς, ο Σύλλογος Καρδαμυλίων Αμερικής. Στιγμιότυπο από παλαιότερη εκδήλωσή του κατά τη διάρκεια της οποίας απονεμήθηκαν και οι καθιερωμένες υποτροφίες σε αριστούχους φοιτητές. Αριστερά, μπροστά, ο κάπτεν Τάκης Τσεβδός.

Από τη φετινή χοροεσπερίδα του Συλλόγου Αφροδισιανών, «Αγιος Μάμας», Χίου στη Ν. Υόρκη. Ο Σύλλογος είναι γνωστός από την προσήλωσή του στις τοπικές παραδόσεις.

Από το φετινό χορό του Συλλόγου Βορειοχωριτών Χίου, «Το Πελιναιόν» Αγία Μαρκέλλα, κατά τον οποίο τιμήθηκαν διάφοροι μογχογενείς και κόπκκε και η βασιλόπιτα, με τον π. Κωνσταντίνο Κομπίτση.

Ο π. Χρήστος Πάππας και παράγοντες του Συλλόγου Καμπουσιών Χίου, «Παναγία Δέσποινα», σε περυσινή εκδήλωση της οργάνωσης στην κοινότητα του Φέρβριου στη Νέα Ιερσέη.

Παράγοντες του Συλλόγου Θεολοποταμουσιών Χίου, «Κοίμηση της Θεοτόκου» κατά το περυσινό χορό. Από αριστερά, οι: Δημήτρης Στρουμπάκης, Παναγιώτης Γουβάκης, Ελένη Τσαμπλάκου, Μιχάλης Πιτσάκης, Κώστας Στρουμπάκης και Παντελής Σκουφάρας.

Στιγμιότυπο από το βραδιά χορού του Συλλόγου Βικίου Χίου, «Κοίμηση της Θεοτόκου». Οι Χιώτες βρίσκουν πάντα την ευκαιρία να συνδιασκεδάσουν, να συζητούν για τις οργανώσεις τους και να θυμούνται το νησί τους.

Ζωντανεύουν κάθε χρόνο τις παραδόσεις του τόπου τους, τα μέλη του Συλλόγου Θυμαίων Χίου. Στη φωτογραφία, από αριστερά, οι: Βίκυ Μαρούνα, Νίκος Μαρούνας, Ζωή Κουτσουπάκη, Μικές Φρεζούλης, Γεώργιος Ρεκετζής, Γιάννης Γαβαλάς, Νίκος Ζύμαρης, Αφροδίτη Ανδρεάδη, Δημήτρης Αγγελάρα και Τούλα Ξενάκη.

Μυροβόλος Χίος: Μοναδική και πανέμορφη

«Και λίγο αργότερα μάνα κι ο Μενέλαος ο ξανθός προφταίνει προς τη Λέσβο εκεί που μελετούσαμε το μακρινό ταξίδι.

αν παραπάνω από τη Χίο τη βράχινη θα βγούμε προς την Ψυριά από τα ζερβά ετούτη αφήνοντάς την ή κάτω προς τον Μίμαντα τον ανεμοδαρμένο...».

Στην Οδύσεια, Ραψωδία γ, στ. 167-170 ο Ομηρος, μας ορίζει τη θέση της Χίου σε σχέση με τη Λέσβο, τα Ψαρά («Ψυρίη») και τα Μικρασιατικά παράλια (όρος Μίμαντας).

Η Μυροβόλος Χίος είναι ωραία, μοναδική και ευχάριστη. Με την μοναδική μαστίχα της, με τα πασίγνωστα μανταρινία της με την παράδοση της θα σας ενθουσιάσει και θα σας ξαφνιάσει! Η Χίος είναι πολυμορφική και απρόβλεπτη. Με θαυμάσιες παραλίες, με μεσαιωνικά χωριά με γραφικά παραθαλάσσια χωριουδάκια αλλά και άλλα σκαρφαλωμένα στα βράχια απόκρημνων βουνών. Με πέτρινα αρχοντικά, με βυζαντινές εκκλησίες, με ζωγραφιστά χωριά, με ωραίους μεζέδες και φιλόξενο κατοίκους. Την μια στιγμή νομίζεις ότι βρίσκεσαι σε ένα κλασικό Αιγαιοπελαγίτικο νησί και την επόμενη στον Μυστρά. Περιπατάς σε καλντερίμια χωριών και περιμένεις ξαφνικά να δεις πειρατές να εμφανίζονται μπροστά σου από το παρελθόν.

Αφιέρωστε πολλές μέρες παραμονής για να προλάβετε να την γνωρίσετε. Αξίζει τον κόπο!

Το νησί έχει έκταση περίπου 840 τετρ. χλμ. και είναι το πέμπτο σε μέγεθος ελληνικό νησί. Το μήκος των ακτογραμμών ξεπερνάει τα 200 χιλιόμετρα. Στο Νομό Χίου (905 τ.χλμ.) ανήκουν και τα μικρότερα κατοικημένα νησιά, Ψαρά και Οινούσες.

Τα αξιοθέατα της Χίου Βιβλιοθήκη Κοραή

Η Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραής» είναι μία των παλαιότερων και μεγαλύτερων της Ελλάδας. Η ιστορία της αρχίζει το 1792, οπότε λειτούργησε ως παράρτημα της Μεγάλης Σχολής της Χίου πρώτο δε πυρήνα της αποτέλεσαν τα βιβλία του Αδαμάντιου Κοραή και Ελλήνων λογίων ομογενών. Κατά τη Σφαγή της Χίου το 1822, η Βιβλιοθήκη καταστράφηκε, αλλά ο Κοραής απέστειλε και πάλι βιβλία. Μετά το θάνατο του Αδ. Κοραή, το 1833, και σύμφωνα με τη διαθήκη του, ένα μεγάλο μέρος των βιβλίων και των χειρογράφων του έρχονται στη Χίο.

Μετά το μεγάλο σεισμό του 1881, η Βιβλιοθήκη στεγάστηκε στο σημερινό κτίριο. Το 1948 άρχισε, με πρωτοβουλία του Φ. Αργέντη, η ανέγερση του δεύτερου ορόφου, ενώ

σημαντικά έργα επέκτασης και εκσυγχρονισμού, πραγματοποιήθηκαν τα έτη 1975-1978, προκειμένου να στεγαστεί και η λαογραφική Συλλογή Φ. Αργέντη. Στο πέρασμα του χρόνου η Βιβλιοθήκη έχει συγκεντρώσει ανεκτίμητες συλλογές βιβλίων, χειρογράφων, περιοδικών, εφημερίδων, πινάκων, νομισμάτων, κειμηλίων και χαρτών που δώρισαν μεγάλοι πνευματικοί άνθρωποι.

Ανεκτίμητο θησαυρό της Βιβλιοθήκης αποτελεί η δωρεά του Μεγάλου Ναπολέοντα προς τιμήν του Αδαμάντιου Κοραή «Description de l'Égrypte», αποτελούμενη από 14 εικονογραφημένους τόμους (έκδοση 1809-1822).

Στη Βιβλιοθήκη «Κοραής» φυλάσσονται συλλογές βιβλίων σημαντικών Χίων προσωπικοτήτων. Πολλά από αυτά είναι άριστες και σπάνιες εκδόσεις, από τους πρώτους αιώνες της τυπογραφίας και άλλα έχουν πολυτελείς καλαίσθητες βιβλιοδεσίες. Σημαντικότερες συλλογές: Αδαμάντιου Κοραή (3.000 τόμοι). Αποτελεί το καύχημα της Βιβλιοθήκης. Τα βιβλία είναι γεμάτα με αυτόγραφες σημειώσεις και είναι εκδόσεις άριστες. Ιωάννη Ανδρεάδη (4.300 τόμοι), με τεράστια συλλεκτική αλλά και χρηστική αξία. Γεωργίου Μιχαηλνού (2.180 τόμοι), Αλέξανδρου Βοτσάνη (2.065 τόμοι), Ιωάννη Βούρου (1.114 τόμοι), Νικολάου Πετροκοκκίνου (930 τόμοι).

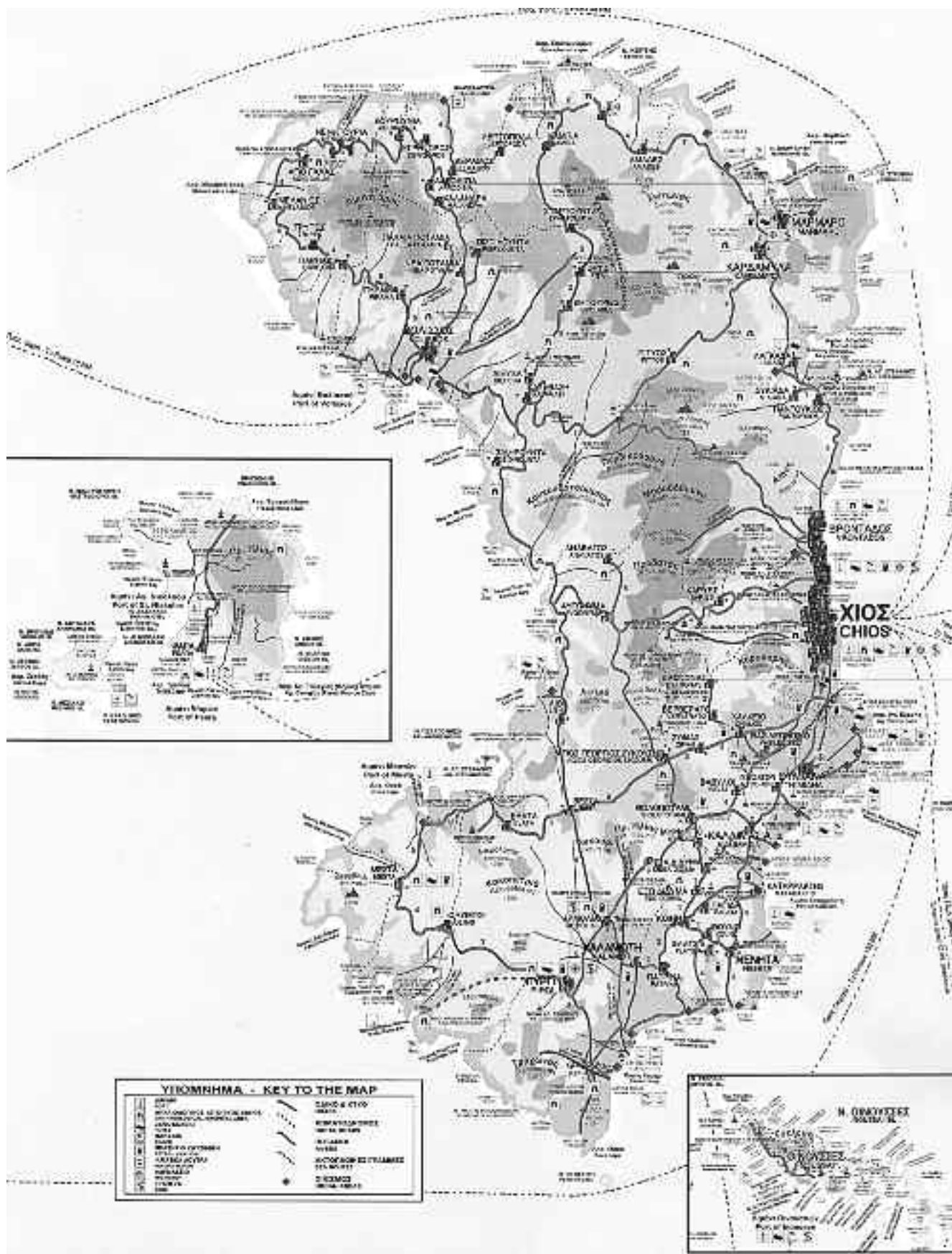
Βιβλία δώρισαν επίσης οι: Ζωρζής και Ταρσή Δρομοκαϊτή, Αλέξανδρος Παχνός, Λεωνής Καλβοκορέσις, Γρηγόριος Φωτεινός, Ιωακείμ Φορόπουλος, Κωνσταντίνος Αμαντος και άλλοι. Ολόκληρες επίσης τις βιβλιοθήκες τους χάρισαν ο Φίλιππος Αργέντης (2.000 τόμοι) χειρόγραφα και άλλα έντυπα, με καλόγουστη βιβλιοδεσία ή

μέσα σε ειδικές πολυτελείς θήκες. Ο Γεώργιος Θεοτοκάς (4.000 τόμοι) μαζί με το γραφείο και τα έπιπλα των βιβλίων και πρόσφατα ο Κώστας Κουκουρίδης.

Χειρόγραφα: Εξέχουσα θέση έχουν τα χειρόγραφα του Αδ. Κοραή. Υπάρχουν ακόμα χειρόγραφα του Γ. Κορέσιου, του Ν. Βάμβα, του Ι. Ψυχάρη και άλλων, καθώς και χει-

ρόγραφα της Δημογεροντίας της Χίου και Νοταριακοί κώδικες των χωριών.

Συνέχεια στη σελίδα 16

Νοιώθουμε υπερήφανοι
για την Χιακή μας καταγωγή
και ευχόμαστε σε όλους τους Χιώτες
καθώς και σε όλη την Ομογένεια

Καλό Καλοκαίρι Καλές Διακοπές

Αδελφοί Κοντολιού
Γιάννης, Στέλιος και Δημήτρης
οικογενειακώς

NORTHVALE CLASSIC DINER

247 Livingston St., Northvale, NJ 07647 • Tel.: (201) 767-6267

TENAFLY CLASSIC DINER

16 West Railroad Ave., Tenafly, NJ 07670 • Tel.: (201) 567-5522

SPARTA CLASSIC DINER

80 Woodport Road, Sparta, NJ 07871 • Tel.: (973) 729-2425

Chios Societies of the Americas and Canada, Inc.

Με συγκίνηση και χαρά
συμμετέχουμε στο αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα»
στην ιδιαίτερή μας πατρίδα τη Χίο.

Εμείς οι Χιώτες αποτελούμε ένα επίλεκτο κομμάτι της Ομογένειας
με άνδρες και γυναίκες που διακρίθηκαν και διακρίνονται σε όλους τους τομείς.
Προοδευτικοί και δραστήριοι προκόψαμε και ριζώσαμε σε τούτο τον τόπο.

Ο νόστος μας για το νησί μας έγινε η αφορμή
για να ιδρύσουμε τα σωματεία μας που λειτουργούν σαν κρίκος
που μας ενώνει από την Ανατολική μέχρι την Δυτική ακτή
και από το Νότο έως τον Καναδά.

**Καλό Καλοκαίρι συμπατριώτες και καλή αντάμωση
στό 59ο Ετήσιο Χιακό Συνέδριο
στο Trump Taj Mahal, Ατλάντικ Σίτι, 20-22 Σεπτεβρίου 2013**

912 Linden Ave, Ridgefield, New Jersey 07657, Tel: 201-960-9260, E-Mail: Chiossocieties@Aol.Com
www.chiossocieties.org

Εμείς οι απόδημοι Έλληνες
γνήσιοι απόγονοι του Οδυσσέα
κουβαλάμε φυλακτό ακριβό
την αγάπη για την ιδιαίτερη πατρίδα μας,
την αγάπη για τα χωριά μας.

Το αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα»
στο αγαπημένο μας νησί τη Χίο, το μυρωδάτο,
με τους προκομμένους ανθρώπους του
θα είναι μια περιήγηση στα χωριά της,
στις φυσικές της ομορφιές,
στον πολιτισμό της.

Εύχομαι όπως η περιήγηση αυτή
μας φέρει και ως το φιλόξενο χωριό μου
τους Βαβύλους πατρίδα λογίων και ποιητών.

Ευχαριστώ τον «Εθνικό Κήρυκα»
και εύχομαι σε όλους τους Χιώτες

Καλό Καλοκαίρι

Ευάγγελος Καββάδας
και οικογένεια

Η οικογένεια Σταύρου και Βιβής Χαβιάρα

χαιρετίζει το αφιέρωμα στη Χίο,
συμμετέχει με ιδιαίτερη συγκίνηση
και δηλώνει υπερήφανη για τη Χιακή της καταγωγή.

Μέσα από τις σελίδες του «Εθνικού Κήρυκα»
θα κάνουμε ένα ταξίδι που θα μας σεργιανίσει
στη Χίο τη μυροβόλο, τη γη του Ομήρου
και θα μας γεμίσει με νοσταλγία.

Καλή αντάμωση στη Χίο

Μυροβόλος Χίος: Μοναδική και πανέμορφη

Συνέχεια από τη σελίδα 14

«Πέτρα του Ομήρου» ή «Δασκαλόπετρα»

Εξι χιλιόμετρα περίπου βορειότερα της Χώρας βρίσκεται η Δασκαλόπετρα, ελάχιστα βορειότερα του Βροντάδου. Σύμφωνα με την παράδοση, εδώ άφησαν οι ναύτες τον τυφλό Ομηρο, μεταφέροντάς τον από την Ερυθραία. Ο βράχος είναι επίπεδος στην πάνω επιφάνεια με ίχνη από εδάλια στην περιφέρεια και στη μέση μια σκαλιστή έξαρση με πόδια λιονταριού. Πρόκειται για ναόσχημο άγαλμα της Κυβέλης, φρυγικής θεάς που η λατρεία της μεταφέρθηκε στο νησί από την απέναντι ακτή της Ιωνίας. Η λαϊκή παράδοση θέλει αυτόν τον βράχο σχολείο όπου ο Ομηρος δίδασκε τα ποιήματά του. Ο λαός την αποκαλεί «Δασκαλειό» και οι Ευρωπαίοι περιηγητές την ονόμασαν «Πέτρα του Ομήρου».

Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο

Το Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο στη Χίο ιδρύθηκε το 1980 και πήρε μορφή Νομικού Προσώπου Δ. Δ. το 1989. Είναι ένα οικοδόμημα επιτυχημένου συνδυασμού πολλαπλών πνευματικών χρήσεων, και οφείλεται στην προσφορά προς το Δήμο της Χίου που έκανε το ζεύγος Μιχαήλ και Σταματία Ξυλά, το Δεκέμβριο του 1985.

Πρωταρχικός στόχος του ΟΠΚΔΧ είναι η αναγνώριση και η υποστήριξη καλλιτεχνικών και επιστημονικών τάσεων που αφενός διευρύνουν την ευαισθησία και τη γνώση του κοινού και αφετέρου το ενθαρρύνουν να αναζητήσει μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Στόχος επίσης του Κέντρου είναι η πρόωξη της πολιτιστικής, εκπαιδευτικής και επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ της Χίου και άλλων πόλεων.

Στην περίοδο 1986-2004 πραγ-

ματοποιήθηκαν μερικές χιλιάδες εκδηλώσεις: Κινηματογραφικές προβολές, Διαλέξεις, Συνέδρια, Θεατρικές παραστάσεις, Εκθέσεις Ζωγραφικής & Φωτογραφίας, Σεμινάρια, Συναυλίες, και Παραστάσεις χορού.

Οι υπηρεσίες και οι εγκαταστάσεις του ΟΠΚΔΧ είναι στη διάθεση των φορέων ολόκληρης της χώρας, για κάθε πνευματική εκδήλωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Από τις αρχές του 1989 λειτουργούν σε χώρους του ΟΠΚΔΧ καλλιτεχνικά εργαστήρια. Σε αυτά δάσκαλοι παραδίδουν μαθήματα Ζωγραφικής, Παραδοσιακής Μουσικής, Θεάτρου, Φωτογραφίας, Ψηφιδωτού, Κοσμηματοποιίας, Αγιογραφίας, Βιβλιοδεσίας, Εντεχνής Μουσικής, και Παραδοσιακών Χορών.

Επίσης:

Αρχαιολογικό Μουσείο. Οδός Μουσείου, Νότια του λιμανιού.

Ναυτικό Μουσείο. Είναι γνωστό ότι ακόμη και σήμερα οι Χιώτες είναι ιδιοκτήτες του περισσότερου από του μισού ελληνόκτητου στόλου.

Βυζαντινό Μουσείο της Χίου βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της πόλεως (Πλατεία Βουνακίου). Το κτίριο του μουσείου είναι ένα οθωμανικό τζαμί.

Η Δημοτική Πινακοθήκη της Χίου βρίσκεται στην οδό Ανδρέα Συγγρού, στο κέντρο της πόλεως. Συγκεκριμένα απέχει μόλις μερικά μέτρα από την κεντρική πλατεία (Πλατεία Βουνακίου).

Μεστά

Το χωριό Μεστά είναι το πιο καλοδιατηρημένο καστροχώρι της Χίου. Χτισμένο τον Μεσαίωνα ανέπτυξε ένα περίπλοκο αμυντικό σύστημα για να προστατευτεί από τους εχθρούς του. Πρόκειται για έναν λαβύρινθο από πολυάριθμα στενά σκεπαστά δρομάκια, πολλά από τα οποία οδηγούν σκόπημα σε αδιέξοδο

για την παραπλάνηση εχθρών. Μικροί κυκλικόι πύργοι στις γωνίες του χωριού ενισχύουν την άμυνα του οικισμού που έχει πενταγωνικό σχήμα. Η κεντρική πύλη με την σιδερένια πόρτα είναι η μία από τις δύο εισόδους και ονομάζεται Πόρτα του Καπετάνιου. Στο χωριό υπάρχουν πολλές εκκλησίες με πιο γνωστή αυτή των Ταξιαρχών στην κεντρική πλατεία όπου παλιότερα υψώνονταν ο κεντρικός πύργος. Πολλές είναι οι κοντινές παραλίες όπως η Μερικούντα, η Αποθύκα, η Αυλωνιά και τα Σαλάγωνα. Στο χωριό αναβιώνουν πολλά έθιμα. Τα Μεστά γιορτάζουν τις Απόκριες το έθιμο του Αγά και το Πάσχα του Φανού. Επίσης, 8 και 9 Αυγούστου γιορτάζουν τη γιορτή της Σούμας και 10 με 17 Αυγούστου πραγματοποιείται η γιορτή των Ψαράδων. Στις 7 Αυγούστου παραμονή του Αγίου Αιμιλιανού γιορτάζουν στην παραλία της Μερικούντας και 8 Οκτωβρίου τιμώνται οι Ταξιάρχες.

Η παράδοση, που δεν επιβεβαιώνεται όμως από καμιά πηγή, αναφέρει ότι τα Μεστά ιδρύθηκαν από τους κατοίκους ενός χωριού της Πελοποννήσου, τα Μέσκια, και τους ντόπιους που έμεναν ως τότε σε διάφορους μικρότερους οικισμούς. Εφτιαξαν το χωριό περιβάλλοντάς το με μεγάλο τείχος.

Σήμερα τα Μεστά έχουν 500 περίπου κατοίκους. Πολύ περισσότεροι όμως είναι οι Μεστούσοι που κατοικούν στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και στην Αμερική. Οι παροικίες της Αθήνας και της Αμερικής έχουν ιδρύσει συλλόγους που κύριο μέλημά τους είναι η άμεση επαφή με τα Μεστά και η διατήρηση των ηθών και εθίμων του τόπου.

Πολλά έργα εξωραϊσμού έγιναν και γίνονται από τους Μεστούσους της διασποράς. Στο παρελθόν οι παροικίες της Αιγύπτου και της Ρωσίας προσέφεραν πολλά ενώ σήμερα οι παροικίες της Αμερικής και της Αθήνας με τους συλλόγους τους συμβάλλουν ουσιαστικά στην προβολή και τον εξωραϊσμό του χωριού τους.

Σπήλαιο Ολύμπων

Το σπήλαιο των Ολύμπων βρίσκεται στη κεντρική περιοχή του Δήμου των Μαστιχοχωρίων, πολύ κοντά στο χωριό Ολύμπι και σε μικρή απόσταση από τα χωριά Πυργί και Μεστά. Στην περιοχή αυτή παράγεται αποκλειστικά η μαστίχα, παγκόσμιο μονοπώλιο της Χίου για 2.500 χρόνια.

Το σπηλαιοβάραθρο των Ολύμ-

Το Σπήλαιο Ολύμπων

πων (Συκιάς) έχει μέγιστο βάθος 57 μέτρο, σε υψόμετρο 100 περίπου μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Ο κεντρικός του θάλαμος έχει μέγιστες διαστάσεις 40Χ40. Η αρχή της δημιουργίας του τοποθετείται στο Ανώτερο Ιουρασικό (πριν 150 εκατομμύρια χρόνια) ενώ η ολοκλήρωση τους κατά το Κενοζωικό (πριν 50 εκατομμύρια χρόνια). Ο ασβεστικός του διάκοσμος βρίσκεται ακόμη σε κατάσταση δημιουργίας. Οι σταλακτίτες και οι σταλαγμίτες του σπηλαίου δημιουργούνται από την χημική απόθεση του ανθρακικού ασβεστίου που μεταφέρεται από το νερό που εισέρχεται στο σπήλαιο από τη βροχή. Η σταγονορροή στο σπήλαιο είναι έντονη σε περιόδους βροχόπτωσης. Η υγρασία του σπηλαίου κυμαίνεται περίπου στο 95% και η θερμοκρασία του περίπου στους 18° C.

Το σύστημα διπλής πόρτας που δημιουργήθηκε, έχει σκοπό τη διατήρηση των συνθηκών αυτών ώστε να μην επηρεαστεί η κλωρίδα και η πανίδα του. Δεν έχουν παρατηρηθεί ίχνη ανθρώπινης παρουσίας στο σπήλαιο πριν από την εξερεύνηση του μόλις το 1985, από μέλη της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας. Σήμερα η πρόσβαση γίνεται με ασφάλεια από τεχνητή είσοδο. Ο πλούσιος διάκοσμος του σπηλαίου εκτείνεται σε περιέργους σχηματισμούς που κέντρισαν τη φαντασία των μελετητών-σπηλαιολόγων και τους έδωσαν ονόματα όπως Μέδουσα, Αρμόνιο, Σπηλαιάνθρωποι Λαχανόκηπος κ.ο.

Στον νομό Χίου

ανάηκου και τα νησάκια:

Οινούσες: Ενα μικρό συγκρότημα από νησιά, ανατολικά της Χίου, γνωστά από τα αρχαία χρόνια για τα γνωστά τους κρασιά. Είναι 9

ναυτ. μίλια από το λιμάνι της Χίου ή 5 νμ από την Λαγκάδα. Το λιμάνι των Οινουσών είναι μεγάλο και ασφαλές. Στα μέσα του 17ου αιώνα, αποικήθηκε από βοσκούς από το χωριό Καρδάμυλα της Χίου, όντας γεμάτο από κατοικία και ονομάστηκε Εγνούσα. Από τα μέσα του 19ου αιώνα, οι κάτοικοι, εργάζονταν στη θάλασσα, έγινα πλοιοκτήτες και σήμερα έχουν στην ιδιοκτησία τους περισσότερα από 500 πλοία. Πολλά μέλη των φατριών του Λιβανού, του Λεμού και του Πατέρα γεννήθηκαν στις Οινούσες. Ετσι θεωρούνται ότι είναι το πιο πλούσιο νησί σε όλο τον κόσμο. Στη Νοτιοδυτική ακτή, μπορείτε να διαλέξετε μεταξύ των παραλιών, Ζεγάπα, Βιλάλη ή Κάστρο.

Ψαρά: Είναι ένα μικρό νησί κοντά στο βορειοδυτικό τμήμα της Χίου με 400 περίπου κατοίκους. Απέχει 45νμ από το λιμάνι της Χίου ή 17νμ από το λιμάνι των Λιμνιών. Τα Ψαρά είναι η γενέτειρα του επαναστάτη και ήρωα Κανάρη. Τα Ψαρά αφιέρωσαν τον εμπορικό τους στόλο - τον τρίτο μεγαλύτερο το 1820 στην Ελλάδα μετά από εκείνον της Υδρας και των Σπετσών- για την απελευθέρωση και πλήρωσαν ακριβά γι' αυτό. Λέγεται ότι 3.000 από τους 30.000 κατοίκους δραπετεύσαν σε μικρές βάρκες οι οποίες ήταν σωστικές του γαλλικού στόλου, αλλά η πλειοψηφία οπισθοχώρησε στην μπαρουταποθήκη στην κορυφή ενός λόφου και ανατίναξαν τους εαυτούς τους καθώς δεν ήθελαν να παραδοθούν στους αντιπάλους.

Ας δούμε πιο αναλυτικά τα Μοναστήρια και τις Εκκλησίες, την παραγωγή Μαστίχας και τα Μαστιχοχώρια, τον Ανάβατο και το Πυργί, τις παραλίες, τα προϊόντα του νησιού και φυσικά την ιστορία του.

Τα Μεστά

Μοναστήρια και Εκκλησίες στη Χίο

Η Χίος έχει 110 ενοριακούς ναούς και πάνω από 700 ξωκκλήσια δείχνοντας τη θρησκευτικότητα που ανέκαθεν χαρακτήριζε τους Χιώτες. Μία απόδειξη ότι ο Χριστιανισμός στη Χίο είχε διαδοθεί από νωρίς είναι το μαρτύριο του Αγίου Ισιδώρου και το μαρτύριο της Αγίας Μυρώπης που έγιναν στο νησί κατά το μεγάλο διωγμό του Δεκίου (251 μ.Χ.).

Ο Ισιδωρος από την Αλεξάνδρεια, αξιωματικός του ρωμαϊκού στρατού, ήταν ήδη χριστιανός όταν ήρθε στη Χίο. Κλήθηκε να αρνηθεί την πίστη του, πράγμα που δεν έκανε. Αφού μαστιγώθηκε, λιπόθυμος δέθηκε πίσω από ένα αφηνιασμένο άλογο που τον έσυρε από τον Κάμπο μέχρι το Νεχώρι, όπου και τον αποκεφάλισαν ρίχνοντας το σώμα του σε ερημικό μέρος, φρουρούμενο από στρατιώτες, για να φαγωθεί από τα όρνεα. Βλέποντας το μαρτύριό του, λέει η παράδοση, ο σκίνος εδάκρυσε και έσταξε τη μυρωδάτη μαστίχα. Τα οστά του Αγίου εκλάπησαν το 1125 από τη Χίο και τμήμα τους μεταφέρθηκε το 1967 από τη Βενετία στη Μητρόπολη της Χίου.

Η Μυρώπη, χριστιανή από την Εφεσο, που βρισκόταν στη Χίο με τη μητέρα της, με τη βοήθεια κι άλλων χριστιανών περιουτέλεξε και έθαψε το σώμα του Ισιδώρου στον τόπο που υπάρχει σήμερα η γνωστή Βασιλική αφιερωμένη στη μνήμη του Αγίου. Μετά την πράξη της παρουσιάστηκε στις αρχές και παραδόθηκε για να μην τιμωρηθούν αθώοι και αφού εούρθη στους δρόμους της πόλης από τα μαλλιά εκλείσθηκε στη φυλακή και πέθανε. Θάφτηκε δίπλα στον τάφο του Αγίου Ισιδώρου. Η μνήμη του Αγίου Ισιδώρου τιμάται στις 14 Μαΐου και της Αγίας Μυρώπης στις 2 Δεκεμβρίου.

Η Μαρκέλλα η Χιοπολίτιδα γεννήθηκε στη Βολισσό. Ορφάνεψε μικρή από μητέρα. Μεγαλώνοντας η ομορφιά της έκανε τον πατέρα της να βάλει στο νου του «ασεργείς διαλογισμούς» για την κόρη του. Κάποτε η Μαρκέλλα για να τον αποφύγει, κατέφυγε στα βουνά και έφτασε μέχρι τη θάλασσα παρακαλώντας το Θεό να τη βοηθήσει. Ο βράχος που πατούσε πάνω άνοιξε και την έκρυψε μέχρι το σπύθος. Ο πατέρας μανιασμένος από το θυμό και το πάθος του έκοψε τους μαστούς της και κατόπιν το κεφάλι και τα πέταξε στη θάλασσα. Το σώμα έμεινε κωμένο στο βράχο. Στο μέρος αυτό είναι το Αγίασμα που αναβλύζει ως σήμερα. Βρίσκεται ένα τέταρτο μακριά από την εκκλησία της Αγίας σε περιοχή της Βολισσού. Η μνήμη της τιμάται στις 22 Ιουλίου και είναι ένα από τα μεγαλύτερα πανηγύρια στο νησί.

Η Χίος έχει πολλούς νεομάρτυρες:

Η Νέα Μονή.

Αγγελίς, Ανδρέας (Αργέντης), ο Γεώργιος από το Πυτιός που μαρτύρησε με φρικτό θάνατο στις Κυδωνίες της Μ. Ασίας, ο νεομάρτυς Δημήτριος από την πόλη της Χίου που μαρτύρησε στην Κωνσταντινούπολη, ο Θεόφιλος από τη Ζάκυνθο, ο Νικηφόρος ο όσιος, ο Νικόλαος ο νεομάρτυς, ο Ονούφριος, η Ματρώνα, ο Σταμάτιος, ο Ιωάννης και ο Νικόλαος. Ο Άγιος Νεκτάριος της Αίγινας καταγόταν από τη Λιθί και ο Άγιος Μακάριος Νοταράς, ο Αρχιεπίσκοπος Κορίνθου, μόνασε στις νότες πλαγιές του Αίπους.

Στην πόλη της Χίου πολιούχοι είναι οι Άγιοι Βίκτωρες, Μηνάς, Βίκτωρας και Βικέντιος. Ο μεγαλοπρεπής μητροπολιτικός ναός τους, κτίστηκε το 1888. Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης δίπλα στην ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραΐς», απέναντι από την επίσης ιστορική «Σχολή της Χίου» που ιδρύθηκε το 1792 (σημερινό 1ο Γυμνάσιο). Ο ναός πιθανόν να έχει χτιστεί στη θέση του Φροντιστηρίου του Αγ. Βίκτωρος που είχε ιδρυθεί το 1660 και στο οποίο αργότερα υπήρχε μονύδριο στη μνήμη των Αγίων.

Η πρώτη καμπάνα στη Χίο χτύπησε το 1845 στην Αγία Μαρίνα της συνοικίας Εγκρεμού, κοντά στο Δημοτικό Κήπο, όπου βρίσκονται και τα ερείπια του Αγίου Βασιλείου των Πετροκοκκίνων.

Σύμφωνα με την Ιερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρών και Οινουσιών υπάρχουν 13 γυναικεία, 4 ανδρικά και 4 διαλυμένα μοναστήρια.

Αναλυτικά:

Γυναικείες

- 1) Νέα Μονή, έτος ίδρυσης 1042, Καρυές
- 2) Αγίου Μηνά, έτος ίδρυσης 1586, Νεοχώρι
- 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Πλακιδιω-

τίσσης, έτος ίδρυσης 1625, Καλλιμασιά
 4) Αγίας Ματρώνης Χαλάνδρων, έτος ίδρυσης 1660, Μέσα Διδύμα
 5) Αγίων Αναργύρων, έτος ίδρυσης 17ος αιώνας, Θυμιανά
 6) Ταξιαρχών, έτος ίδρυσης 1844, Νένπητα
 7) Αγίου Στεφάνου, έτος ίδρυσης 1880, Βροντάδος
 8) Αγίου Γεωργίου, έτος ίδρυσης 19ος αιώνας, Πυργί
 9) Αγίου Κωνσταντίνου, έτος ίδρυσης 1901, Θυμιανά
 10) Παναγίας Βοηθείας, έτος ίδρυσης 1930, Χίος
 11) Αγίας Σκέπης, έτος ίδρυσης 1935, Χαλκείος
 12) Ευαγγελισμού Θεοτόκου, έτος ίδρυσης 1962, Οινούσες
 13) Επισκέψεως Κοινής, έτος ίδρυσης 1667

Ανδρικές

- 1) Αγίου Μάρκου, έτος ίδρυσης 1700, Καρυές
- 2) Αγίων Πατέρων, έτος ίδρυσης 1570, Καρυές
- 3) Ζωοδόχου Πηγής Βρεττού, έτος ίδρυσης 18ος αιώνας, Αρμόλια
- 4) Μυρτιδιωτίσσης, έτος ίδρυσης 1887, Βροντάδος

Διαλυμένες

- 1) Τιμίου Προδρόμου Μουνδών, έτος ίδρυσης 1582
- 2) Ζωοδόχου Πηγής Κουρνά, έτος ίδρυσης 17ος αιώνας
- 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ψαρών, έτος ίδρυσης 18ος αιώνας
- 4) Πέρα Παναγίας Καρδαμύλων, έτος ίδρυσης 1920

As δούμε λίγα λόγια για το καθένα με εξέχουσα όλων την γυναικεία Νέα Μονή.

Γυναικείες

1) Νέα Μονή

Το βυζαντινό μοναστήρι της Νέας

Μονής είναι ίσως το σημαντικότερο μνημείο του νησιού χτισμένο ανάμεσα σε πεύκα στην κοιλάδα του όρους Προβατά. Στο σημείο εκείνο τρεις Χιώτες μοναχοί, ο Νικίπας, ο Ιωάννης και ο Ιωσήφ βρήκαν την εικόνα της Παναγίας. Προς τιμήν της έχτισαν ένα μικρό ναό αρχικά, την Παλαιά Μονή.

Η Υπόσχεση

Λέγεται ότι όταν ο Κωνσταντίνος

Ανάσταση, ψηφιδωτό στη Νέα Μονή.

ο Μονομάχος ήταν εξόριστος στη Μυτιλήνη, άκουσε την προφητεία των μοναχών της Παλαιάς Μονής που μιλούσε για την άνοδο του στο θρόνο της Κωνσταντινούπολης. Υποσχέθηκε λοιπόν ότι αν πραγματοποιούνταν το όραμα τους θα φρόντιζε την ανέγερση μεγαλοπρεπούς ναού. Για να θυμάται την υπόσχεσή του οι μοναχοί ζήτησαν και πήραν

το αυτοκρατορικό του δαχτυλίδι. Το 1042 ο Κωνσταντίνος ανακαλείται από την εξορία χάρη στην αυτοκράτειρα Ζωή και με το γάμο τους ορίζεται αυτοκράτορας. Οι μοναχοί ταξιδεύουν στην Πόλη και θυμίζουν στον αυτοκράτορα πλέον Κωνσταντίνο την υπόσχεσή του, ο οποίος και στην συνέχεια την τηρεί γενναιόδωρα.

Η Ανέγερση της Νέας Μονής

Το 1042 ο Κωνσταντίνος ο Μονομάχος χτίζει το μεγαλοπρεπή ναό με έσοδα, υλικά και αρχιτέκτονες από την Πόλη. Η Νέα Μονή αποτελείται από το Καθολικό, την Τράπεζα, τον Πύργο, την Κινιστέρνα (υπόγεια δεξαμενή για τη συγκέντρωση βρόχινου νερού), το Τρίκλινο, τα Κελιά, το Καμπαναριό, τη Βιβλιοθήκη και δύο παρεκκλήσια, του Τιμίου Σταυρού και του Αγίου Παντελεήμονος. Το σχήμα της Μονής είναι τραπεζοειδές και έχει θέα στη θάλασσα. Το Καθολικό είναι υπόδειγμα του νησιώτικου οκταγωνικού τύπου, ο τρούλος είναι οκταγωνικός και ο κυρίως ναός τετράγωνος. Αποτελείται από τον Εξωνάρθηκα, Εσωνάρθηκα και τον κύριο Ναό. Το εσωτερικό του ναού στολίζεται με πολύχρωμα μάρμαρα και ψηφιδωτές συνθέσεις που απεικονίζουν τον Ευαγγελισμό, τη Γέννηση, την Υπαπαντή, τη Βάπτισμα, τη Μεταμόρφωση, τη Σταύρωση και την Κάθοδο στον Αδν. Επίσης, ολόκληρες ψηφιδωτές εικόνες αγίων και παραστάσεις στολίζουν τους τοίχους. Ακόμα, στον κύριο ναό βρίσκεται και η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας. Το μοναστήρι γνωρίζει ακμή κατά την υστεροβυζαντινή περίοδο. Έχει πολλούς μοναχούς και την εποχή της ακμής του κατέχει το ένα τρίτο του νησιού. Αποσπά την εύνοια των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου και απολαμβάνει ιδιαίτερο σεβα-

σμό και τιμή.

Τα Ψηφιδωτά

Τα ψηφιδωτά της Νέας Μονής χρονολογούνται από τον 11ο αιώνα και είναι μία από τις τρεις συλλογές της Βυζαντινής περιόδου σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Τα ψηφιδωτά τα βλέπουμε στον εσωνάρθηκα και στον

Συνέχεια στη σελίδα 18

Μοναστήρια και Εκκλησίες στη Χίο

Συνέχεια από τη σελίδα 17

κυρίως ναό. Οι Κωνσταντινουπολίτες καλλιτέχνες ερχόμενοι από την Πόλη μετέφεραν την τεχνοτροπία τους και τις ιδέες τους και στόλισαν το ναό με τρόπο που διακοσμούσαν τα αυτοκρατορικά ανάκτορα. Η ζωγραφική με ψηφίδες αποτελεί δύσκολο έργο με εκπληκτικά όμως αποτελέσματα. Πρόκειται για φυσικούς λίθους και γυαλί ψημένο με οξειδία μετάλλων που του δίνουν τους επιθυμητούς χρωματισμούς. Για τη δημιουργία του χρυσού χρώματος χρησιμοποιήθηκε λεπτό φύλλο καθαρού χρυσού. Κάθε παράσταση ήταν σχεδιασμένη σε ένα ειδικό υπόστρωμα και στη συνέχεια γίνονταν η τοποθέτηση της ψηφίδας πάνω σε αυτό. Στο Βυζάντιο χρησιμοποιούνταν η τέχνη με τις ψηφίδες σε πολύ σημαντικά μνημεία καθώς πρόσδιδαν εκθαμβωτικά αποτελέσματα και άντεχαν στο χρόνο.

Καταστροφές

Η Νέα Μονή δοκιμάστηκε πολλές φορές κατά το παρελθόν. Οι κυριότερες καταστροφές ήταν την περίοδο της Σφαγής της Χίου το 1822 όπου και οι Οθωμανοί έσφαξαν τους μοναχούς, λεηλάτησαν τη Μονή, πήραν για δούλους τα γυναικόπαιδα και στην συνέχεια έκαψαν το μοναστήρι. Ο μεγάλος σεισμός του 1881 συμπλήρωσε την καταστροφή γκρεμίζοντας τον τρούλο και μεγάλο μέρος του ναού με αποτέλεσμα να χαθούν πολλά ψηφιδωτά. Με την ερήμωση της Μονής διάφοροι κυνηγοί θησαυρών κατέστρεψαν κτίσματα ανοίγοντας τρύπες και ψηγάδια.

Η Νέα Μονή σήμερα

Τα νεότερα χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί αναστηλώσεις και η μορφή της μονής έχει βελτιωθεί. Στον περίβολο χώρο βρίσκονται κτίσματα από όλες τις ιστορικές περιόδους του μοναστηριού. Από το αρχικό συγκρότημα, σήμερα διατηρείται το Καθολικό, η κινστήρνα, ο πύργος, ένα τμήμα της Τράπεζας καθώς και ο ναός του Αγίου Λουκά στο κοιμητήριο της Μονής που βρίσκεται έξω από το τείχος. Σημαντικό μέρος των ψηφιδωτών έχει χαθεί όμως όσα παραμένουν θυμίζουν την λαμπρότητα της Μονής. Στο ναό του Τιμίου Σταυρού φυλάσσονται οστά θυμάτων της Σφαγής του 1822 και στο Μουσείο της μονής φυλάσσονται κειμήλια και πολύτιμα αντικείμενα. Λόγω της σημαντικής ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας έχει ανακηρυχτεί μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς και προστατεύεται από την UNESCO. Η Νέα Μονή γιορτάζει στις 23 Αυγούστου.

2) Άγιος Μηνάς

Η μονή αφιερωμένη στη μνήμη των Αγίων Μηνά, Βίκτωρος και Βικεντίου, γνωστή ως Άγιος Μηνάς κτίστηκε στο τέλος του 16ου αιώνα,

κοντά στο Νεχώρι. Ήταν ανδρικό μοναστήρι. Το 1822 στη Μεγάλη Σφαγή της Χίου τρεις χιλιάδες ψυχές που είχαν καταφύγει εκεί, για να σωθούν από τη μανία των κατακτητών βρήκαν τον θάνατο. Ιχνη από το αίμα υπάρχουν ακόμα στις πλάκες του Ναού και σε οστεοφυλάκιο τα οστά των σφαγιασθέντων. Το 1932 μετετράπη σε γυναικείο μοναστήρι. Συγκέντρωνε πάντα πολλούς επισκέπτες, τόσο για την ιστορική του σημασία αλλά και για τα έργα τα χειροτεχνικά που δημιουργούσαν οι μοναχές. Η βοτσαλωτή αυλή της αποτελεί πραγματικό έργο τέχνης. Η μονή γιορτάζει την ημέρα της απελευθέρωσης της Χίου, 11 Νοεμβρίου.

3) Μονή Πλακιδιώτισσας

Η Μονή Πλακιδιώτισσας ιδρύθηκε το 1625, βρίσκεται κοντά στο χωριό Καλλιμασιά και πήρε την ονομασία της από τις πέτρινες πλάκες της περιοχής. Το μοναστήρι είναι στενά συνδεδεμένο με τη Σφαγή της Χίου και στη Μονή υπάρχει μουσείο όπου φυλάσσονται κειμήλια όπως εικόνες, σκεύη, βιβλία και άμφια. Ο τύπος του ναού είναι τρίκλιτη βασιλική και γιορτάζει ανήμερα της Παναγίας 15 Αυγούστου και 21 Νοεμβρίου.

4) Αγία Ματρώνα

Η Μονή της Αγίας Ματρώνας βρίσκεται κοντά στο χωριό Μέσα Διδύμα και είναι χτισμένη το 1470 από τον ευγενή Ροΐδη μετά από ένα όνειρο όπου του φανερώθηκε η Αγία. Το μοναστήρι γιορτάζει 20 Οκτωβρίου, στη χάρη της Αγίας Ματρώνας. Πολύ κοντά στο μοναστήρι και περιτριγυρισμένο από πλούσια βλάστηση βρίσκεται το εκκλησάκι της Παναγίας Χαλανδρούσενας.

5) Άγιοι Ανάργυροι

Κοντά στο χωριό Θυμιανά συναντάμε το Μοναστήρι των Αγίων Αναργύρων το οποίο ιδρύθηκε το 1639. Οι Άγιοι Ανάργυροι υπήρξαν ιατροί και πολλοί ήταν οι πιστοί που προσέρχονταν στη μονή ζητώντας τη βοήθεια τους. Το μοναστήρι έπαψε να λειτουργεί μετά το 1987.

6) Μονή Ταξιαρχών

Η Μονή των Παγμενιστών Ταξιαρχών, βρίσκεται λίγο μετά το χωριό Νένπητα και είναι ιδρυμένη το 1305. Πήρε την ονομασία της από την εικόνα του αρχάγγελου Μιχαήλ το 1306. Η μονή γιορτάζει στις 8 Νοεμβρίου.

7) Άγιος Στέφανος

Η Μονή του Αγίου Στεφάνου βρίσκεται σε ένα καταπράσινο τοπίο στους πρόποδες του Αίπιους στον Βροντάδο. Ιδρύθηκε το 1883 και εξαρτάται εκκλησιαστικά από τη Μονή Αγίου Μάρκου. Τιμάται στις 27 Δεκεμβρίου ο λιθοβολισμός του πρωτομάρτυρα Στεφάνου και στις 2 Αυγούστου η Ανακομιδή των Λειψάνων του Αγίου.

8) Άγιος Γεώργιος

Η Μονή Αγίου Γεωργίου βρίσκεται στο χωριό Πυργί και ιδρύθηκε το 19ο αιώνα. Χαρακτηριστικό της μονής είναι τα παραδοσιακά «ξυστά»

Η Μονή του Αγίου Κωνσταντίνου που είναι αυστηρά γυναικείο.

στον ξενώνα που παριστάνουν τον Αδάμ και την Εύα.

9) Άγιος Κωνσταντίνος

Ιδρύθηκε στα 1898 στην κορυφή λόφου στην περιοχή Φραγκοβουνίου (στο δρόμο προς τον Καρφό) από μοναχό της Σκήπης των Αγίων Πατέρων και είναι αδελφό μοναστήρι μ' αυτήν με κοινό ηγούμενο. Ο «Παρθενών» του Αγίου Κωνσταντίνου είναι γυναικείο μοναστήρι και είναι αυστηρά απαγορευμένη η είσοδος στους άνδρες. Ακολουθεί το παλαιό ημερολόγιο.

10) Παναγία Βοήθεια

Η Μονή της Παναγίας Βοήθειας ιδρύθηκε από τον Αρχιμανδρίτη Ανθιμο Βαγιανό και τη συναντάμε μετά την πόλη, κατευθυνόμενοι προς το χωριό Καρυές. Ήταν μοναχός ακόμα

όταν η εικόνα της Παναγίας Βοήθειας που είχε στο κελί του επιτελούσε θαύματα και είχε την επιθυμία να ιδρύσει ένα μοναστήρι. Σαν ιερέας προσέφερε τη βοήθεια του σε κάθε κατατρεγμένο. Το 1928 ξεκίνησε η ανοικοδόμηση της Μονής, έργο δύσκολο εξαιτίας της δύσβατης περιοχής. Μέσα σε δύο χρόνια η Μονή είχε χτιστεί και όλοι πίστευαν ότι ήταν η βοήθεια της Παναγίας που επέτρεψε την ολοκλήρωση της σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα. Το 1930 μετέφεραν την εικόνα της Παναγίας και η πρώτη λειτουργία τελέσθηκε από τον Γέροντα Ανθιμο. Στο εσωτερικό του Ιερού Ναού βρίσκεται η Κάρα του οσίου. Η μονή είναι επισκέψιμη μόνο από γυναίκες και γιορτάζει τη Δευτέρα μετά την Κυριακή του Θωμά και 15 Φεβρουαρίου ημέρα κοίμησης του Γέροντα Ανθιμου που ανακηρύχθηκε Άγιος.

11) Αγία Σκέπη

Το Ηουαστήριο Αγίας Σκέπης βρίσκεται λίγο πριν την είσοδο στην πλατεία του χωριού του Χαλκειούς και ιδρύθηκε το 1935 από τον ιερομόναχο Κορνήλιο Μαρμαρινό. Ο ναός είναι ρυθμού βασιλικής με κεραμοσκεπή στέγη. Γιορτάζει στις 28 Οκτωβρίου της Παναγίας Σκέπης του Κόσμου.

12) Ευαγγελισμού Θεοτόκου

Στις Οinouσες και στην πλευρά του νησιού που βλέπει στη Χίο, πάνω από μια νοτιοδυτική γραφική παραλία όπου ανοίγεται ο ορμίσκος Τσελεπί, βρίσκεται η Ιερή Μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Το μοναστήρι χτίστηκε από το ευσεβές ζευγάρι του Πανάγου και της Κατίγκως Πατέρα. Εγκαινιάστηκε τη 10η Αυγούστου του 1965 και εορτάζει δύο φορές το χρόνο, στις 25

Η Μονή του Ευαγγελισμού Θεοτόκου.

Συνέχεια στη σελίδα 20

ο Δήμος Μενάκης
και η οικογένειά του
συμμετέχουν με χαρά
στο αφιέρωμα
του «Εθνικού Κήρυκα»
για τη γενέτειρά τους,
τη μυροβόλο Χίο.

Με χαρά συμμετέχουμε
στο αφιέρωμα για την ιδιαίτερή μας πατρίδα
την Χίο

που έχει να επιδείξει πολιτισμό
χιλιάδων χρόνων, τα Ψαρά, τον Κανάρη,
και τα παιδιά της που προκόβουν όπου κι αν βρίσκονται.

Ευχαριστούμε τον «Εθνικό Κήρυκα»
και δηλώνουμε υπερήφανα την χιακή μας καταγωγή.

Χρήστος Νεαμονίτης και Δημήτρης Μονιούδης
οικογενειακώς
ιδιοκτήτες

M.N. AUTO REPAIR SHOP, INC
640 86 Street, Brooklyn, NY 11228
(718) 680-9427

Proud of our Chian Heritage!

*Chios the island of Homer and Koraeas.
The island with the mastic trees!*

**Congratulations to all
of our Chian brothers and sisters
on this special occasion.**

*Stefanos and Despina Bouboulis
Children
Mihalis, Zorzis, Yiannis
Winchester, MA*

Dafnonas Estates LTD.

Ιδιωτικά και Εμπορικά Ακίνητα

Ο Νικόλαος Λεονάρδος
και η οικογένεια του δηλώνουν υπερήφανοι
για την Χιακή τους καταγωγή και συμμετέχουν
με ιδιαίτερη χαρά στο αφιέρωμα.

Ιδιαίτερα υπερήφανοι νοιώθουμε
που καταγόμαστε από τον Δαφνώνα,
ένα όμορφο χωριό των Καμψοχωριών
με την ιστορική Νέα Μονή, το σημαντικότερο
ιστορικό μοναστήρι της Χίου με τα αξιόλογα ψηφιδωτά.

(718) 238-7297

308 84th Street, Brooklyn, NY 11209

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΡΕΙΟΧΩΡΙΤΩΝ ΧΙΟΥ
«ΤΟ ΠΕΛΙΝΑΙΟΝ» ΑΓΙΑ ΜΑΡΚΕΛΛΑ

Ο πρόεδρος, το Διοικητικό Συμβούλιο
και άπαντα τα μέλη του Συλλόγου
με υπερηφάνεια συμμετέχουμε
στο αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα»
στην Μυροβόλο Χίο, την πατρίδα μας.

Είναι ξακουστή στα πέρατα της Οικουμένης
για τους караβοκύρηδες,
τον προκομμένο της λαό,
τις φυσικές της ομορφιές αλλά
και για την πλούσια πολιτιστική της κληρονομιά.

Ευχαριστούμε τον «Εθνικό Κήρυκα»
για το αφιέρωμα στο νησί μας.

Μοναστήρια και Εκκλησίες στη Χίο

Συνέχεια από τη σελίδα 18

Μαρτίου και στις 15 Αυγούστου. Από την ίδρυσή της η μονή ακολουθεί το παλαιό εορτολόγιο και το τυπικό του Αγίου Σάββα. Στους λοφίσκους που βρίσκονται γύρω από τη μονή έχουν χτιστεί από τους κτήτορες του μοναστηριού δύο απέρριττα και κατανυκτικά ξωκλήσια, ένας μεγάλος βυζαντινός σταυρός ύψους 12 μέτρων και δύο προσκυνητάρια, ένα αφιερωμένο στον Προφήτη Ηλία και ένα δεύτερο αφιερωμένο στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και τον Απόστολο Παύλο.

13) Επισκέψεως Κοινής

Στο Β.Δ. άκρο του Μαστιχωαρίου Κοινή βρίσκεται η Μονή Επισκέψεως, που ιδρύθηκε το 1667. Η ονομασία της είναι αφιερωμένη στην Επίσκεψη της Θεοτόκου στην Ελισάβετ. Η παράδοση αναφέρει, ότι ο ναός υπήρχε πριν γίνει το Μοναστήρι και κτίσθηκε την εποχή που κτιζόταν κι η Νέα Μονή με απόφαση της Αυτοκράτειρας Θεοδώρας, αδελφής του Κωνσταντίνου Μονομάχου. Είχε αξιόλογες τοιχογραφίες που από άγνοια κάποιων δεν σώζονται σήμερα. Αριστουργηματικό θεωρείται και το ξυλόγλυπτο τέμπλο της. Είχε πολλές μοναχές. Το 1822 σφάχτηκαν όλες από τους Τούρκους. Το 1866 είχε είκοσι και το 1930 έξι. Τελευταία μοναχή ήταν η Ασπασία Μάγειρα, η οποία έφυγε το 1970 και εγκαταστάθηκε στο Μοναστήρι του Ταξιάρχη στα Νένητα.

Ανδρικές

1) Άγιος Μάρκος

Η Μονή Αγίου Μάρκου βρίσκεται κοντά στο χωριό Καρυές και ιδρύθηκε το 1886 από τον ασκητή Παρθένιο. Η μονή βοήθησε σημαντικά

Η Μονή των Αγίων Πατέρων.

τον ελληνικό στρατό κατά την απελευθέρωση του νησιού από τους Τούρκους το 1912. Ακολουθώντας ένα μονοπάτι από τον αυλόγυρο της Μονής φτάνουμε στο ιερό σπήλαιο του Αγίου Παρθενίου.

2) Άγιοι Πατέρες

Ιδρύθηκε στα 1570 από τον Ιερομόναχο Ιερεμία που κατέφυγε εκεί για να μονάσει στο ίδιο σπήλαιο που τον 11ο αιώνα ασκίτευαν οι πατέρες Νικήτας, Ιωάννης και Ιωσήφ, οι κτήτορες της Νέας Μονής. Το σπήλαιο το διαμόρφωσε σε εκκλησία. Αργότερα ο μοναχός Παχώμιος διαμόρφωσε το μοναστήρι που προσέλκυσε με τα χρόνια πολλούς μοναχούς. Το μοναστήρι ακολουθεί το

παλαιό ημερολόγιο και δεν επιτρέπεται η είσοδος στις γυναίκες. Συγκεντρώνει πολλούς επισκέπτες και παραμένει ένα ζωντανό μοναστήρι που βρίσκεται σε μία υπέροχη θέση, πάνω από τη Νέα Μονή, περιοχή κατάλληλη και για περιπατητικές εξορμήσεις. Στη σκίπη άκμασε η Αγιογραφία.

3) Ζωοδόχος Πηγή Βρετού

Ιδρυμένη από τρεις μοναχούς στα μέσα του 18ου αιώνα η Μονή Ζωοδόχου Πηγής Βρετού στα Αρμόλια υπήρξε σημαντικό πνευματικό κέντρο των νοτιοχωριών. Καταστράφηκε το 1822 κατά τη Σφαγή της Χίου και ανακαινίσθηκε πάλι το 1848. Ανήκει στον τύπο της μονο-

κλιτης βασιλικής και έχει ωραίο ξυλόγλυπτο τέμπλο και παλιές εικόνες. Η Μονή γιορτάζει 8 Σεπτεμβρίου και την Παρασκευή μετά το Πάσχα.

4) Παναγία Μυρτιδιώτισσα

Η Μονή της Παναγίας Μυρτιδιώτισσας γνωστή ως Μονή Μερσινιδίου ιδρύθηκε από τον αρχιμανδρίτη Χριστόφορο Σερεμέλη το 1887. Το μοναστήρι προσέφερε μεγάλη βοήθεια

στα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής (1941-1944) και έκανε πολλές φιλανθρωπίες. Ο ναός ανήκει στον τύπο του σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο. Η χάρη της μονής τιμάται στις 24 Σεπτεμβρίου.

Διαλυμένες

1) Η Μονή Μουνδών βρίσκεται κοντά στο χωριό Διευχά, είναι αφιερωμένη στον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο και σήμερα είναι εγκαταλελειμμένη. Ιδρύθηκε τον 9ο αιώνα και ανακαινίσθηκε από τον ιερομόναχο Ιάκωβο Λαγκαδιώτη το 1574. Υπήρξε το σπουδαιότερο μοναστήρι μετά τη Νέα Μονή και αποτέλεσε μεγάλο θρησκευτικό ίδρυμα. Περίπου 300 μοναχοί ζούσαν στη μονή που είχε μεγάλη περιουσία στην

κατοχή της. Το 1822 καταστράφηκε από τους Τούρκους και το 1881 από το μεγάλο σεισμό. Ο ναός του Αγίου Ιωάννη είναι γεμάτος τοιχογραφίες που απεικονίζουν τα πάθη Ιησού, Αγίους και παραστάσεις από την Παλαιά και Καινή διαθήκη. Οι υπέστη ζημιές από τις τοιχογραφίες κατά τις καταστροφές, ξαναφτιάχτηκε από μοναχό της Μονής το 1849.

2) Η Μονή Κουρνά ιδρύθηκε κατά τη Φραγκοκρατία (1346-1566) από τους Ρωμαιοκαθολικούς της Χίου. Κατά τη Τουρκοκρατία παραδόθηκε στους ορθόδοξους και προσφτίστηκε ως «κάθισμα» στη Νέα Μονή. Ο ναός με ωραίες τοιχογραφίες στολισμένος τιμάται στο όνομα της Ζωοδόχου Πηγής. Σήμερα η Μονή δεν λειτουργεί, γίνεται όμως μεγάλο πανηγύρι την ημέρα της εορτής της.

3) Η Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Ψαρών κτίστηκε τον 16ο αιώνα και έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην επανάσταση του 1822, αλλά καταστράφηκε από τους Τούρκους. Ανακαινίσθηκε από τον Ιερομόναχο Αθανάσιο το 1880-90. Το 1983 πέθανε και ο τελευταίος μοναχός. Κάθε χρόνο οι κάτοικοι του νησιού την 1η Αυγούστου μεταφέρουν το Εικόνημα στο χωριό, κάνουν παρακλήσεις στα σπίτια και μετά τον Εσπερινό του Σωτήρος (6 Αυγούστου) το επαναφέρουν στο Μοναστήρι.

4) Η Μονή Πέρα Παναγίας Καρδαμύλων ιδρύθηκε το 1920 από τον Παν. Αντωνόπουλο, η αδερφή του οποίου χρημάτισε ηγουμένη. Είναι αφιερωμένη στο Γενέσιο της Παναγίας (8 Σεπτεμβρίου) ναό προϋπάρχοντα της Μονής. Αργότερα κτίσθηκε νέος ναός, τιμώμενος στην Κοίμηση της Θεοτόκου.

Η Μονή Μουνδών

Η Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Ψαρών.

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εκκλησίες του Κάμπου, κτισμένες από Θυμανούσινη πέτρα, με εντυπωσιακά και περίτεχνα καμπαναριά και επιβλητικές βοτσαλωτές αυλές. Ο Άγιος Πολύκαρπος, η Παναγία η Αγιοδεκτηινή, η Παναγία η Συριώτισσα είναι χαρακτηριστικές. Εκεί κοντά ένας επιβλητικός ναός στα Θυμαανά, ο ναός του Αγίου Ευστρατίου (1890), δείχνει τις δυνατότητες της ντόπιας πέτρας και τη μεγαλειώδη σοφία των λαϊκών μαστόρων, τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην εκτέλεση. Ο Μεγάλος Ταξιάρχης στα Μεστά εντυπωσιάζει με το μέγεθός του, ενώ ο Παλιός Ταξιάρχης με το ξυλόγλυπτο τέμπλο του.

Περίτεχο ξυλόγλυπτο τέμπλο υπάρχει και στον Άγιο Θαλελαίο στο Άγιο Γάλας. Και φυσικά αξίζει να επισκεφθεί κανείς την Παναγία Αγιογαλούσαινα στην είσοδο του ομώνυμου σπηλαίου. Κι αν τύχετε στην 1η του Σεπτέμβρη, προσκυνήστε στον Άγιο Συμεών (τέλος της Απλωταριάς), που παλαιότερα ήταν μοναστήρι και στη χάρη του τον επισκέπτονται οι έγκυες, πρῶντας ένα έθιμο που οβήνει πια και τις ήθελε να μην κάνουν εκείνη τη μέρα άλλη εργασία παρά μόνο την επίσκεψη στον Άγιο, αλλά και τον Άγιο Γιάννη τον Πρόδρομο, όπου βρίσκεται ένα από τα πιο παλιά και πλούσια νεκροταφεία της Χίου, τον Άγιο Λουκά, που το τέμπλο του φιλοτέχνησε ο Γιαννούλης Χαλεπάς, τον Άγιο Χαράλαμπο, που την εικόνα του έφεραν μαζί τους πρόσφυγες της Μικράς Ασίας.

Τέλος υπάρχουν κι εκκλησίες που έχουν δεχθεί στοιχεία και από τους κατακτητές της Χίου. Ετσι, από την Τουρκοκρατία έχουν απομείνει τρία τζαμιά (ανενεργά), το μεγαλύτερο των οποίων βρίσκεται στην πλατεία Βουνακίου κι έχει μετατραπεί σε Βυζαντινό μουσείο. Αντιπροσωπευτικό δείγμα των διαδοχικών αλλαγών στα λατρευτικά κτήρια της Χίου, είναι ο ναός του Αγίου Γεωργίου μέσα στο Κάστρο. Στη θέση του σημερινού ναού υπήρχε βυζαντινή εκκλησία που κτίστηκε στα 993. Μετά το 1396 κτίστηκε τρίκλιτη βασιλική από τους Καθολικούς Γενουάτες. Αυτή μετατράπηκε σε τζαμί, το οποίο καταστράφηκε με τους σεισμούς του 1881, στη θέση του κτίστηκε μικρότερο τζαμί και μετά την απελευθέρωση το 1912 μετατράπηκε στη σημερινή ορθόδοξη εκκλησία.

As δούμε τις κυριότερες εκκλησίες στη Χίο:

Άγιος Λουκάς

Ο μεγαλοπρεπής ναός του Αγίου Λουκά αναφέρεται στο λατινικό κώδικα του 1611. Ξανακτίστηκε λαμπρά από το δωρητή Γεώργιο Βούρο στο τέλος του 19ου αι. στη θέση Καμάρα. Ο ναός έχει κτιστεί σύμφωνα με το αρχιτεκτονικό σχέδιο της Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως και είναι τρίκλιτος. Εξωτερικά

Παναγία Αγιογαλούσαινα

του ναού ο Γεώργιος Βούρος έκτισε περικαλλέστατο κωδωνοστάσιο με επιγραφή του ιστορικού της Χίου Γεωργίου Ζολώτα, επειδή είδε σε όνειρο τον Άγιο Λουκά. Πριν από το σημερινό ναό υπήρχε ξύλινος το 1767.

Παναγία Αγιοδεκτηινή

Η Παναγία Αγιοδεκτηινή, στον Κάμπο, αποτελεί αξιόλογο παλιό εκκλησία, βυζαντινού ρυθμού με τρούλο. Φιλοξενεί σημαντικούς οικογενειακούς τάφους και κειμήλια όπως εξαπτέρυγα, ασπόμενα σκεύη και λείψανα Αγίων. Η Παναγία έχει ένα από τα ωραιότερα βοτσαλωτά προαύλια με πολλά διακοσμητικά σχέδια ανάμεσα τους και το αστέρι της Βεργίνας.

Παναγία Σωριώτισσα

Η Παναγία Σωριώτισσα, ιδρυμένη το 1648, είναι μία παλιά εκκλησία του Κάμπου σε ρυθμό βασιλικής με πελεκητή πέτρα και δύο κλίτη. Το κεντρικό τιμὰ το Γενέθλιο της Θεοτόκου και το νότιο τον Άγιο Εφραίμ. Εντυπωσιακά είναι η βοτσαλωτή αυλή και το χτισμένο με πελεκητή πέτρα καμπαναριό.

Μεγάλος Ταξιάρχης

Η εκκλησία είναι αφιερωμένη στους Ταξιάρχες Μιχαήλ και Γαβριήλ. Οι ντόπιοι συνήθως αποκαλούν το ναό με το όνομα «Μεγάλος Ταξιάρχης» για να τον διακρίνουν από την παλαιότερη εκκλησία των Ταξιάρχων που σήμερα ονομάζουν «Παλιό Ταξιάρχη».

Ο ναός βρίσκεται στη θέση που κατείχε ο κεντρικός κυκλικός πύργος του κάστρου. Ο πύργος αυτός μετά την αποχώρηση των Γενουατών και κατά τη διάρκεια της τουρκικής κατοχής ήταν έρημος. Οι Μεστούσοι αποφάσισαν την κατεδάφισή του και την ανέγερση της εκκλησίας. Το κτίσιμο του ναού κράτησε 10 χρόνια και ολοκληρώθηκε το 1868.

Ο ναός με τον αυλόγυρο καταλαμβάνει μια έκταση 985.5 τ.μ. ενώ το οικοδόμημα έχει εμβαδό περίπου 450 τ.μ. Η εκκλησία των Ταξιάρχων είναι η μεγαλύτερη της Χίου και

αντιπροσωπευτικό δείγμα της παλιάς λαϊκής αρχιτεκτονικής της Χίου.

Παλιός Ταξιάρχης

Στον οικισμό των Μεστών συναντάμε δυο εκκλησίες προς τιμή των Ταξιάρχων. Η εκκλησία του Παλιού Ταξιάρχη είναι μια από αυτές. Πρόκειται για καμαροσκέπαστη βασιλική του 1412 με ένα κλίτος που μετατράπηκε σε δίκλιτη το 1714. Στο αρχικό κλίτος του ναού υπάρχουν τυφλά αψιδώματα και η κυκλική κόγχη του ιερού, ενώ το μεταγενέστερο κλίτος στεγάστηκε με σταυροθόλια. Το 1833 ο ναός επισκευάστηκε εξαιτίας των μεγάλων καταστροφών που υπέστη από τους Τούρκους το 1822. Αξιόλογες τοιχογραφίες κοσμούν το εσωτερικό του ναού, αλλά και το ξυλόγλυπτο τέμπλο με τις αναπαραστάσεις από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα της τοπικής ξυλόγλυπτικής.

Παναγία Αγιογαλούσαινα

Ο ναός της Παναγίας Αγιογαλούσαινας βρίσκεται μετά το χωριό Άγιο Γάλας το οποίο παλαιότερα ονομαζόταν Άγιος Θαλελαίος. Μετονομάστηκε σε Άγιο Γάλας εξαιτίας του σπηλαίου της περιοχής όπου υπάρχει σταλακτίτης σε σχήμα μαστού και στάζει λευκό σταλακτικό υγρό. Σύμφωνα με την παράδοση, λεπρή κόρη βασιλιά βρέθηκε στο χωριό Άγιος Θαλελαίος και ακολουθώντας τις οδηγίες μίας μαυροφορεμένης γυναίκας που είδε στο όνειρο της, έφτασε στο σπήλαιο. Χρησιμοποιώντας το νερό της πηγής και θεραπευμένη από την αρρώστια της ζήτησε από τον πατέρα της να χτίσει μία εκκλησία σε αυτό το σημείο. Το έδαφος ήταν ανώμαλο και ενώ οι τεχνίτες άρχιζαν να χτίζουν την εκκλησία στην απέναντι πλευρά, κάθε πρωί έβρισκαν τα εργαλεία τους στην πλευρά του σπηλαίου. Τελικά η εκκλησία χτίστηκε το 13ο ή 14ο αιώνα στην είσοδο του σπηλαίου. Στον άλλοτε πλούσιο εσωτερικό διάκοσμο του ναού πλέον σώζεται μόνο η παράσταση της Πλατυτέρας και

το αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο του 1721. Ο ναός καταλήγει σε σπήλαιο και στο βάθος υπάρχει μικρό παρεκκλήσι με αγίασμα. Η Παναγία Αγιογαλούσαινα γιορτάζει 15 Αυγούστου και το πανηγύρι της γίνεται 23 Αυγούστου, στα εννιάμερα της Παναγιάς.

Αγία Μαρκέλλα

Στο όμορφο χωριό της Βολισσού θα βρείτε το ναό της Αγίας Μαρκέλλας, χτισμένο στον ομώνυμο όρμο, να ξεπροβάλλει δειλά σε μια έκταση γεμάτη πλατάνια, σε μικρή απόσταση από το μέρος όπου μαρτύρησε η Αγία. Η ιστορία του μαρτυρίου της μας γυρίζει στο 1500 μ.Χ. και έχει μείνει χαραγμένη ανεξίτηλα στο νου των ντόπιων. Η Αγία Μαρκέλλα πέθανε από τα χέρια του ίδιου της του πατέρα, στην προσπάθειά της να ξεφύγει όταν εκείνος της επιτέθηκε και προσπάθησε να τη βιάσει. Ορφανή από μητέρα, η σεμνή και βαθιά θρησκευόμενη Μαρκέλλα ήταν αναγκασμένη να ζει με τον αυταρχικό, ειδωλόλατρη πατέρα της, ο οποίος άρχισε να της εκφράζει τις ανήλικες επιθυμίες του στις οποίες εκείνη αρνήθηκε να υποκύψει.

Όταν λοιπόν έτρεξε στο βουνό και κρύφτηκε σε μια βάτο στην προσπάθειά της να ξεφύγει, ο πατέρας της πυρπόλησε τη βάτο για να την εξαναγκάσει να βγει. Αφού βγήκε και έτρεξε μακριά του, εκείνος τη χτύπησε με ένα βέλος και το αίμα της χρωμάτισε το έδαφος. Ανήμπορη πλέον η κοπέλα, προσευχήθηκε να ανοίξει ο βράχος στον οποίο στεκόταν και να την καταπιεί για να σωθεί. Η γη άνοιξε και κώθηκε μέσα της μέχρι το κεφάλι. Ο πατέρας όμως πρόλαβε και της έκοψε το κεφάλι, το οποίο πέταξε στη θάλασσα.

Από το σημείο του μαρτυρίου της, δίπλα στην ακρογιαλιά, αναβλύζει αγίασμα, ενώ μαρτυρίες πιστών λένε πως την ημέρα του εορτασμού της μνήμης της, σ' εκείνα τα βράχια εμφανίζονται κόκκινες κηλίδες και το νερό βγάζει ατμούς. Πολλά είναι τα θαύματα που λέγεται πως έχει κάνει η Αγία, ενώ το θαυματουργό της έργο μαρτυρούν επίσης τα αναρίθμητα αφιερώματα πιστών που θεραπεύτηκαν από τη χάρη της, τα οποία στολίζουν τον Ιερό ναό.

Η μνήμη της Αγίας Μαρκέλλας γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 22 Ιουλίου με μεγάλη λαμπρότητα, με το ναό να κατακλύζεται από πιστούς απ' όλη τη χώρα που σπεύδουν να προσκυνήσουν τη θαυματουργή εικόνα. Αν βρεθείτε εκείνη την ημέρα στη Βολισσό θα δείτε κερένιες κλωστές να ζώνουν το ναό, στο πλαίσιο του εορτασμού της μνήμης της πολιούχου της Χίου. Όταν επισκεφθείτε το ναό μπορείτε να μείνετε σε κάποιο από τα κελιά - ξενώνες που τον περιβάλλουν και να νιώσετε την θρησκευτική αύρα που αποπνέει η περιοχή.

Μεγάλος Ταξιάρχης

Η ιστορία της Χίου από τα Προϊστορικά έτη μέχρι σήμερα

Από τις αρχές της Νεολιθικής περιόδου είχε αρχίσει να αναπτύσσεται πολιτισμός σε όλη την περιοχή του βόρειου Αιγαίου, στην οποία ανήκουν η Χίος και τα Ψαρά. Οι ευνοϊκές οικολογικές συνθήκες προσέλκυαν τους αποίκους του νησιού.

Οι ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν σε περιοχές του νησιού όπως ο Εμπορείος και το Άγιο Γάλας μαρτυρούν ότι στην διάρκεια της Νεολιθικής περιόδου και της εποχής του Ορείχαλκου (6000 -2000 π.Χ.), η Χίος πέρασε από διαφορετικά στάδια πολιτισμού και οικονομικών δομών.

Σχετικά με το ποιοί ήταν οι πρώτοι άποικοι του νησιού, πρόκειται για ερώτημα που ακόμη παραμένει αναπάντητο. Υπάρχουν τρεις ξεχωριστές εκδοχές σε ό,τι αφορά το παραπάνω.

Σύμφωνα με τη πρώτη, οι πρώτοι άποικοι του νησιού ήταν οι Πελάσσιοι, από τους οποίους μέχρι σήμερα υπάρχουν πολλά τοπωνύμια του νησιού που φέρουν το όνομά τους. Τέτοια παραδείγματα είναι Πεληναίοι, Κρόνος, Δοσιόν, Λαρισιόν και άλλα.

Σύμφωνα με τη δεύτερη εκδοχή ο πρώτος άνθρωπος που εγκαταστάθηκε στο νησί ήταν ο Οϊνοπίων, γιος του Θεού Διόνυσου και της Αριάδνης, ο οποίος ήρθε από τη Κρήτη. Το νησί ονομάστηκε σε Χίο από το όνομα της κόρης του, της νύμφης Χίων. Τέλος, σύμφωνα με τη τρίτη εκδοχή που υποστηρίζεται από τον ιστορικό Ισιδώρο, το όνομα του νησιού προέρχεται από τους Ρηοεισίους και στη συριακή γλώσσα σημαίνει μαστίχα.

Είναι πολύ πιθανό οι πρώτοι άποικοι πριν τους Ιώνες να ήταν οι Αβάντες από την Εύβοια. Επίσης, η παράδοση αναφέρεται στο βασιλιά Αμφίκλο, ο οποίος ήρθε στο νησί ανταποκρινόμενος σε χρησμό που έλαβε από το μαντείο των Δελφών. Τέσσερις γενιές αργότερα ο βασιλιάς Εκτορας, σύμφωνα πάντοτε με την παράδοση, απέλασε τους πρώτους ιθαγενείς του νησιού.

Η καταστροφή του μυκηναϊκού οικισμού στον Εμπορείο συμπίπτει με την έναρξη του ιωνικού αποικισμού.

Η Χίος την Κλασική εποχή

Γύρω στα 1000 π.Χ. οι πρώτοι Έλληνες, Ιώνες από τη Βοιωτία, την Αττική και την ανατολική Πελοπόννησο αποίκισαν σταδιακά τα νησιά Χίος και Σάμος μαζί με 10 πόλεις της Μικράς Ασίας, ιδρύοντας την Δωδεκανήσος των Ιώνων. Το κέντρο της ήταν το καταφύγιο του Πανιώνιου, κοντά στην Μικάλη, το οποίο από θρησκευτική και πανηγυρική σύνοδο απέκτησε τον τύπο του Κοινού.

Οι Ιώνες γρήγορα διασκορπίστηκαν σε όλο το νησί σε οικισμούς όπως τα Καρδάμυλα, τα Κοίλα, η Βολισσός, τα Φανά, ο Ποσειδών, το Λευκάνιο και άλλα, σύμφωνα με φιλολογικές πηγές. Η Χίος γνώρισε ακμή και έγινε μεγάλη ναυτική δύναμη. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι στην περιοχή της Με-

σογείου έχουν βρεθεί χιακά νομίσματα.

Πέρα από μοναδικό προϊόν, τη μαστίχα που παράγεται το νησί, το κίωτικο κρασί -Αριούσιος Οίνος- ήταν επίσης πολύ γνωστό και ταυτόχρονα αποτελούσε μια πηγή πλούτου και δόξας, καθώς ο Αριούσιος ήταν ένα από τα πιο ακριβά κρασιά στην αρχαία Ελλάδα. Κατά τον 6ο αιώνα π.Χ. η Χίος ήταν η μεγαλύτερη πόλη με πληθυσμό 60.000-80.000 κατοίκους, αριθμοί που δεν περιλαμβάνουν τους δούλους.

Στη διάρκεια των πρώτων χρόνων της εγκατάστασης των Ιώνων, το πολίτευμα που επικρατούσε ήταν το μοναρχικό. Από τα πιο δημοφιλή ονόματα βασιλέων ήταν ο Εκτορας και ο Ιπποκλος. Περισσότερες πληροφορίες με το πολίτευμα κατά τον 6ο αιώνα π.Χ. αναφέρουν ότι πρόκειται για μια συντηρητική ολιγαρχία ή δημοκρατία στα αρχικά της βήματα.

Από τα πρώτα χρόνια του ελληνικού κόσμου χρησιμοποιήθηκε ο όρος «Βουλή». Αυτός ο όρος περιλαμβάνει δύο συμβούλια, ένα δημοκρατικό με εκλεγμένα μέλη και αντιπροσώπους από κάθε μια φυλή και το αριστοκρατικό με εκλεγμένα μέλη.

Ενδεχομένως από τα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ. οι Χιώτες να διαμόρφωσαν ένα τυπικό είδος Πόλης - Κράτους, απολαμβάνοντας με αυτόν τον τρόπο πολιτική σταθερότητα, πλούτο και ευημερία.

Ο φύλακας άγγελος των Χιωτών ήταν ο Δίας Πεληναίος, ο οποίος λατρεύονταν στο καταφύγιο του βουνού Πεληναίοι, το οποίο σύμφωνα με ιστορικές αναφορές ήταν υπό την φροντίδα του θεού Κλυτίδου.

Η επίσημη γένεση ήταν η Αθηνά Πολις, η οποία είχε ναό στην πόλη της Χίου. Ο ναός του Απόλλωνα στα Φανά

είναι ένας από τους πιο γνωστούς στον αρχαίο κόσμο.

Όλη αυτή η περίοδος ευημερίας έφτασε στο τέλος της το 493 π. Χ. όταν η Χίος κατακτήθηκε από τους Πέρσες. Οι Πέρσες προκάλεσαν λεηλασίες στο νησί και συγκεκριμένα έκασαν τους ναούς, κατέστρεψαν τους αμπελώνες και απέστειλαν μεγάλο αριθμό αιχμαλώτων στον Πέρση βασιλιά. Μετά τη μάχη της Μυκάλης (479 π.Χ.) οι Χιώτες επαναστάτησαν και απέκτησαν την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους, ενώ συμμετείχαν και στην Αθηναϊκή Σύμπραξη. Επα-

Οι πρώτοι άποικοι του νησιού ήταν οι Πελάσσιοι, από τους οποίους μέχρι σήμερα υπάρχουν πολλά τοπωνύμια του νησιού που φέρουν το όνομά τους

κολούθησε μισός αιώνας ειρήνης και ανάπτυξης, συνθήκες οι οποίες διακόπηκαν από το Πελοποννησιακό Πόλεμο.

Από την έναρξη του πολέμου έως και τη κατάκτηση της Ελλάδος από το Μέγα Αλέξανδρο, η Χίος υπέφερε από πολιτική αστάθεια. Το 332 π.Χ. ο Μέγας Αλέξανδρος έστειλε ένα γράμμα στους Χιώτες με το οποίο ανέφερε την αποκατάσταση του πολιτικού δημοκρατικού σώματος, την ενίσχυση

των νέων νόμων και την επουσιώδη τροποποίηση της υπαρκτής νομοθεσίας, σύμφωνα με το νέο καθεστώς. Επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος υποχρέωσε τους Χιώτες να υποβάλλουν τους δικούς τους νόμους σε αυτόν για έγκριση, επέβαλλε τη συμμετοχή στο στόλο του και εγκαθίδρυσε μακεδονική φρουρά στο νησί.

Η αποδυνάμωση του ρόλου της ανεξάρτητης πόλης - κράτους ήταν πολύ εμφανής. Μετά το θάνατο του Μέγα Αλέξανδρου η Χίος αποτέλεσε τμήμα του Μακεδονικού κράτους και στη συνέχεια πέρασε στην κυριαρχία του Πτολεμαίου του 1ου, των Σελεύκων και του βασιλιά της Περγάμου. Όταν οι Ρωμαίοι έφτασαν στην Ελλάδα συμμαχούσαν με αυτούς και τους βοήθησαν να κυριαρχήσουν εναντίον των Σελεύκων της Συρίας (190 π.Χ.). Έτσι, απέκτησαν σπουδαία προνόμια.

Στη διάρκεια των αυτοκρατορικών χρόνων το νησί επισκέφθηκαν οι Τιβέριοι και πιθανόν ο Νέρων. Οι Ρωμαίοι σταδιακά αφαίρεσαν από το νησί έργα τέχνης και η καταστροφή ολοκληρώθηκε με μια σειρά από καταστρεπτικούς σεισμούς. Τελικά, το 70 μ.Χ. οι Βεσπασίοι κατήργησαν την αυτονομία της Χίου και ξεκίνησε η οικονομική παρακμή κατά το τέλος του πρώτου αιώνα μ.Χ. μέσω κάποιων δραστηριοτήτων, όμως η παραγωγή του εξαιρετικού κρασιού του νησιού, ακόμη συνεχίστηκε.

Η Χίος την Πρωτοχριστιανική Εποχή

Οι γραπτές πληροφορίες για τα πρώτα Χριστιανικά χρόνια στη Χίο είναι περιορισμένες και καμιά φορά αντικρουόμενες, έτσι ώστε ελάχιστο φως ρίχνουν στη μελέτη της ιστορίας του νησιού κατά τη περίοδο αυτή.

Είναι άγνωστο παράδειγμα πότε η νέα θρησκεία, ο Χριστιανισμός, εξαπλώθηκε στο νησί. Η Χιακή παράδοση αναφέρει ότι το 54μ.Χ. ο Απόστολος Παύλος στο δρόμο του για την Ελλάδα πέρασε και από τη Χίο. Η παράδοση όμως αυτή φαίνεται πως δεν έχει καμιά ιστορική βάση ενώ στο «Βίο του Αγίου Νίκωνος της Νάπολης» η Χίος εμφανίζεται να μην έχει χριστιανική κοινότητα λίγο πριν το μεγάλο διωγμό του Δεκίου.

Ο Άγιος Νίκων, που μαρτύρησε στη Μικρά Ασία, οδηγήθηκε στη Χίο από κάποιο όραμα και έμεινε για οκτώ ημέρες σε ένα βουνό του νησιού νηστεύοντας και προσευχόμενος. Επειδή όμως δεν συνάντησε κανένα Χριστιανό είτε ντόπιο είτε ξένο αναγκάστηκε να επιβιβαστεί σε καράβι και να περάσει στη Μικρά Ασία.

Ο πρώτος που ανέπτυξε δραστηριότητα για τη διδασκαλία και την επέκταση του Χριστιανισμού στο νησί ήταν ο Άγιος Ισιδώρος, ο μετέπειτα πολιούχος και μεγάλος προστάτης του.

Ο μάρτυρας καταγόταν από την Αλεξάνδρεια και μαρτύρησε επί Αυτοκράτορος Δεκίου, στα 250 μ.Χ. όταν η μοίρα του Ρωμαϊκού στόλου, στην οποία υπηρέτούσε, στάθμευσε στη Χίο. Στις διάφορες βιογραφίες του Αγίου μπορούμε να βρούμε λεπτομέρειες για τη δραστηριότητα του πάνω στο νησί, όπως για παράδειγμα τον προσπλυτισμό στο Χριστιανισμό κάποιας Αφρας, γυναίκας κακών θών, καθώς και της μητέρας της Ιλαρίας και άλλων γυναικών του περιβάλλοντος. Η πρώτη βεβαιωμένη μνεία Χίου Επισκόπου βρίσκεται στους επισκοπικούς καταλόγους της Δ' Οικουμενικής Συνόδου στη Νίκαια το 451 μ.Χ. Πρόκειται για τον Επίσκοπο Τρύφωνα που αναφέρεται στους καταλόγους άλλοτε «ως Χίου Επίσκοπος» άλλοτε ως «Επίσκοπος Χίου πόλεως» και άλλοτε ως «Επίσκοπος νήσου».

Στα τέλη του 7ου αιώνα μ.Χ. επί αυτοκράτορος Ιουστινιανού Β' η Χίος παρουσιάζεται να έχει «αποθήκη των βασιλικών κομμερικών» δηλαδή αποθήκη όπου το εμπόριο διακομιζόταν από το ίδιο κράτος. Οι γραπτές πληροφορίες για τα μνημεία της Χίου είναι ελαχιστότατες σχετικά με τα μνημεία της προχριστιανικής περιόδου.

Οι διάφοροι ξένοι περιηγητές, που άρχισαν να επισκέπτονται το νησί ήδη από τον 8ο αιώνα μ.Χ., άφησαν αξιόλογα κείμενα περιγράφοντας λεπτομέρειες για τη φυσική ομορφιά του, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, τη κοινωνική και εμπορική ζωή. Για παράδειγμα, ο Βενετός κληρικός Gerbanus Gerbani, ο οποίος στα 1125 έκλεψε το Άγιο σκίνωμα του Αγίου Ισιδώρου και το μετέφερε στη Βενετία, μας δίνει μια αρκετά ασαφή περιγραφή της Βασιλικής του Αγίου.

Η αρχαιολογική έρευνα που είναι σχετικά περιορισμένη μπορεί να μας δώσει μια πιο σαφή εικόνα για την

ιστορία του νησιού στα πρώιμα χριστιανικά χρόνια. Παλαιοχριστιανικές βασιλικές, παράλιοι οικισμοί, αγροικίες, ψηφιδωτά δάπεδα, λείψανα οικοδομημάτων, έργα γλυπτικής και μικροτεχνίας, η κυκλοφορία των νομισμάτων, όλα δείχνουν ότι από τον 4ο έως τα μέσα 7ου αιώνα μ.Χ. υπάρχει μια άνθηση στο νησί, ύστερα από καταστροφές πολέμου, σεισμών και λοιμών.

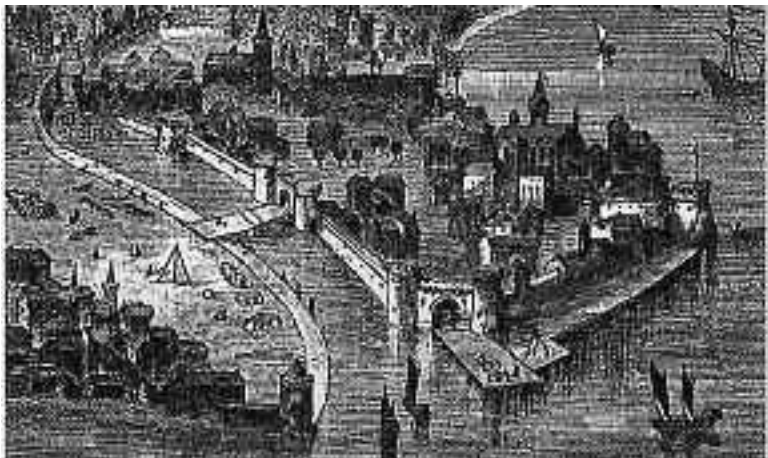
Η Χίος τη Βυζαντινή Εποχή

Η Χίος από τα τέλη του 7ου μέχρι περίπου τα τέλη του 10ου αιώνα μ.Χ. μοιράζεται τη παρακμή και την οικονομική κατάρρευση των περιοχών της Μικράς Ασίας και του Ελλαδικού χώρου. Η αναδιοργάνωση του νησιού αρχίζει κυρίως τον 11ο αιώνα. Στη πόλη κτίζεται πιθανότατα το Φρούριο, ενώ το χρυσόβουλο του Αυτοκράτορα Νικηφόρου Βοτανειάτη (1078-1081) μνημονεύει πλήθος αξιωματούχων διοικητικών και στρατιωτικών.

Χαρακτηριστική είναι η παρουσία βασιλικών κάστρων, καστροκτιστών και καστροφυλάκων που δείχνει τη φροντίδα της πρωτεύουσας για αμυντικά έργα στο νησί, κάτι που πιθανότατα είχε αρχίσει επί βασιλείας Ηρακλείου (610-641) και διακόπηκε στη περίοδο της παρακμής. Σύμφωνα με την Άννα Κομνηνή (1093) ο βυζαντινός στρατηγός Κωνσταντίνος Δαλασσιός εκδιώκει τον Τούρκο Τζαχά από τη Χίο. Το 1124 και 1171 οι Βενετοί προσπαθούν να καταλάβουν το νησί διότι ενέσκηψε λοιμός και είχαν μάθει ότι έρχεται εναντίον τους ο Βυζαντινός στόλος με αρχηγό το Δούκα Κοντοστέφανο Ανδρόνικο. Μετά το 1204 η Χίος υπάγεται στο Λατινικό κράτος της Κωνσταντινούπολης αλλά απελευθερώνεται από τον Ιωάννη Δούκα Βατάτζη το 1225. Μετά από μια σειρά περιπετειών οι Γενουάτες καταλαμβάνουν το νησί που το κράτησαν υπό την κυριαρχία τους για δύο περίπου αιώνες.

Η Χίος την Εποχή των Γενουατών

Όταν οι Γενοβέζοι κατέκτησαν το νησί το 1346, παρατηρήθηκε μια πολιτιστική και οικονομική ανάκαμψη.

Το λιμάνι και η πόλη της Χίου τον 18ο αιώνα.

Όλο το νησί δόθηκε στους 29 (που αργότερα έγιναν 12) εμπόρους και πλοιοκτήτες από τη Γένοα. Αυτοί εγκαθίδρυσαν μια εταιρεία αποθεμάτων που ονομάστηκε Μασόνα, από την αραβική λέξη Μασούνατς που σημαίνει εμπορική εταιρεία. Οι μέτοχοι της εταιρείας ονομάζονταν Ιουστινιάνς, από το Ιουστινιαν παλάτι της Γένοα, όπου ήταν η έδρα της εταιρείας. Ο Ιωάννης Ιουστινιάνς, ήταν ένας από αυτούς. Ήταν ο επικεφαλής των δεκανέων και μαχόταν γενναία, βοηθώντας τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο στη διάρκεια της πολιορκίας της Κωνσταντινούπολης το 1453. Οι Ιουστινιάνοι, κυβέρνησαν τη Χίο, διορίζοντας ένα διοικητικό επίτροπο, διοικώντας 52 στρατιωτικούς Γενουάτες στο νησί. Στη διάρκεια των ετών (1346-1566), το εμπόριο αναζωογονήθηκε και η ευημερία ήρθε ξανά στο νησί. Αργότερα, οι Ιουστινιάνοι εισήγαγαν την καλλιέργεια εσπεριδοειδών δέντρων και εγκαθίδρυσαν βιομηχανία μεταξιού. Αυτοί αναλάμβαναν πολλά δημόσια έργα και επέβαλλαν διαταγές. Η διοίκησή τους ήταν αυστηρή, με αποτέλεσμα τον περιορισμό της πολιτιστικής ανάπτυξης, προκαλώντας επίσης το μίσος των ανθρώπων.

Η Χίος τα Νεότερα Χρόνια

Η τουρκική κατοχή στο νησί διάρ-

κπησε 350 χρόνια (1566-1912). Οι Τούρκοι παραχώρησαν στους Χιώτες πολλά προνόμια, θρησκευτικά και πολιτικά. Έτσι, σ' αντίθεση με την υπόλοιπη Ελλάδα το νησί ευημερεί και οι

περιηγητές μιλούν για την υψηλή ποιότητα ζωής. Η οικονομία ακμάζει καθώς και οι τέχνες και τα γράμματα.

Το 1792 ιδρύεται η φημισμένη Σχολή της Χίου με Βιβλιοθήκη και τυπογραφείο. Η ακμή σταματά το 1822, όταν η Χίος επαναστάτησε και οι Τούρκοι κατέσφαξαν τον πληθυσμό κι ερήμωσαν το τόπο. Από τους κατοίκους που επέζησαν οι περισσότεροι έφυγαν και ίδρυσαν πολλές παροικίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Παρά το εντυπωσιακό τόλμημα του Κανάρη με την ανατίναξη της Τουρκικής ναυαρχίδας τον ίδιο χρόνο της σφαγής και την εκστρατεία του Γάλλου Φαβιέρου το 1827, η Χίος εξακολουθεί να παραμένει κάτω από τον Οθωμανικό ζυγό, προσπαθώντας να ανασυγκροτήσει την οικονομία της. Για μια ακόμη φορά η οικονομική και πολιτιστική παράδοση του τόπου ανακόπτεται από τον καταστρεπτικό σεισμό το Μάρτη του 1881 που μεταβάλλει τα πάντα σε ερείπια.

Κατά τους Βαλκανικούς αγώνες στις 11 Νοεμβρίου του 1912 η Χίος τελικά ελευθερώνεται κι ενώνεται με την Ελλάδα. Η οικονομική της ανάπτυξη βασίζεται κυρίως στο ναυτικό της. Στο νησί κτίζονται σπίτια και μάλιστα αρκετά σε νεοκλασικό ρυθμό. Τα τελευταία όμως χρόνια τσιμεντένια απρόσωπα κτίρια αλλοίωσαν την αρχιτεκτονική μορφή του νησιού, ακολουθώντας το συρμό της εποχής.

Τη κατοχή γνώρισε ξανά η Χίος στις 4 Μαρτίου 1941, όταν καταλήφθηκε από τους Γερμανούς. Η Γερμανική κατοχή τερματίστηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 1944 και στη διάρκεια της σημειώθηκαν ηρωικές πράξεις αντίστασης από μέλους των Χιωτών.

Σήμερα η Χίος είναι ένα από τα πιο ενδιαφέροντα και πολιτισμένα νησιά της χώρας μας με τις πλούσιες φυσικές ομορφιές της, πολλά μνημεία και ιδιαίτερα με την παραδοσιακή ευγένεια και αρχοντιά των κατοίκων της.

*Κάθε ξενιτεμένος ζει με αγάπη για την πατρίδα του,
βιώνει καθημερινά τα ήθη και έθιμα της
και τα μεταλαμπαδεύει στα παιδιά και στα εγγόνια του.*

*Εμείς οι Χιώτες είμαστε γνωστοί για την αξιοσύνη μας
για την αγάπη μας και την αφοσίωσή μας
στο μυροβόλο μας νησί τη Χίο, την πατρίδα του Ομήρου,
του Κοραή και του Κανάρη.*

*Το αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα» στο νησί μας
είναι πρόκληση και πρόσκληση ταυτόχρονα
για όλους εμάς τους Χιώτες για να την επισκεφθούμε
και να λουστούμε το γαλάζιο της θάλασσας
και το χρυσαφή του ηλίου.*

*Από όλους εμάς τις Οικογένειες
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΖΕΡΒΟΥΔΗ
Καλό Καλοκαίρι σε όλους
και καλή αντάμωση στη Χίο*

Στους αγαπητούς μου συμπατριώτες Χιώτες
εύχομαι

**Καλό Καλοκαίρι
και Καλές Διακοπές**

στο όμορφο και ξακουστό νησί μας τη Χίο.

Με εκτίμηση

ΣΤΕΛΙΟΣ ΤΣΑΓΚΡΗΣ,

1ος Αντιπρόεδρος Χιακών Σωματείων Αμερικής και Καναδά

Η Ιστορία της Μαστίχας Χίου και των Μαστιχοχωρίων

Η Μαστίχα Χίου αναγνωρίστηκε από τα αρχαία χρόνια, τόσο για το ιδιαίτερο άρωμά της, όσο και για τις θεραπευτικές της ιδιότητες. Έχει καταγραφεί ως η πρώτη φυσική τσίχλα του αρχαίου κόσμου, που χρησιμοποιούνταν για τον καθαρισμό των δοντιών και την φρεσκάδα της αναπνοής. Την χρησιμοποιούσαν ακόμη στην κοσμετολογία για καθαρισμό του προσώπου και του σώματος. Συμμετείχε ως δραστικό συστατικό σε μια σειρά από φαρμακευτικές συνταγές και γιατροσόφια που έχουν κατά καιρούς καταγραφεί στις διεθνείς φαρμακοποιίες. Έχει επίσης καταγραφεί στην διάρκεια των αιώνων λόγω των ευεργετικών ιδιοτήτων της στην υγεία του ανθρώπου και την συμβολή στην ανακούφιση από διάφορες ασθένειες.

Σε γενικές γραμμές, από τον 1ο έως τον 7ο αι. μ.Χ. η Μαστίχα χρησιμοποιούνταν από τους πρακτικούς γιατρούς και βοτανολόγους κυρίως για τη θεραπεία στομαχικών διαταραχών. Στην αντίληψη των ανθρώπων της εποχής η χρήση της Μαστίχας συντελούσε στην ομαλή λειτουργία του γαστρικού και εντερικού συστήματος. Πιο συγκεκριμένα και μέσα από πηγές προκύπτει ότι η Μαστίχα χρoσίμεινε για να απαλλαγεί κάποιος από τους οξείς πόνους του στομάχου και για την ανακούφιση από τις δυσπεψίες και στομαχικές διαταραχές (Ορειβάσιος, Αέτιος, Γαλνός, Πηλινός).

Οι πρώτες αναφορές γύρω από το μαστιχόδενδρο και τη μαστίχα Χίου εντοπίζονται στην αρχαιότητα και ουσιαστικά προέρχονται από τον Ηρόδοτο (484-420 π.Χ.), ο οποίος αναφέρει χαρακτηριστικά ότι στην αρχαία Ελλάδα μασούσαν το αποξηραμένο ρητινώδες υγρό που ρέει από το φλοιό του μαστιχόδενδρου.

Η Ιστορία της Μαστίχας

Η Χίος υπήρξε, κατά τη βυζαντινή περίοδο, έδρα του Ναυτικού Θέματος (διοικητικές περιφέρειες) του Αιγαίου Πελάγους, αλλά κι ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά κέντρα της αυτοκρατορίας. Ήταν σημαντικός σταθμός (πόλη - εμπορείο) εισαγωγικού, εξαγωγικού και διαμετακομιστικού εμπορίου κι ανεφοδιασμού πλοίων, όπως και καταφύγιο τους. Από το λιμάνι της, εξαγόταν τα μονοπωλιακά προϊόντα της, όπως μαστίχα, μεταξωτά, κρασί, αλάτι, και εισάγονταν σιτηρά. Στα Ναυτικά Θέματα, ναυπηγούνταν και εξοπλίζονταν με δικούς τους πόρους τα πλοία του Θεματικού Πλωίμου (ο περιφερειακός επαρχιακός στόλος), που προστάτευαν τις περιοχές από επιδρομές.

Το 992 αποτελεί επίσης έτος ορόσημο για την οικονομική ζωή της Χίου, όπως και όλης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και για το λόγο ότι

παραχωρήθηκαν, για πρώτη φορά, εμπορικά προνόμια στις ιταλικές πόλεις. Με τον όρο αυτό, εννοούμε συμβάσεις μεταξύ της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και άλλων κρατών, κύρια ιταλικών πόλεων - κρατών, στις οποίες παρέχονταν εμπορικές διευκολύνσεις από την πρώτη προς τις δεύτερες, έναντι ορισμένης αντιπαροχής από αυτές (ναυτική συνδρομή, ποικιλόμορφη πολεμική βοήθεια κ.λ.π). Εραστές της μαστίχας και σκληροί ανταγωνιστές λοιπόν, ήταν οι ιταλικές πόλεις - κράτη όπως το Αμάφι, η Ενετία, η Πίζα και η Γένουα, που ίδρυσαν εμπορικούς σταθμούς και διεξήγαγαν σημαντικές «συναλλαγές επί της μαστίχης». Το 1155, εγκαταστάθηκαν στη Χίο οι πρώτοι Γενουάτες, που άρχιζαν να ανταγωνίζονται με επιτυχία τους εγκατεστημένους στο νησί εμπόρους και κύρια Ενετούς, με «μήλο της έριδας» πάντα τη μαστίχα.

Το 1261, με τη «Συνθήκη του Νυμφαίου» οι Γενουάτες μπήκαν ουσιαστικά στα πράγματα της Ανατολής και η νεοσύστατη, μετά την παλινόρθωση το 1261, Βυζαντινή Αυτοκρατορία είχε σε λίγο να «λογαριαστεί» με δύο αδίσταχτους εμπόρους - «συμμάχους» κι αυτό μέχρι την ύστατη στιγμή της.

Λατινοκρατία

Η Χίος κυριεύτηκε από τους Βενετσιάνους και τους Γενουάτες και το Μονοπώλιο της Μαστίχας ήταν το μήλο της έριδας ανάμεσά τους. Τελικώς οι Γενουάτες με τον Simone Vignoso, αρχηγό του Γενουάτικου στόλου, καταλαμβάνουν το νησί στα 1346 για να το κρατήσουν 220 χρόνια. Στο μακρό αυτό διάστημα, η Χίος διοικείται από την Γενουατική εταιρεία Μαδόνια.

Η εταιρεία της, που τα μέλη της ανήκαν κυρίως στην οικογένεια Ιουστινιάνι, αναλαμβάνει την επικαρπία του νησιού, εκμεταλλεύεται τις προσόδους και το εμπόριο και είναι υπεύθυνη για την άμυνα της, ενώ η Δημοκρατία της Γένουας έχει την επικυριαρχία της Χίου, που εκδηλώνεται κυρίως με το διορισμό του Ποτεστάτου, του ανώτερου διοικητή. Οι Ιουστινιάνι εκμεταλλεύτηκαν τα προϊόντα του νησιού, και κυρίως τη μαστίχα, της οποίας είχαν το μονο-

πώλιο. Εγιναν, πολλές φορές, καταπιεστικοί (συνήθως σε εκκλησιαστικά ζητήματα) αλλά οργάνωσαν ορθολογιστικά την ασφάλεια και την παραγωγή, ώστε η Χίος έγινε ο παράδεισος της Ανατολής.

Η Μαδόνια οργάνωσε με τέτοιο τρόπο το νησί (στρατιωτικά, οικονομικά, οικιστικά) ώστε να ελέγχει απολύτως τους αγρότες σε επίπεδο προσφοράς εργασίας και απόδοσης προϊόντος και να αποκλείει πιθανές εξεγέρσεις τους. Η θρησκεία ήρθε να συνεπικουρήσει δευτερευόντως την καταπιεστική πολιτική της άρχουσας τάξης έναντι του ντόπιου πληθυσμού. Σε κοινωνικό επίπεδο, η Μαδόνια επέφερε την πλήρη κα-

κτητών.

Τουρκοκρατία

Οι Τούρκοι καταλαμβάνουν τη Χίο αμαχτί με τον Πιαλή Πασά το 1566. Βάσει του Αχτιναμέ του 1567, το πολίτευμα στη Χίο ήταν αυτοδιοίκηση με βάση την αρχή των Δεσπουτάτων, που ασκούσαν την ανώτατη αρχή κάτω από την Τουρκική κυριαρχία. Επί Τουρκοκρατίας οι Μαστιχοπαραγωγοί είχαν πολλά προνόμια. Η Χίος ήταν χωρισμένη σε δύο μέρη. Τα Μαστιχοχώρια είχαν δική τους ξεχωριστή από το υπόλοιπο νησί διοίκηση. Διοικούνταν από τον Σακίζ-Εμνί (φοροεισπράκτορα Μαστίχης) και αυτός πάλι είχε τους Σακίζ-Βεκλερί (επιτρόπους της Μαστίχης) οι οποίοι εκλέγονταν από τους Δημογέροντες των 21 Μαστιχοχωρίων. Οι Δημογέροντες συνέρχονταν σε βουλή που λεγόταν «Κοινό των Μαστιχοχωρίων» συνήθως στο κάστρο της Παναγίας της Σικελιάς.

Ο φόρος που πλήρωναν οι κάτοικοι των Μαστιχοχωρίων ήταν 20,000 οκάδες Μαστίχη και δεν πλήρωναν κανέναν άλλο φόρο εκτός από τον κεφαλικό (χαράτσι). Άλλο προνόμιο που είχαν τα Μαστιχοχώρια ήταν ότι επιτρεπόταν να χτυπούν τις καμπάνες των εκκλησιών. Η αγοραπωλησία της μαστίχας από ιδιώτες ήταν απαγορευμένη, όπως κι επί Γενουατοκρατίας και οι ποινές εναντίον των πωλητών, αγοραστών, κλεπτών κ.λ.π ήταν πολύ αυστηρές.

Επανάσταση του 1821 και η σφαγή της Χίου

Τις παραμονές της γενοκτονίας του 1822, που έμεινε στην ιστορία σαν «η σφαγή της Χίου», ο πληθυσμός του νησιού ανερχόταν σε 120 με 130 χιλιάδες και η κοινωνικοοικονομική του ανάπτυξη σε τέτοιο αξιοζήλευτο επίπεδο, ώστε το νησί να χαρακτηρίζεται «Παράδεισος της Ανατολής» που καταβάλλει φόρο στην Πύλη 220.000 γρόσια, έναντι 300.000 της Κρήτης και 338.000 ολόκληρης της Πελοποννήσου. Στην καταστροφή της Χίου το 1822 οι Τούρκοι δεν πείραξαν τα Μαστιχοχώρια, αλλά όταν ο Κανάρης έκαψε την τουρκική ναυαρχίδα και πολλοί Τούρκοι αξιωματικοί σκοτώθηκαν, τότε κατέστρεψαν τα πάντα παρά την αντίθετη διαταγή.

Νεότερη περίοδος

Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, η μαστίχα πέρασε την πρώτη σοβαρή κρίση, οπότε ανάγκασε τους παραγωγούς να αναστειλουν την καλλιέργεια των μαστιχόδενδρων. Με τη λήξη του πολέμου, άρχισε πάλι η καλλιέργεια της μαστίχας, αλλά η παραγωγή εξακολουθούσε να ήταν πιο μεγάλη από τη ζήτηση, οπότε η πολιτεία, το 1929, εξέδωσε το Νόμο 4381, που περιορίζει το κέντος της μαστίχας σε τρεις μήνες (15 Ιουλίου - 15 Οκτωβρίου) και επιτρέπει τη φύτευση των οσίνων μόνο μετά από ειδική άδεια του Νομάρχη.

Τα προβλήματα εξακολουθούσαν και στην περίοδο 1930 - 1937 γίνονταν αλληπάλληλες συσκέψεις και συζητήσεις προς εξεύρεση λύσεων, προοπτικών.

Εκείνα τα χρόνια, κυριαρχούσε στα Μαστιχοχώρια η ηγετική φυσιογνωμία ενός γιατρού - αγρότη - συνδικαλιστή, του Γεωργίου Σταγκούλη, (1901- 1978), που σηματοδότησε μια νέα πορεία για τη μαστίχα, τα συμφέροντα των παραγωγών, το κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι του τόπου. Πρωτοστάτησε στους αγώνες ενάντια στους εκμεταλλευτές του αγρότη - μαστιχοπαραγωγού. Πρόεδρος της Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου από την ίδρυσή της, το 1938, μέχρι και το 1978, που πέθανε, άφησε πίσω του ένα πελώριο και αξιο έργο θαυμασμού.

Το 1938, η πολιτεία έφερε τον αναγκαστικό Νόμο 1390, με τον οποίο ιδρύονται είκοσι αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί Μαστιχοπαραγωγών στα εικοσιτέσσερα Μαστιχοχώρια, που εκπροσωπούνται από την Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου. Με βάση το άρθρο 11 του Α.Ν. 1390/, ο κάθε μαστιχοπαραγωγός υποχρεούται να παραδώσει την παραγωγή του στο συνεταιρισμό, που ανήκει, και εκείνος με τη σειρά του στην Ένωση Μαστιχοπαραγωγών.

Κάθε συνέταιρος που δημιουργώνεται με τα παραπάνω υπόκειται σε πρόστιμο, που επιβάλλει με απόφασή του το Διοικητικό συμβούλιο. Επίσης, στο παραπάνω άρθρο υπάρχουν και τιμωρίες για τους εμπόρους, που αγοράζουν τη μαστίχα λαθραία.

Σήμερα, Μαστίχα παράγουν 24 χωριά τα οποία είναι χαρακτηριζόμενα ως παραδοσιακοί ή διατηρητέοι οικισμοί από το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού.

Τα χωρία αυτά είναι: ο Άγιος Γεώργιος, τα Αρμόλια, οι Βαβύλοι, η Βέσσα, το Βουνό, η Ελάτα, η Εξω Διδύμα, το Θολοποτάμι, τα Θυμανά, η Καλαμωτή, η Καλλιμασιά, ο Καταράκτες, το Λιθί, η Μέσα Διδύμα, τα Μεστά, το Μυρμήγκι, τα Νένητα, το Νεχώρι, οι Ολύμποι, η Παγίδα, τα Πατρικά, το Πυργί και τα Φλάτσια.

Χαιρετίζουμε το αφιέρωμα του «Εθνικού Κήρυκα»
στο υπερήφανο και πανέμορφο
αιγαιοπελαγίτικο νησί μας
τη μυροβόλο Χίο και ευχόμαστε σε όλους
Καλό Καλοκαίρι.

Μια μεγάλη ευχή.
Να βρεθούμε όλοι μαζί μια μέρα
στην αγαπημένη μας Χίο.

Δημήτρης Μουτάφης και οικογένεια.

*Proud of the long history and roots
connecting us with CHIOS*

Michael Theologos
Chian Contractors, Inc.,
36-12 34th Avenue, Suite 300-4
Astoria, NY 11106
Tel.: (718) 728- 0208
Fax: (718) 728-0267

Οι ιδιοκτήτες του **New Apollo Diner**
Γιάννης και Μιχάλης
με τις οικογένειές τους και το προσωπικό
έχονται
στους Χιώτες και ιδιαίτερα
στους συγχωριανούς Δαφνούσιους
ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

New Apollo Diner
155 Livingston Street, Brooklyn, NY 11201
Tel.: 718- 858-5600 • Fax: 718- 858-6816
www.apollodiner.com

Ανοικτά καθημερινά
για πρωινό, μεσημεριανό και βραδινό

Η αίθουσα διατίθεται για κοινωνικές εκδηλώσεις
CATERING AVAILABLE

Theramotion Physical Therapy

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΚΟΛΗΣ M.S.P.T.
Dr. SCOTT WEISS D.T.P.

**Κέντρο Φυσιοθεραπείας και Αποκατάστασης
με τις πλέον σύγχρονες μεθόδους**

ASTORIA:

ARISTA PHYSICAL THERAPY & WELLNESS

Hellenic Building, 2ος όροφος (απέναντι από τον Άγιο Δημήτριο)
30-16 30th Drive, Astoria, NY 11102 • (718) 777-2244

BAYSIDE:

41-06 Bell Boulevard., 2nd Floor, Bayside, NY 11361 • Tel.: (718) 279-9800

MANHATTAN:

110 East 23 Street, 3rd Floor, New York, NY 10010 • Tel.: (212) 529-5700

MANHATTAN:

201 East 69 Street, Mz. 2C., New York, NY 10021 • Tel.: (212) 358-5584

Δευτέρα με Παρασκευή από τις 9 π.μ. - 7 μ.μ. και Σάββατο 9 π.μ. - 2 μ.μ.
Δεκτές οι κυριότερες ασφάλειες

© ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

© ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

Οδοντίατροι

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΚΟΛΗΣ D.D.S

Member of the Academy of Orofacial Pain

ΤΑΣΟΣ ΚΑΤΕΧΗΣ D.D.S.

Member of the American Academy of Cosmetic Dentistry

ΜΑΡΙΑ Τ. ΙΩΑΝΝΟΥ D.D.S

Member of the American Academy of Cosmetic Dentistry

Arista Dental Care

Hellenic Building (απέναντι από τον Άγιο Δημήτριο)

30-74 31st St., 6ος όροφος • Astoria, NY 11102

Tel.: (718) 721-0330

Bell Dental Care

40-21 Bell Blvd., Bayside, NY 11361

Tel.: (718) 352-5582 • Fax: (718) 352-5584

Port Washington Dental Care

18 Haven Ave., Port Washington, NY 11050

Tel.: (516) 944-5300 • Fax: (516) 944-5304

ΔΕΚΤΕΣ ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

DIAGNOSIS & MANAGEMENT OF TEMPOROMANDIBULAR JOINT
DISORDERS & OROFACIAL PAIN • MIGRAINES HEADACHES
SNORING & OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA

Το πολύτιμο... δάκρυ της μαστίχας Χίου

Η μαστίχα της Χίου είναι η ρητινώδης έκκριση του μαστιχόδενδρου (*Pistacia lentiscus* var. *chia*). Πρόκειται για φυσική, αρωματική ρητίνη, που εκκρίνεται σε σχήμα δακρύων από τον κορμό και τα μεγάλα κλαδιά του μαστιχόδενδρου, μέσω επιφανειακών τομών που προκαλούνται με αιχμηρά εργαλεία. Η μαστίχα εμφανίζεται σαν δάκρυ στα χαράγματα σημεία και ρέει κατά σταγόνες στο χώμα. Κατά την έκκρισή της έχει τη μορφή κολλώδους και διαυγούς υγρού και στερεοποιείται σε ακανόνιστα σχήματα μετά την πάροδο 15-20 ημερών, υπό την επίδραση των καιρικών συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή κατά την καλοκαιρινή περίοδο - έντονη ξηρασία και ηλιοφάνεια. Η μορφή της, αφού στερεοποιηθεί, είναι κρυσταλλική και η αρχική της γεύση είναι μάλλον πικρή, για να φύγει σταδιακά, αφήνοντας ένα ιδιαίτερο άρωμα που της προσδίδει μοναδικότητα. Το στερεοποιημένο προϊόν συλλέγεται στη συνέχεια και καθαρίζεται από τους μαστιχοπαραγωγούς και αποτελεί την μοναδική, φυσική μαστίχα της Χίου.

Ο βαθμός σκληρότητας της μαστίχας εξαρτάται από την θερμοκρασία της ατμόσφαιρας, τον χρόνο έκθεσής της στην φύση, καθώς και το μέγεθος που έχει το δάκρυ. Όταν η ροή της μαστίχας είναι συνεχής, το δάκρυ είναι μεγάλο και σχετικά μαλακό, ενώ η μη συνεχής ροή, αποδίδει μικρό δάκρυ, αλλά μεγαλύτερης σκληρότητας. Το χρώμα της ρητίνης είναι αρχικά υποκίτρινο. Με το πέρασμα του χρόνου χάνει το χρώμα αυτό και σε 12 με 18 μήνες γίνεται κιτρινωπή λόγω της οξειδωσής.

Στην μοναδική αυτή ρητίνη απαντάται μια εξαιρετική ποικιλία από θεραπευτικά και αρωματικά συστατικά. Πιο συγκεκριμένα, περιέχονται φυσικό πολυμερές, πτηνικά και αρωματικά συστατικά που συνθέτουν το αιθέριο έλαιο (το μαστιχέλαιο), τερπενικά οξέα, φυτοστερόλες, πολυφαινολικά μόρια και ένας μεγάλος αριθμός από άλλα δραστικά συστατικά, μερικά από τα οποία απαντώνται στην φύση για πρώτη φορά. Αυτός ο μοναδικός συνδυασμός 80 και πλέον συστατικών δικαιολογεί τις πολλαπλές χρήσεις της μαστίχας Χίου, τόσο στο τομέα των τροφίμων, όσο και στον τομέα της υγείας και προσωπικής περιποίησης, σε παγκόσμια κλίμακα.

Η μαστίχα της Χίου αναγνωρίστηκε από τα αρχαία χρόνια, τόσο για το ιδιαίτερο άρωμά της, όσο και για τις θεραπευτικές της ιδιότητες. Έχει καταγραφεί ως η πρώτη φυσική τοίχλα του αρχαίου κόσμου, που χρησιμοποιούνταν για τον καθαρισμό των δοντιών και τη φρεσκάδα της αναπνοής. Την χρησιμοποιούσαν

Το μαστιχόδενδρο μετά το ασπροχωμάτισμα.

ακόμη στην κοσμετολογία για καθαρισμό του προσώπου και του σώματος. Συμμετείχε ως δραστικό συστατικό σε μια σειρά από φαρμακευτικές συνταγές και γιατροσόφια, που έχουν κατά καιρούς καταγραφεί στις διεθνείς φαρμακοποιίες. Έχει επίσης καταγραφεί στη διάρκεια των αιώνων λόγω των ευεργετικών ιδιοτήτων της στην υγεία του ανθρώπου και τη συμβολή της στην ανακούφιση από διάφορες ασθένειες. Η συνεισφορά εξάλλου της χιώτικης μαστίχας στην πρόληψη και θεραπεία ασθενειών του πεπτικού συστήματος ήταν αναγνωρισμένη από τα αρχαία χρόνια.

Η μαστίχα Χίου από το 1997, έχει χαρακτηριστεί ως Προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.), βάσει του υπ' αριθμ. 123/1997 Κανονισμού (L0224/24-1-97) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει καταχωρηθεί στον σχετικό Κοινοτικό Κατάλογο των Προϊόντων Π.Ο.Π. Ως Π.Ο.Π. χαρακτηρίζεται το προϊόν, του οποίου τα χαρακτηριστικά οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο γεωγραφικό περιβάλλον, ενώ η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία του λαμβάνουν χώρα σε οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή. Σύμφωνα με τον παραπάνω κανονισμό, η μαστίχα Χίου προστατεύεται από την πώληση οιασδήποτε ανταγωνιστικής απομίμησης που θα υπεξαιρούσε τη φήμη της Ονομασίας Προέλευσης.

Το Μαστιχόδενδρο (*Pistacia lentiscus* var. *chia*)

Το μαστιχόδενδρο ή σχίνος - επιστημονικά *Pistacia lentiscus* var.

chia (οικογένεια Anacardaceae) είναι θάμνος αειθαλής ύψους 2-3 μέτρων που αναπτύσσεται αργά και παίρνει την πλήρη ανάπτυξή του μετά από 40-50 χρόνια φτάνοντας μέχρι και τα 5 μέτρα στα ηλικιωμένα φυτά. Ζει πάνω από 100 χρόνια και η παραγωγή της μαστίχας δεν είναι δυνατή παρά μόνο μετά τον πέμπτο ή έκτο χρόνο φύτευσής του. Η απόδοσή του φτάνει στο μέγιστο μετά τον δέκατο πέμπτο χρόνο. Από τα 70 χρόνια και μετά η απόδοσή του πέφτει σημαντικά. Η μέση ετήσια απόδοση ανά δένδρο είναι 150-180 γραμμάρια μαστίχας ενώ υπάρχουν και σπάνιες περιπτώσεις δένδρων που παράγουν δύο κιλά αλλά και δένδρα που βγάζουν μόνο 10 γραμμάρια. Καλλιεργούνται κυρίως οι αρσενικοί, επειδή είναι πιο παραγωγικοί. Στην αποδοτικότητα παίζει ακόμα ρόλο το πόσο μακριά είναι φυτεμένο το ένα δένδρο από το άλλο, το σκάψιμο (όταν τα χωράφια δεν σκάβονται, η απόδοση του δένδρου πέφτει) και η ποικιλία.

Ο σχίνος είναι φυτό ανθεκτικό και έχει ελάχιστες απαιτήσεις, γι' αυτό ευδοκίμει σε άγονα, πετρώδη και φτωχά εδάφη. Επειδή οι ρίζες του απλώνονται στην επιφάνεια του εδάφους, μπορεί να επιβιώσει σε συνθήκες απόλυτης ξηρασίας. Οι εδαφικές απαιτήσεις του δένδρου σε υγρασία δεν είναι μεγάλες γιατί το δένδρο είναι επιπολαιόριζο και με το εκτεταμένο επιφανειακό ριζικό του σύστημα εκμεταλλεύεται πλήρως τις μικρές διάρκειας βροχές καθώς και την ελάχιστη πρωινή υγρασία. Σε εδάφη μάλιστα με μεγάλη υγρα-

σία δυσχεραίνεται η ανάπτυξη του, επειδή εμποδίζεται ο αερισμός των ριζών του.

Αντιθέτως, είναι εύλωτο στο ψύχος, σε περιπτώσεις παγετών (φαινόμενο σπάνιο στη νότια Χίο) οπότε τα μαστιχόδενδρα καίγονται αφού η παγωνιά σκάει τις φλέβες του κορμού τους. Επιπλέον, η κακότεχνη εκμετάλλευσή του μπορεί να στερέψει την πολύτιμη ρητίνη από τον εξωτερικό φλοιό του. Νέες φυτείες προέρχονται από κλαδιά παλιών δένδρων (μοσχεύματα) και οι παλιές ανανεώνονται με καταβολάδες ή παραφυάδες. Κόβουν μόσχευμα από φυτό αποδεδειγμένα καλό και το μπήγουν στο χώμα, αφήνοντας έξω μόνο μερικά φύλλα στην κορυφή. Αν τα μοσχεύματα «πιόσουν», μετά δεν χρειάζονται πλέον ιδιαίτερες καλλιεργητικές φροντίδες.

Μοναδικότητα

Σχίνιοι ή δένδρα αυτής της οικογένειας αποτελούν κύριο στοιχείο της Μακκίας βλάστησης των παραμεσογειών χωρών, αλλά μόνο στην Χίο, δένδρο και φύση σε μία μαγική συνταγή χαρίζουν την ευχαρίστηση, την ανακούφιση και την γιατρεία μέσα από τα πολύτιμα δάκρυα της μαστίχας.

Δικαιολογημένα λοιπόν η Χίος ταυτίζεται με την μαστίχα. Υπάρχει μάλιστα η εκδοχή ότι το όνομα Χίος είναι φοινικικής προέλευσης και σημαίνει «μαστίχα». Το αξιοπρόσεκτο είναι, ότι ενώ σχίνιοι υπάρχουν σε όλο το νησί, η παραγωγή της μαστίχας γίνεται μόνο στο νότιο τμήμα της Χίου, στα Μαστιχόχωρα, όπου

το κλίμα είναι ιδιαίτερα θερμό και ξηρό. Το τμήμα αυτό οριοθετείται στη βόρεια πλευρά από μια συγκεκριμένη γραμμή που ενώνει τα χωριά Λιθί, Αγ. Γεώργιος Συκούσης και Καλλιμασιά. Η γραμμή αυτή ονομάστηκε από τον γλωσσολόγο Fernot «φυσικό και μυστηριώδες όριο». Κάθε προσπάθεια να επεκταθεί η καλλιέργεια πέρα από αυτό το όριο απέτυχε. Η «μοναδικότητα» αυτή, πιθανόν να οφείλεται, εκτός από τη μακρόχρονη παράδοση και σε κάποια εδαφολογικά και κλιματολογικά στοιχεία τα οποία ευνοούν την καλλιέργεια του μαστιχόδενδρου μόνο στη Χίο και στο συγκεκριμένο τμήμα της.

Το γεγονός ότι το μαστιχόδενδρο δεν αναπτύσσεται επιτυχώς πουθενά αλλού στην ηπειρωτική ή νησιωτική Ελλάδα, ακόμη και στις γειτονικές ακτές της Ανατολής δημιουργεί έκπληξη. Αναφέρονται μόνο κάποιες αποτυχημένες προσπάθειες (Heldreich 1862) να μεταφερθεί η καλλιέργεια του μαστιχόδενδρου στην Αττική και σε άλλα νησιά του Αιγαίου. Κάποια αποτελέσματα παρατηρήθηκαν στα νησιά Αμοργός και Αντίπαρος όμως και σ' αυτές τις περιοχές οι προσπάθειες απέτυχαν και εγκαταλείφθηκαν. Άλλες προσπάθειες που αναφέρονται από τον Fernot (1856) για να μεταφερθεί το μαστιχόδενδρο στη Ρόδο και τη Λέσβο απέτυχαν παρομοίως.

Το παράδοξο ότι ενώ σχίνιοι υπάρχουν σε όλη τη Μεσόγειο, μόνο στη νότια Χίο καλλιεργούνται συστηματικά και παράγουν μαστίχα πιθανόν να οφείλεται σε τρία «μυστικά».

Το πρώτο είναι το ιδιαίτερο μικροκλίμα της περιοχής. Η Χίος έχει μακρόστενο σχήμα, με ψηλά δασωμένα βουνά στο βόρειο τμήμα, που συγκρατούν την υγρασία και εξασθενούν τους βοριάδες. Ετσι, το νότιο, λοφώδες κομμάτι αποκτά ένα ιδιαίτερο κλίμα, ήπιο το χειμώνα και πολύ ξηρό το καλοκαίρι. Συμβαίνει συχνά να βρέχει σε όλο το νησί, εκτός από εκεί. Τα ξηρά, ζεστά καλοκαίρια των Μαστιχοχωρίων επιτρέπουν στη μαστίχα να στεγνώσει. Αν η μαστίχα βραχεί πριν «ωριμάσει», καταστρέφεται.

Το δεύτερο μυστικό είναι ο ευγονισμός. Από τα αρχαία χρόνια οι καλλιεργητές των σχίνων της Χίου εντόπιζαν τα δένδρα που απέδιδαν περισσότερη και καλύτερη ρητίνη. Τα εκμεταλλεύονταν και τα πολλαπλασίαζαν, ώστε να δημιουργούν νέες φυτείες σχίνων με τα χαρακτηριστικά των μητρικών. Με το πέρασμα των αιώνων, ο μεθοδικός αυτός ευγονισμός δημιούργησε ένα νέο είδος σχίνου, υπερπαραγωγικού σε μαστίχα. Η σύγχρονη βοτανολογία το έχει αναγνωρίσει ως ξεχωριστή ποικιλία, με το όνομα *Pistacia lentiscus* var. *chia* (μαστιχόδενδρο).

Το τρίτο μυστικό είναι η καλή διαχείρισή της ήδη από τους αρχαίους Χιώτες, που συστηματοποίησαν την καλλιέργεια των οσίνων, τυποποίησαν το προϊόν και το επέβαλαν στην αγορά.

Και οι τρεις παραπάνω παράγοντες, το μικροκλίμα, ο ευγονισμός και το εμπορικό δαιμόνιο, συνδυάστηκαν ώστε να ταυτιστεί τελικά η μαστίχα με τη νότια Χίο.

Φροντίδα του Μαστιχόδενδρου Φυτείες

Η θέση των φυτειών των μαστιχόδενδρων εξαρτάται από τοπικούς παράγοντες. Βρίσκονται συνήθως σε μικρές επίπεδες περιοχές, σε κοιλάδες κατά μήκος των δρόμων ή κοντά στα ίδια τα χωριά. Η συνολική έκταση που κατέχουν είναι περίπου 20.000 στρέμματα. Τα δέντρα είναι φυτεμένα σε σειρές και απέχουν 2-3 μέτρα το ένα από το άλλο. Οι κόμμες των δέντρων ακουμπούν μεταξύ τους αν και διατίθεται αρκετή απόσταση μεταξύ των κορμών, γεγονός απαραίτητο για την σωστή τους ανάπτυξη. Η απευθείας επίδραση των ηλιακών ακτίνων στον κορμό πιθανότατα να επηρεάζει την ποσότητα του εκκρινόμενου προϊόντος. Ο βλαστός του οσίνου διακλαδίζεται, με την παρέμβαση του καλλιεργητή, σε 2-4 πλάγιους βλαστούς οι οποίοι διακλαδίζονται παραπέρα και δημιουργούν μια πυκνή κόμμη. Η πορεία της κόμμης έχει πολύ μεγάλη σημασία καθώς από αυτήν εξαρτάται η άνετη πρόσβαση στον κορμό.

Καλλιέργεια

Η καλλιέργεια του μαστιχόδενδρου απαιτεί κλίμα εύκρατο και δροσερό. Σε θερμοκρασία κάτω από 00C τα μαστιχόδενδρα καταστρέφονται. Ευδοκμούν σε παραλίες και ευάερες τοποθεσίες, σε εδάφη ξηρά, ασβεστολιθικά, με μέτρια γονιμότητα. Σε εδάφη όμως γόνιμα χωρίς πολλή υγρασία η διάρκεια ζωής και η απόδοση σε μαστίχα είναι μεγαλύτερη.

Πολλαπλασιασμός

Ο πολλαπλασιασμός του οσίνου γίνεται με κλαδιά με εμφανείς οφθαλμούς. Μεγάλα μοσχεύματα κόβονται και φυτεύονται στην οριστική τους θέση σε βάθος 40-50 εκατοστά με κάποια σχετική κλίση κατά το τέλος του φθινοπώρου. Τα μοσχεύματα επισημειώνονται από την προηγούμενη χρονιά και φυτεύονται κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο. Η φύτευση πρέπει να γίνεται σε γραμμές και να απέχει κάθε μόσχευμα 3-4 μέτρα για να διευκολύνεται το όργωμα και το σκάψιμο. Για να υπάρχει ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, η επέκταση της καλλιέργειας ρυθμίζεται με ειδικό νόμο. Σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας της Νομαρχίας Χίου το 1940 καταγράφηκαν 1.500.000 δέντρα ενώ με την απογραφή του 1986 αυτά ανήλθαν σε 2.184.684. Σήμερα υπολογίζεται ότι καλλιεργούνται περίπου 20.000 στρέμματα γης και 1.150.000

μαστιχόδενδρα στη νότια Χίο.

Κλάδεμα

Το κλάδεμα του δέντρου ξεκινά από το 3ο έτος της ηλικίας του. Κάθε χρόνο επιβάλλεται ένα μικρό κλάδεμα, καθάρισμα από τα ξηρά κλαδιά και κάθε 5-6 χρόνια ένα συστηματικό κλάδεμα για να αποκτήσει το δέντρο το επιθυμητό σχήμα. Με τον τρόπο αυτό ευνοείται ο αερισμός και η καλύτερη εκμετάλλευση της ηλιακής ακτινοβολίας. Επίσης διευκολύνονται και οι διάφορες καλλιεργητικές εργασίες όπως σκάψιμο,

το δεσμεύεται και παραμένει στο χωράφι για το δέντρο που το έχει απόλυτη ανάγκη.

Πότισμα

Τα νέα φυτά έχουν ανάγκη από νερό. Το καλοκαίρι της πρώτης χρονιάς επιβάλλονται 2, 3 ή και 4 ποτίσματα ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν. Το καλοκαίρι, μετά το φύτεμα της 2ης ή 3ης χρονιάς, το πότισμα εγγυάται καλύτερα αποτελέσματα. Τα μεγάλα μαστιχόδενδρα δεν έχουν τόσο ανάγκη από νερό. Αυτά αντέχουν στην

δεν συνιστάται η χημική καταπολέμηση της. Κάποια ακόμα παράσιτα που προσβάλλουν το δέντρο είναι ένα είδος αφίδας, η *Aploneura lentisci* (Homoptera: Aphideae) που παραιοί αποκλειστικά στο είδος *Pistacia lentiscus* και πρόσφατα προσδιορίστηκαν το μίμπερο *Agonoscepa cistiputon* της οικογένειας *Psyllidae* και το παράσιτο κολεόπτερο *Sinoxylon sexdentatum* της οικογένειας *Bostrichidae*. Αυτά παρασιτούν στα φύλλα και απομυζούν τον κυτταρικό χυμό. Το αποτέλεσμα είναι

του Γενάρη και κατά τη διάρκεια όλου του Φλεβάρη κλαδεύονται τα χαμηλά κλαδιά ώστε να παίρουν συγκεκριμένο σχήμα και να σχηματιστούν δίοδοι για τη διέλευση του αέρα και του φωτός καθώς και για το στέγνωμα της ρητίνης. Το κλάδεμα διευκολύνει και τις εργασίες που ακολουθούν όπως το τραπεζί, το κέντημα και το μάζεμα. Τον Μάρτιο και Απρίλιο γίνεται το σκάψιμο του εδάφους για την ανανέωση του και την απομάκρυνση τυχόν ζιζανίων. Η διαδικασία της αρχικής περιποίησης των μαστιχόδενδρων ολοκληρώνεται την Ανοιξη.

Πριν από το κέντημα και τη συλλογή της μαστίχας, το έδαφος γύρω από το βλαστό θα πρέπει να ελευθερωθεί από τα άλλα φυτά.

Ετσι, από τα μέσα Ιουνίου μέχρι τις αρχές Ιουλίου γίνεται το καθάρισμα και ακολουθεί η ισοπέδωση του εδάφους έτσι ώστε οι σταγόνες μαστίχας που τυχόν θα πέσουν στο έδαφος να είναι εύκολο να παραληφθούν. Η εργασία του καθαρίσματος γίνεται σε «κυκλική» περιοχή (κατασκευή τραπεζιών). Το έδαφος καθαρίζεται από τα χόρτα, τις πέτρες, τους βόλους και τα ξύλα με ένα ειδικό εργαλείο την «άμια» (στα αρχαία «άμμη» από το ομηρικό ρήμα αμάω: θερίζω, κόπτω, συλλέγω). Επιπλέον χρησιμοποιούνται για αυτή την εργασία και άλλα εργαλεία όπως φτυάρια και μυστριά. Ακολουθεί το σκούπισμα του ξυσμένου εδάφους με κοινή σκούπα ή με αυτοσχέδια, κατασκευασμένη από κλαδιά αστυφίδας ή από εκινοπόδια.

Η ισοπέδωση γίνεται με ασπρόχωμα καλά κοσκινισμένο που στρώνεται και πιέζεται καλά στο έδαφος για να δημιουργηθεί λεία επιφάνεια. Οι σταγόνες της μαστίχας πάνω στο ασπρόχωμα αποκτούν λαμπρότητα, στερεοποιούνται και μαζεύονται ευκολότερα. Το ασπρόχωμα αποτελούμενο από ανθρακικό ασβέστιο ($CaCO_3$) είναι αδρανές υλικό και δεν επηρεάζει τις φυσικές και χημικές ιδιότητες της ελιάς ούτε και την καθαρότητα της. Το ασπρόχωμα βγαίνει σε συγκεκριμένα μέρη στη νοτιοανατολική Χίο. Παλιότερα, ο καθένας μεριμνούσε για το δικό του ασπρόχωμα ενώ τώρα το μοιράζει η Ενωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου. Γενικά, όσο πιο σχολαστικά γίνει το τραπεζί, τόσο καθαρότερη θα είναι η μαστίχα που θα μαζευτεί.

Πρώτο κέντημα

Το κέντημα, όπως λένε το χάρμα των οσίνων, είναι η πιο σημαντική φάση στη διαδικασία παραγωγής της μαστίχας. Ξεκινάει τον Ιούλιο και συνεχίζεται μέχρι τον Αύγουστο. Με ένα μικρό αιχμηρό και αυλακωτό στην άκρη σιδερένιο εργαλείο, το κεντητήρι, χαράζουν τον κορμό και τα μεγάλα κλαδιά του δέντρου, αρχίζοντας από χαμηλά στον κορμό και συνεχίζοντας προς τα κλαδιά. Οι τομές έχουν μήκος

Συνέχεια στη σελίδα 28

Ο άνθος του μαστιχόδενδρου.

λίπανση κ.τ.λ. Μετά από κάθε κλάδεμα, το κομμένο μέρος του δέντρου πρέπει να απαλειφεται με στεγανωτική ουσία (κατράμι) για να μην δημιουργούνται εστίες αρρώστιας.

Λίπανση

Το μαστιχόδενδρο ευδοκμεί σε πετρώδη, άγονα και φτωχά εδάφη και έχει ελάχιστες εδαφικές απαιτήσεις. Παρόλα αυτά η συστηματική λίπανση προάγει σημαντικά την ανάπτυξη και την απόδοση του. Χημικά σκευάσματα όπως η θειική αμμωνία και το νιτρικό κάλλιο (6-8-8) δίνουν άριστα αποτελέσματα. Για τα φτωχά εδάφη η θειική αμμωνία (21-0-0) αποτελεί καλό λίπασμα. Η λίπανση γίνεται κάθε χρόνο τον Ιανουάριο ή Φεβρουάριο και η ποσότητα για κάθε δέντρο κυμαίνεται από 0,5 έως 1 κιλό. Μια εναλλακτική μορφή λίπανσης είναι η «χλωρή λίπανση». Σπέρνονται δηλαδή στη φυτεία σπόροι από ψυχανθή, κατά προτίμηση κουκιά, το μήνα Οκτώβριο. Όταν τα ψυχανθή ανθίσουν επακολουθεί όργωμα και διακόπεται έτσι η καλλιέργεια τους. Μια καλλιέργεια ψυχανθών (κουκιά) εμπλουτίζει το χωράφι με άζωτο, στοιχείο ζωτικό για την ανάπτυξη των μαστιχόδενδρων. Ετσι όταν διακόπεται η καλλιέργεια τους το άζω-

ξηρασία. Αντίθετα η υγρασία ταλαιπώρει το δέντρο μέχρι σημείου αποξηράνσεως, υποβιβάζει την ποιότητα της μαστίχας και αυξάνει τον κίνδυνο μόλυνσεων.

Ασθένειες

Το μαστιχόδενδρο δεν έχει πολλές ασθένειες συνεπώς δεν εφαρμόζεται κανένα συστηματικό πρόγραμμα για την καταπολέμησή τους. Η σπουδαιότερη είναι ένα είδος μύκητα (ίσκα) του γένους *Polygorus*. Ο μύκητας αυτός πολλαπλασιάζεται με σπόρους και προκαλεί ζημιές στους βλαστούς και τις ρίζες. Ένα άλλο είδος μύκητα είναι ο *Eutyra Armeniaca* που προκαλεί ολική ξήρανση των μαστιχόδενδρων. Μετά την προσβολή επιβάλλεται εκρίζωση των δέντρων, κάψιμο των ξύλων και απολύμανση του λάκκου. Το δέντρο προσβάλλεται επίσης από διάφορα «κοκκοειδή» της ψείρας (*Coccidae*) αλλά η προσβολή είναι περιορισμένη. Μια ακόμα προσβολή στο δέντρο γίνεται από την κάμπα της λιπαρίδας *Liraris dispar* (*Liparidae*). Αυτή τρώει τα νεαρά φύλλα, η προσβολή της είναι μικρή και έχει να παρουσιαστεί πολλά χρόνια. Η ανάπτυξη της γίνεται τον Ιούλιο και Αύγουστο αλλά δεν έχουν αναφερθεί σοβαρά προβλήματα και επομένως

το κιτρίνισμα και η πτώση των φύλλων που αποδυναμώνουν το δέντρο.

Παραδοσιακή καλλιέργεια

Η παραγωγή της μαστίχας αποτελεί μια οικογενειακή ασχολία μιας και συμμετέχουν σε αυτή όλα τα μέλη της οικογένειας. Η μαστιχοπαραγωγή απαιτεί εργασία και φροντίδα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Τα μαστιχόδενδρα πρέπει να λιπανθούν, να κλαδευτούν, να καθαριστούν το έδαφος τους και στη συνέχεια πρέπει να κεντηθούν και να γίνει η συλλογή της μαστίχας. Μετά το μάζεμα ακολουθεί ο καθαρισμός της μαστίχας από τους ίδιους τους παραγωγούς της για να μεταφερθεί στη συνέχεια το προϊόν στις εγκαταστάσεις της Ενωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου, όπου η μαστίχα επιδέχεται εμπορική κατεργασία.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός, ότι η παραγωγική διαδικασία έχει μείνει αναλλοίωτη στο πέρασμα του χρόνου, γεγονός που συνδέει άρρηκτα την μαστιχοπαραγωγή με την παράδοση.

Προκαταρκτικές εργασίες

Το Δεκέμβριο ξεκινά η λίπανση των οσίνων που συμπληρώνει τη φυσική λίπανση από τα ξηρά φύλλα του ίδιου του δέντρου. Στα μέσα

Το πολύτιμο... δάκρυ της μαστίχας Χίου

Συνέχεια από τη σελίδα 27

10-15 χιλιοστά και βάθος 4-5 χιλιοστά. Ο αριθμός των τομών είναι ανάλογος με το μέγεθος και την ηλικία του δέντρου, αρχίζει από 10 με 20 και φθάνει στις 100 κεντίες σε όλη την περίοδο του κεντήματος. Το κέντημα γίνεται δύο φορές την εβδομάδα και διαρκεί 5 με 6 εβδομάδες. Οι κάθετες τομές προτιμώνται γιατί επουλώνονται ευκολότερα. Το κέντημα γίνεται κατά τις πρωινές ώρες. Η μαστίχα, το ρετινί του σκίνου, βγαίνει από το φλοιό, όχι από την «ψίχα» του δένδρου. Γι' αυτό οι τομές πρέπει να γίνονται προσεκτικά, ώστε να μην πληγώνεται άσκοπα το δέντρο. «Θέλει σεβασμό το κέντημα», λένε οι μαστιχοπαραγωγοί, γι' αυτό και δεν εμπιστεύονται αυτή τη δουλειά σε εργάτες. Προτιμούν να πληγώνουν οι ίδιοι τα δέντρα τους.

Πρώτη συλλογή

Η πρώτη συλλογή γίνεται μετά τις 15 Αυγούστου. Η μαστίχα αρχίζει να στερεοποιείται σε 15-20 μέρες μετά από το κέντημα. Τη μαζεύουν τις πρώτες πρωινές ώρες. Όταν η μαστίχα σταθεροποιηθεί αρχίζει το μάζεμά της με ένα ειδικό εργαλείο που λέγεται «τιμπήρι». Πρώτα συλλέγεται η χοντρή μαστίχα, η πίτα όπως ονομάζεται, από το «τραπέζι» και με το ίδιο εργαλείο συλλέγεται και η μαστίχα που έχει πιάξει στον κορμό του δέντρου, τα λεγόμενα δάκρυα, και αυτή που κρέμεται από τα κλαδιά (φλισκάρια). Η υπόλοιπη μαστίχα μαζεύεται με «σκούπες» ή με τα χέρια. Μετά χρησιμοποιώντας το πανέρι, η μαστίχα τοποθετείται σε ξύλινα κιβώτια και αποθηκεύεται σε δροσερούς χώρους όπου θα καθαριστεί για να παραδοθεί στον Συνεταιρισμό.

Δεύτερο κέντημα

Μετά το πρώτο κέντημα (ρήνισμα) ακολουθεί και ένας δεύτερος κύκλος χαράγματος για 5-6 εβδομάδες όπου ακολουθούνται οι ίδιες εργασίες με αυτές του πρώτου κεντήματος. Η διαδικασία αυτή κρατά μέχρι την τελευταία συλλογή του φθινοπώρου. Κάθε δέντρο πρέπει να κεντηθεί περίπου 10 με 12 φορές.

Δεύτερο τελικό μάζεμα

Το δεύτερο μάζεμα γίνεται μετά τις 15 Σεπτεμβρίου οπότε και συλλέγονται όλα τα δάκρυα από τον κορμό του μαστιχόδενδρου και από το έδαφος. Κατά το δεύτερο μάζεμα συλλέγονται από το «τραπέζι» οι χοντρές σταγόνες μαστίχας και την υπόλοιπη μαστίχα την σκουπίζουν και την βάζουν σε τσουβάλια. Τελευταίες μαζεύουν τις σταγόνες που έχουν μείνει στα κλαδιά και τον κορμό του δένδρου. Τις λένε δακτυλιδόπετρες, δάκρυα και φλισκάρια. Η συγκομιδή μεταφέρεται στη συνέχεια σε δροσερές αποθήκες ώστε

Το κέντημα των σκίνων

να μην τη ζεστάνει ο ήλιος και τη λιώσει. Το δεύτερο μάζεμα γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να συλλεχθούν ακόμα και τα πιο μικρά κομμάτια μαστίχας. Χαρακτηριστικό εξάλλου είναι ότι σκουπίζουν το έδαφος.

Πρώτη κατεργασία

Μετά την τελική συλλογή της μαστίχας αρχίζει η διαδικασία του καθαρίσματος. Ο κάθε παραγωγός συγκεντρώνει την παραγωγή του και κοσκινίζει τη μαστίχα, το λεγόμενο «ταχτάρισμα» για να την ξεχωρίσει από τα φύλλα, τα κλαδάκια και τα χώματα. Κατόπιν, αφού διαλύσει μέσα σε κρύο νερό σαπούνι, την ξεπλένει καλά και την απλώνει για να στεγνώσει. Όταν στεγνώσει

η μαστίχα γίνεται το καθάρισμά της που είναι παραδοσιακό έργο των γυναικών. Με μυτερά μαχαίρια καθαρίζουν κάθε κόκκο από τις ξένες ύλες που είναι κολλημένες επάνω. Αυτή είναι μια διαδικασία που ξεκινάει το φθινόπωρο και διαρκεί μέχρι την άνοιξη. Επειδή είναι κουραστική και μονότονη, γίνεται ομαδικά, με τις λεγόμενες δανεικές. Κάθε γυναίκα φωνάζει τις φίλες της για να τη βοηθήσουν και μετά ανταποδίδει. Συνήθως δουλεύουν τριώρα ή τετρώρα.

Εμπορική κατεργασία

Μόλις ολοκληρωθεί η πρώτη κατεργασία, το έτοιμο προϊόν του οικογενειακού μόχθου καταλήγει στην

ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου. Στη συνέχεια η ίδια η Ε.Μ.Χ που συγκεντρώνει το σύνολο της παραγωγής του προϊόντος, το επεξεργάζεται, το συσκευάζει και εμπορεύεται διεθνώς διάφορες κατηγορίες μαστίχας (πίτα, χονδρή, ψιλή), τις τσίχλες ΕΛΜΑ, το μαστιχέλαιο, το μαστιχόνερο και τη σκόνη μαστίχας.

Ιδιότητες και οφέλη

Ηδη από την αρχαιότητα η μαστίχα Χίου ήταν γνωστή, για τις ιατροφαρμακευτικές της ιδιότητες.

Στις μέρες μας, η επιστημονική κοινότητα με ορθές και επιστημονικά αποδεκτές μεθόδους, βασισμένες σε αποτελέσματα εργαστηριακών ερευνών και κλινικών μελετών, και οι οποίες πραγματοποιούνται από ανεξάρτητους ερευνητές στην Ελλάδα και διεθνώς, σταδιακά αποκαλύπτουν ότι η φυσική Μαστίχα Χίου διαθέτει μοναδικές ευεργετικές και θεραπευτικές ιδιότητες, επιβεβαιώνοντας με αυτό τον τρόπο τα όσα και ιστορικά έχουν καταγραφεί.

Συγκεκριμένα, έχει τεκμηριωθεί επιστημονικά η ευεργετική δράση της Μαστίχας κατά των παθήσεων του πεπτικού συστήματος, η συμβολή της στη στοματική υγιεινή, η σημαντική αντιμικροβιακή και αντιφλεγμονώδη δράση της, και το γεγονός ότι αποτελεί φυσικό αντιοξειδωτικό. Παράλληλα, η μαστίχα Χίου, συμβάλει στην επούλωση τραυμάτων και στην ανάπλαση της επιδερμίδας.

Παρακάτω, γίνεται μια συνοπτική αναφορά στις πιο σημαντικές ερευνητικές μελέτες, γύρω από τις ιατροφαρμακευτικές δράσεις της μαστίχας της Χίου, τα αποτελέσματα των οποίων έχουν -όπως ήδη ανα-

φέραμε- δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Αντιμικροβιακή δράση αιθέριου ελαίου Μαστίχας Χίου: Σημαντική ερευνητική δραστηριότητα έχει πραγματοποιηθεί γύρω από την αντιμικροβιακή δράση του αιθέριου ελαίου της μαστίχας - μαστιχέλαιο. Στις μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί, διερευνάται ο περιορισμός του ρυθμού αύξησης αλλά και η θανάτωση μικροβίων, βακτηρίων και παθογόνων μικροοργανισμών, όταν στα υποστρώματα ανάπτυξης έχει προστεθεί μαστιχέλαιο, το αιθέριο έλαιο της μαστίχας Χίου.

Τα συμπεράσματα των μελετών, επιβεβαιώνουν τη σημαντική αντιμικροβιακή και αντιμυκητιακή δράση του μαστιχελαίου, γεγονός που ενθαρρύνει την αξιοποίηση του, ως συστατικό φαρμακευτικών και άλλων σκευασμάτων προστασίας και περιποίησης.

Η Μαστίχα της Χίου ως παράγοντας προστασίας από την αθηροσκλήρωση: Στις μέρες μας, είναι έντονο το επιστημονικό ενδιαφέρον για τα φυσικά αντιοξειδωτικά, ως παράγοντες προστασίας από την αθηροσκλήρωση. Πρόκειται για ουσίες οι οποίες λόγω της σύνθεσής τους παρέχουν προστασία ενάντια στο σχηματισμό αθηρωματικών πλακών αποτρέποντας τον κίνδυνο αθηροσκλήρωσης και καρδιακών παθήσεων. Η παρουσία φαινολικών μορίων, τριτερπενικών ενώσεων, καθώς και φυτοστερολών στη μαστίχα της Χίου, είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς τα συστατικά αυτά δρουν ενάντια στην οξειδωση της λιποπρωτεΐνης χαμηλής πυκνότητας (Low Density Lipoprotein - LDL) και αυτό αποτελεί σημαντική ένδειξη για την ενδυνάμει αντιοξειδωτική δράση της. Η ερευνητική δραστηριότητα στο πεδίο αυτό βρίσκεται ακόμη σε πειραματικό στάδιο. Τα μέχρι τώρα πάντως δημοσιευμένα αποτελέσματα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά και συνιστούν πιθανή χρήση της μαστίχας ως φυσικό αντιοξειδωτικό.

Η Μαστίχα Χίου στη στοματική υγιεινή και οδοντιατρική έρευνα: Σχετικές μελέτες, απέδειξαν, ότι η μαστίχα της Χίου βοηθάει αποτελεσματικά στην εκγύμναση των ούλων, με όλες τις ευεργετικές συνέπειες για την υγεία των δοντιών. Παράλληλα, επιβεβαιώθηκε ότι η μαστίχα Χίου, σε αντίθεση με κοινές τσίχλες, λόγω της ιδιόζουσας γεύσης και της σχετικής σκληρότητας της, προκαλεί μεγαλύτερη διέγερση σιελου γεγονός που αυξάνει την αίσθησης φρεσκάδας και καθαρότητας στο στόμα, ενώ παράλληλα συντελεί στην καταπραϊντική αντιμετώπιση της ξηροστομίας, που παρουσιάζεται συχνά ειδικά στα άτομα τρίτης ηλικίας. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές με-

Το «πληγόμενο» δέντρο ...δακρύζει το πολύτιμο... δάκρυ του.

λέτες και κλινικές έρευνες που αφορούν στη δράση της μαστίχας και της τσίγκας με μαστίχα Χίου, στον περιορισμό του σχηματισμού μικροβιακών πλακών, καθώς και στην αναστολή της βακτηριακής ανάπτυξης στην στοματική κοιλότητα.

Η δράση της Μαστίχας στην πρόληψη και θεραπεία παθήσεων του πεπτικού συστήματος: Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα σύγχρονων επιστημονικών μελετών, που σχετίζονται με την θεραπευτική δράση της μαστίχας σε παθήσεις του πεπτικού συστήματος. Ήδη, από την αρχαιότητα ήταν γνωστό, ότι η μαστίχα της Χίου αποτελούσε δραστικό συστατικό για την ανακούφιση από πόνους του στομάχου π.χ. γαστρικές διαταραχές, προβλήματα δυσπεψίας, γαστραλγίες, καθώς και πεπτικά έλκη. Στη σύγχρονη εποχή, επιστημονικές, εργαστηριακές αλλά και κλινικές μελέτες έρχονται να επιβεβαιώσουν την παραπάνω σημαντική δράση της μαστίχας Χίου. Οι πρώτες ερευνητικές προσπάθειες πραγματοποιήθηκαν σε πανεπιστημιακά ιδρύματα και κλινικές του Αραβικού κόσμου, περιοχές που η χρήση της μαστίχας Χίου ήταν και είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη ακόμα και σε γιατροσόφια και συνταγές της πρακτικής ιατρικής.

Χρήση της Μαστίχας ως συστατικό σε επούλωτικά έμπλαστρα τραυμάτων και ως αναπλαστικός παράγοντας της επιδερμίδας: Τα αποτελέσματα σχετικών δημοσιεύσεων αποκαλύπτουν, ότι η

ρητικών τομών.

Η μαστίχα στη ζωή μας

Αναμφισβήτητη, η μοναδικότητα της μαστίχας Χίου οφείλεται στην παγκόσμια αποκλειστικότητα του γενέθλιου της τόπου, στις εξαιρετικές θεραπευτικές ιδιότητές της, και στο σπάνιο άρωμα της, που την έκαναν περιζήτητη ήδη από την αρχαιότητα προσδίδοντάς της από τότε τη φήμη σπουδαίου συμμάχου της υγείας.

Η μοναδικότητά της ενισχύεται και από την πολύ-χρηστικότητα της και το γεγονός ότι αγαπήθηκε και ενσωματώθηκε στην κουλτούρα διαφορετικών λαών και πολιτισμών ιδιαίτερα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η μαστίχα Χίου, «το δάκρυ που ευφραίνει, αρωματίζει, ανακουφίζει και θεραπεύει» έχει εκτεταμένες εφαρμογές και χρήσεις αποτελώντας πρώτη ύλη στον κλάδο τροφίμων και ποτών, στην φαρμακευτική και χημική βιομηχανία, στην παραγωγή καλλυντικών και αρωμάτων. Σε όλο τον κόσμο, με μαστίχα Χίου που εξάγεται από τη Χίο, παράγεται μεγάλη ποικιλία προϊόντων μαστίχας όπως: αρτοσκευάσματα, γλυκά, μαρμελάδες, παγωτά, σοκολάτες, τσίχλες, καραμέλες, ροφήματα, τσάι, καφές, γαλακτοκομικά, ζυμαρικά, σάλτσες, λικέρ, ούζο και κρασί.

Επίσης χρησιμοποιείται σε αλοιφές για εγκαύματα και δερματικές παθήσεις. Το παράγωγο της κολοφώνιο, χρησιμοποιείται για την παρασκευή χειρουργικών ραμμάτων ενώ το μαστιχέλαιο χρησιμοποιείται στην αρωματοποιία και στην παρα-

και προσδίδει διακριτικό άρωμα σε πολλές τροφές. Η μαστίχα παραδοσιακά χρησιμοποιούνταν ως καρύκευμα σε γιορτινά ψωμιά, τσουρέκια και μπισκότα. Σε ορισμένα μέρη της Ελλάδας, κυρίως στην περιοχή του Αιγαίου, η μαστίχα χρησιμοποιείται συχνά ως καρύκευμα σε πασχαλινά γλυκίσματα. Στις βόρειες περιοχές της χώρας, χρησιμοποιείται επίσης στην ζαχαροπλαστική, κυρίως για την δημιουργία επιδορπίων με κρέμα με άρωμα μαστίχας και ενός παγωτού, το γνωστό καϊμάκι, που έχει μια γευστικότητα, μαστιχωτή υφή χάρη στην προσθήκη της μαστίχας Χίου. Οι σύγχρονοι, όμως, Έλληνες σεφ μας έδειξαν ότι το μπαχαρικό, με την μοναδική, μοχομυρωδάτη, ξυλώδη, ελαφρά πικρόδη, εξωτική γεύση του μπορεί να ταιριάζει με σχεδόν τα πάντα, από ντομάτες σε μια γευστική σάλτσα μέχρι το λευκό κρασί και το λεμόνι σε πιο διακριτικές σάλτσες, μέχρι και την σοκολάτα με την οποία ταιριάζει περίφημα. Επιπλέον, η μαστίχα αποτελεί σημαντικό διαιτητικό συμπλήρωμα ιδιαίτερα σε περιπτώσεις έλλειψης ιχνοστοιχείων.

Στην Κύπρο αρωματίζουν με αυτήν ακόμα και το ψωμί. Στο Λίβανο και τη Συρία φτιάχνουν ένα είδος παραδοσιακού τυριού με άρωμα και γεύση μαστίχας. Οι Αραβες θεωρούν μεγάλη πολυτέλεια να αρωματίζουν το φαγητό, το γλυκό ή το γάλα με μαστίχα. Η μαστίχα ως γλυκό κουταλιού σερβίρεται με ιδιαίτερα παραδοσιακό τρόπο μέσα σε νερό και είναι γνωστή ως υποβρίθιο μαστίχας.

Χρήση στην ποτοποιία: Η μαστίχα χρησιμοποιείται ευρύτατα για την παρασκευή λικέρ και ούζου. Το ποτό Μαστίχα πίνεται ως aperitif. Πολύ γνωστό είναι το λικέρ «Μαστίχα Χίου» καθώς και το «Ούζο Μαστίχας». Με την προσθήκη μαστίχας το ποτό αποκτά το άρωμα της και επιπλέον περιορίζεται η βλαπτική επίδραση της αλκοόλης στο στομάχι.

Στον Αραβικό κόσμο και ιδιαίτερα στα Ιράκ, η μαστίχα συχνά προστίθεται στην παρασκευή του τοπικού ποτού Αράκ. Επιπλέον οι αραβικοί λαοί αρωματίζουν το πόσιμο νερό με μαστίχα, καίγοντας μαστίχα. Με τον καπνό της αρωματίζουν την κανάτα και τη γεμίζουν νερό.

Χρήση της μαστίχας στη σύγχρονη κοσμετολογία: Η αρχαία πεποίθηση ότι η μαστίχα έχει θεραπευτικές και καλλυντικές ιδιότητες υποστηρίζεται σήμερα από σύγχρονες επιστημονικές πια έρευνες. Η σύγχρονη κοσμετολογία έχει αρχίσει να χρησιμοποιεί τις κλινικά ελεγμένες και αποδεδειγμένες αντιμικροβιακές, αντιξειδωτικές, αντιφλεγμονώδεις και θεραπευτικές ιδιότητες της μαστίχας. Τα καλλυντικά που είναι εμπλουτισμένα με μαστιχέλαιο εγγυώνται καθαρισμό του δέρματος σε βάθος και προσφέρουν προστασία κατά του γήρατος. Συγχρόνως, ελέγχοντας την έκκριση

σμήγματος, ελαττώνουν σημαντικά τα προβλήματα λιπαρής επιδερμίδας όπως είναι η γυαλάδα του δέρματος. Επειδή ενισχύεται η σύνθεση του κολλαγόνου, η συχνή χρήση βοηθάει στην καταπολέμηση ρυτίδων και εξασφαλίζει τη μεγαλύτερη ελαστικότητα του δέρματος. Το μαστιχέλαιο επίσης βελτιώνει τη γενικότερη εμφάνιση της επιδερμίδας και την ενυδατώνει σε βάθος ενώ έχει ιδιαίτερος θετική επίδραση στους τύπους επιδερμίδας με τάση για ακμή και μαύρα στίγματα. Σήμερα κυκλοφορούν στην αγορά πολλά καλλυντικά προϊόντα με μαστίχα Χίου όπως κρέμες προσώπου και σώματος, σαπούνια, αφρόλουτρα και σαμπουάν.

Οδοντιατρική και ορθοδοντική χρήση:

Στην οδοντιατρική, η μαστίχα χρησιμοποιείται ως συστατικό του σφραγίσματος των δοντιών και των εκμαγείων οδοντοστοιχιών. Το μάρμα της μαστίχας συνδράμει την αντισψία του στόματος, την μείωση της συχνότητας των ορθοδοντικών προβλημάτων και το δυνάμωμα των ούλων. Επίσης προκαλεί εφύγγραση της στοματικής κοιλότητας, λόγω του παραγομένου σιέλου, με συνέπεια τον καθαρισμό και τον αρωματισμό της. Η συστηματική μαστίχα αφαιρεί ή περιορίζει σημαντικά το σχηματισμό των μικροβιακών πλακών. Έτσι, προλαμβάνεται η τερηδόνα και οι περιοδοντικές παθήσεις. Η ευγενόλη τέλος που εντοπίζεται στο μαστιχέλαιο χρησιμοποιείται σήμερα στην οδοντιατρική ως αντισηπτικό και καταπραυντικό. Η μαστίχα χρησιμοποιείται ως συστατικό σε οδοντόκρεμες και στοματικά διαλύματα για τη στοματική καθαριότητα και αντισηψία.

Ιατροφαρμακευτική χρήση: Η μαστίχα καταπολεμά το ελικοβακτήριο του Πυλωρού σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες του πανεπιστημίου του Νότινγχαμ που δημοσιεύθηκαν στο έγκυρο ιατρικό περιοδικό The New England Journal of Medicine. Επίσης μελετάται από Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού η χρήση της μαστίχας στον ζαχαρώδη διαβήτη, στην χοληστερίνη και στα τριγλυκερίδια. Σημαντική είναι και η επίδραση της μαστίχας στη λειτουργία του ήπατος με την ενεργοποίηση της αποτοξινωτικής του δραστηριότητας. Σήμερα κυκλοφορούν στην αγορά σκόνη μαστίχας, κάψουλες μαστίχας και άλλα συναφή προϊόντα που χρησιμοποιούνται από πολύ κόσμο για την αντιμετώπιση των ανωτέρω ασθενειών. Η μαστίχα χρησιμοποιεί-

Συλλογή μικρών κομματιών

είται επίσης σε αλοιφές ενάντια στα εγκαύματα, στα κρουπαγήματα, σε δερματικές παθήσεις και στην παρασκευή εμπλάστρων.

Χειρουργική χρήση: Η μαστίχα όπως και το παράγωγο της κολοφώνιο (η ρητινώδης ουσία που απομένει μετά την απομάκρυνση του αιθέριου ελαίου από την μαστίχα) χρησιμοποιούνται για την παρασκευή χειρουργικών νημάτων. Τα ράμματα αυτά απορροφώνται από τον οργανισμό και δεν χρειάζεται επέμβαση κοπής. Το φάρμακο MASTISOL (αμερικανικής παρασκευής) που περιέχει μαστίχα χρησιμοποιείται για την επικόλληση επιδέσμων. Με αυτό επιτυγχάνεται η επικόλλση του επιδέσμου με φυσικό προϊόν που δεν προκαλεί ερεθισμούς και αντισηψία στην πληγή.

Βιομηχανική χρήση: Επειδή η μαστίχα είναι μερικώς διαλυτή στην αλκοόλη και πλήρως διαλυτή στον αιθέρα, τερπεντίνη και άλλους οργανικούς διαλύτες βρίσκει πολλές εφαρμογές στον τομέα της βιομηχανίας.

Το μαστιχέλαιο χρησιμοποιείται τόσο ως άρωμα όσο και ως σταθεροποιητής αρώματος. Στην υφαντουργία και βαμβακοργία χρησιμοποιείται ως σταθεροποιητής χρωμάτων για το κολλάρισμα των υφασμάτων και ειδικά των μεταξωτών. Στη βυρσοδεψία, στην παραγωγή ελαστικών και πλαστικών, στην παραγωγή χρωμάτων, κόλλας και κολλοειδών ουσιών, στην παραγωγή καμφοράς και στην λιθογραφία ως σταθεροποιητής χρωμάτων. Επίσης, χρησιμοποιείται στην κατασκευή βερνικιών υψηλής ποιότητας, όπως βερνίκια αεροσκαφών, μουσικών οργάνων, επίπλων κ.τ.λ και στην παρασκευή ισπαν. κηρού (βουλοκέρι).

Το δύσκολο καθάρισμα.

μαστίχα παρουσιάζει άριστες επούλωτικές και συγκολλητικές ιδιότητες, ενώ παράλληλα δεν προκαλεί ανεπιθύμητες παρενέργειες στο δέρμα (δερματίτιδα, δερματικός αποχρωματισμός κ.α.), όπως άλλα κοινά επούλωτικά. Η μοναδική αυτή φυσική ρητίνη χρησιμοποιείται ήδη πολύ συχνά ως συστατικό σε επιδέσμους, έμπλαστρα, επιθέματα και σε άλλα επουλωτικά μέσα, που εφαρμόζονται για την προστασία και επούλωση τραυμάτων ή μετεχει-

σκευή καλλυντικών.

Τέλος, η μαστίχα, λόγω της ιδιότητάς της σαν σταθεροποιητής χρωμάτων, χρησιμοποιείται στην παρασκευή, υψηλής ποιότητας βερνικιών ζωγραφικής.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι βασικότερες χρήσεις της φυσικής μαστίχας Χίου.

Πολλαπλή χρησιμότητα στην κουζίνα: Η μαστίχα Χίου αποτελεί ένα από τα παλαιότερα μπαχαρικά που είναι γνωστά στην Μεσόγειο

Τα μοναδικά στον κόσμο Μαστιχοχώρια

Κατά την περίοδο της Γενουκρατίας (1346-1566) συστηματοποιείται η καλλιέργεια της μαστίχας και ιδρύονται τα Μαστιχοχώρια στην Νότια Χίο, 22 τον αριθμό. Σκοπός της οργάνωσης των χωριών ήταν η καλύτερη εκμετάλλευση του μονοπωλιακού προϊόντος της μαστίχας. Οι θέσεις των χωριών ήταν αθέατες από τη θάλασσα και η διάταξη τους είχε φρουριακή μορφή για την προστασία των χωρικών από τους επιδρομείς που μάζιζαν το Αιγαίο κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους.

Από όλα τα Μαστιχοχώρια, καλύτερα διατηρούνται εκείνα που δεν έπαθαν μεγάλες βλάβες από τον καταστροφικό σεισμό του 1881: το Πυργί, τα Μεστά, οι Ολύμποι και λιγότερο η Βέσσα, η Καλαμωτή και η Ελάτα.

Αγιος Γεώργιος

Ο Άγιος Γεώργιος Συκούσης είναι χτισμένος στην κορυφή ενός λόφου. Το χωριό έχει μαγευτική θέα στον Κάμπο της Χίου, τη θάλασσα και τα παράλια της Μικράς Ασίας. Η κοινότητα ιδρύθηκε το 1518 από τον μοναχό Σωφρόνιο Σέψη, ο οποίος οργάνωσε τους πρώτους κατοίκους γύρω από το εγκαταλελειμμένο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου. Η εκκλησία του θεωρείται ότι είναι πιστό αντίγραφο της Νέας Μονής και παρά το γεγονός ότι έχει υποστεί πολλές ανακαινίσεις, διατηρεί ακόμη την αίγλη του παρελθόντος. Στο χωριό υπάρχουν ακόμη δύο ωραίες εκ-

Αγιος Γεώργιος

κλησίες, του Αγίου Παντελεήμονα και του Αγίου Νικολάου με χρονολογία ανέγερσης το 1849 η πρώτη και το 1864 η δεύτερη. Δρόμοι στενοί με καμάρες σε πολλά σημεία και σπιτία χτισμένα το ένα δίπλα στο άλλο διαμορφώνουν μια εξαιρετική παραδοσιακή εικόνα. Οι περισσότεροι κάτοικοι του χωριού είναι γεωργοί, έμποροι και ναυτικοί ενώ

ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού έχει μεταναστεύσει στο εξωτερικό.

Αρμόλια

Αρμόλια

Τα Αρμόλια βρίσκονται σε σχετικά πεδινή περιοχή στα νότια του βουνού «Λύκουρη». Στο βουνό αυτό υψώνεται το γενοατικό κάστρο των Απολίχνων που διατηρείται αρκετά καλά. Σε αυτό οι Γενοβέζοι είχαν εγκαθιδρύσει το διοικητικό αρχοντικό των Μαστιχοχωριών και σήμερα αποτελεί ένα αξιοθαύμαστο μεσαιωνικό μνημείο.

Τα Αρμόλια είναι ένα μεσαιωνικό

σιού που χρονολογείται το 1744. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει το μοναστήρι του Βρετού που βρίσκεται

σε έναν λόφο ανατολικά του χωριού. Οι κάτοικοι του χωριού, εκτός από την παραγωγή μαστίχας, ασχολούνται από την αρχαιότητα με την αγειοπλαστική. Ο λόγος είναι μια ρηκή λιμνούλα λίγο έξω από το χωριό που συλλέγει μεγάλη ποσότητα αργιλώδους εδάφους στον πυθμένα της. Ακόμα και σήμερα το χωριό είναι γνωστό για τα πλίντά του αποτελώντας και για το λόγο αυτό πόλο έλξης ξένων - Ελλήνων εκδρομικών.

Βαβύλοι

Βαβύλοι

Οι Βαβύλοι είναι χτισμένοι σε ένα «λάκωμα» μιας και νότια τους υψώνεται η βουνοσειρά του Ανέμωνα και νοτιοδυτικά τους οι λόφοι των Σκλαβιών. Στο χωριό υπάρχει ένα μικρό βυζαντινό μουσείο όπου εκτίθενται εκκλησιαστικά αντικείμενα ανεκτίμητης αξίας και θαυμάσιες ει-

κόνες που προέρχονται από την μονή της Παναγίας της Κρίνας που βρίσκεται κοντά στο χωριό. Οι Βαβύλοι έχουν πολλές και αξιόλογες εκκλησίες που μεταφέρουν κι αυτές στο σήμερα μέρος της θρησκευτικής παράδοσης της Χίου. Μέσα στο χωριό εντυπωσιακή είναι η μικρή εκκλησία της Υπαπαντής.

Βέσσα

Βέσσα

Η Βέσσα δημιουργήθηκε με την συνένωση 3 μικρότερων οικισμών. Είναι ημιορεινό χωριό, κτισμένο σε μια κοιλάδα. Πρόκειται για ένα πολύ γραφικό, μεσαιωνικό χωριό με στενά δρομάκια και παραδοσιακή αρχιτε-

ενδιαφέρον παρουσιάζει ο ναός του Αγίου Δημητρίου με την μοναδική ξυλόγλυπτη εικόνα του.

Η πλατεία του χωριού είναι ίσως μια από τις γραφικότερες πλατείες του νησιού με τον κεντρικό πύργο του χωριού να δεσπόζει σε αυτήν και με τα παραδοσιακά καφενεία να προσφέρουν μια εικόνα απόλυτα εναρμονισμένη με το ύφος του οι-

σιμού.

Βουνό

Το Βουνό εντυπωσιάζει για την αρχιτεκτονική του, που είναι αποτέλεσμα της αναγκαστικής συνοίκησης των κατοίκων, κάτι που επέβαλλε ο κίνδυνος των πειρατών κι η επιθυμία των Γενουατών να ελέγχουν αποτελεσματικά την παραγωγή και διακίνηση της μαστίχας. Το Βουνό, όπως και όλα τα Μαστιχοχώρια, είναι χτισμένο μακριά από τη θάλασσα. Την οχύρωσή του την οφείλει στο αδιάσπαστο και χωρίς ανοίγματα χτίσιμο των εξωτερικών τοίχων των σπιτιών, τα οποία βρίσκονται περιμετρικά του χωριού. Η επικοινωνία του χωριού με τον έξω κόσμο γινόταν από δύο πύλες, οι οποίες άνοιγαν τη μέρα και έκλειναν την νύχτα. Οι τοίχοι που τις όριζαν υπάρχουν ακόμα, τα στοιχεία με τα οποία έκλειναν όμως έχουν εξαφανιστεί. Οι δρόμοι του χωριού είναι στενοί και η δαιδαλώδης διάταξη τους, που αρχίζει αμέσως μετά τις πύλες, έδινε το πλεονέκτημα στους κατοίκους σε μια ενδεχόμενη εισβολή. Το Βουνό είναι χτισμένο σχεδόν στο σύνολο του πάνω σε βράχο, και αυτό προστάτευε το χωριό στο μεγάλο σεισμό του 1881 που του προκάλεσε ελάχιστες ζημιές.

Βουνό

Ελάτα

Η Ελάτα βρίσκεται σε ημιορεινή περιοχή, σε ένα βραχώδη λόφο του οποίου η κορυφή βρίσκεται νοτιώς του χωριού και εκεί είχαν κτισθεί τρεις ανεμόμυλοι που σώζονται μέχρι σήμερα. Η θέση του χωριού είναι αρκετά μακριά από τη θάλασσα με θέα όμως προς το ανοικτό Αιγαίο. Η θέση του και η αρχιτεκτονική δομή της Ελάτας υποδηλώνουν σα-

να χτιστεί το καστροχώρι της Ελάτας, ίσως περί το 1300 μ.Χ. Εκείνη την εποχή οι κάτοικοι του χωριού ασχολούνταν με την εκτροφή της πέρδικας, ενός άγριου πουλιού, κάτι το οποίο δεν ισχύει πλέον στις μέρες μας. Η ονομασία του χωριού θεωρείται ότι προήλθε από το «ελάτε, ελάτε» που φώναζαν στους κατοίκους των γύρω οικισμών για να μπουν στο καστροχώρι όταν από τις βίγλες

Ελάτα

φέστατα το φόβο των πειρατών που αποβιβάζονταν κατά τον Μεσαίωνα και μέχρι την Τουρκοκρατία στις ακτές και έκαναν επιδρομές στα χωριά. Στην Ελάτα διασώζεται έως ένα βαθμό η μορφή του «χωριού - κάστρου». Επτά παλαιότεροι μεσοβυζαντινοί οικισμοί ενώθηκαν για

τους ειδοποιούσαν ότι έφθαναν πειρατικά πλοία.

Εξω διδύμα

Η Εξω Διδύμα είναι ένα από τα μικρότερα χωριά της νότιας Χίου και πρέπει να πήρε την οριστική του μορφή επί Γενουοκρατίας. Κοντά στο χωριό βρίσκεται το βυζαντινό

Εξω διδύμα

Θολοποτάμι

μοναστήρι της Παναγίας της Σικελιάς. Στο χώρο της Μονής θεωρείται ότι στεγαζόταν και Ενετικό νομισματοκοπείο. Ο σεισμός του 1881 σχεδόν ισοπέδωσε το χωριό και σώθηκαν λιγότεροι από τους μισούς κατοίκους. Μετά τον σεισμό ο κόσμος άρχισε να χτίζει νέα σπίτια πιο έξω. Σήμερα το χωριό έχει ελάχιστους κατοίκους και οι περισσότεροι από αυτούς είναι ηλικιωμένοι.

Θολοποτάμι

Το Θολοποτάμι είναι χτισμένο στην πλαγιά του βουνού Προφήτης Ηλίας σε υψόμετρο 535 μέτρων και το διαμέρισμά του περιλαμβάνει επίσης και τον μικρό οικισμό Σκλαβιά. Από το χωριό διακρίνονται τα παράλια της Μικράς Ασίας. Η ίδρυσή του χρονολογείται τον 12ο αιώνα και η ονομασία του προήλθε από μια καθίζηση που έλαβε χώρα στην περιοχή με αποτέλεσμα να αναβλύσει νερό που έρεε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το χωριό εξάλλου διαθέτει πολλές πηγές και πλατάνια.

Θυμιανά

Στα όρια του χωριού βρίσκονται τα «θεόκτιστα» που είναι απομεινάρια πελασγικών τειχών. Τα Σκλαβιά ανήκαν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους στην οικογένεια Ιουστινιάνι κατά τη διάρκεια της Γενοβέζικης κατοχής. Τα περισσότερα κτίρια, αν και κα-

σμένη από αυτή την τοπική πέτρα. Κοντά στην εκκλησία του Αγίου Ευστρατίου, μπορεί ο επισκέπτης να απολαύσει τον κήπο του Φατούρου. Τα Θυμιανά είναι επίσης γνωστά για το καρναβάλι τους που οι ντόπιοι ονομάζουν Μόστρα.

Χίος: Παραλίες για απαιτητικούς

Οι πολυάριθμες παραλίες της Χίου ικανοποιούν και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη. Μερικές από τις ωραιότερες και κοσμοπολίτικες παραλίες του νησιού βρίσκονται κοντά στην πόλη: Καρφάς, Μέγα Λιμνιώνας, Αγία Φωτιά, Ορμος Λω και Δασκαλόπετρα. Στα δυτικά βρίσκονται οι καταπληκτικές παραλίες με τα πεντακάθαρα νερά: Ελίντα, Τηγάνι, Μετόχι, Μάναγρος, Λήμνος και Αγία Μαρκέλλα. Άλλες ωραίες παραλίες που είναι και οι πιο κοσμοπολίτικες της Χίου βρίσκονται στα νότια: Κώμη, Μαύρα Βόλια, Βρουλίδια. Τέλος αξίζει να κολυμπήσετε στην παραλία του Ναγού με τα κρυστάλλινα και πεντακάθαρα νερά της.

Καρφάς

Ο Καρφάς βρίσκεται μόλις 7 χιλιόμετρα νότια της πόλης της Χίου. Είναι μία από τις πιο γνωστές και κοσμοπολίτικες παραλίες του νησιού που προσελκύει κυρίως τουρίστες, καθώς η περιοχή είναι το πιο μεγάλο τουριστικό θέρετρο του νησιού. Έχει θαυμάσια αμμουδιά κατάλληλη για παιχνίδια και πλιοθεραπεία, καθώς και πολύ ρηχά νερά κατάλληλα για μικρά παιδιά. Η παραλία είναι απόλυτα οργανωμένη.

Δασκαλόπετρα

Η παραλία της Δασκαλόπετρας βρίσκεται βόρεια της πόλης, δίπλα στην Πέτρα του Ομήρου (Δασκαλόπετρα), το τόπο όπου σύμφωνα με την παράδοση δίδαξε ο Ομηρος. Η παραλία έχει άσπρα βότσαλα και είναι αρκετά δημοφιλής. Μερικές εκατοντάδες μέτρα από τη Δασκαλόπετρα υπάρχει ο όρμος του Λω που συντηρείται από τον τοπικό ναυταθλητικό όμιλο.

Μαύρα Βόλια - Εμπορειός

Τα Μαύρα Βόλια βρίσκονται στο νότιο τμήμα του νησιού, 5 χλμ από το Πυργί. Είναι μία από τις ωραιότερες παραλίες του νησιού, που ταυτόχρονα αποτελεί αξιοθέατο καθώς τα μεγάλα μαύρα βότσαλα της προέκυψαν από έκρηξη ενός ηφαιστείου που βρίσκεται δίπλα, κατά την προϊστορική περιοχή. Συγκεκριμένα υπάρχουν τρεις παραλίες, η μια δίπλα στην άλλη, με το ίδιο όνομα.

Ελίντα

Η Ελίντα βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Χίου, κοντά στα Αυγώνυμα. Πήρε το όνομα της (Ελίντα ή Αλίντα) από την αρχαία ελληνική λέξη «άλιος» που σημαίνει θαλάσσιος. Χαρακτηριστικό της τα κρυστάλλινα γαλαζοπράσινα νερά της. Σε μικρή απόσταση από την ακτή υπάρχει το ναυάγιο ενός ρωμαϊκού πλοίου.

Αγία Φωτιά

Η Αγία Φωτιά βρίσκεται σε απόσταση 11 χιλιομέτρων νότια της πόλης της Χίου, κοντά στο χωριό Νεχώρι. Η ακτή αποτελείται από μεγάλα βότσαλα ενώ τα νερά της είναι βαθιά και κρυστάλλινα. Αποτελεί μία από τις πιο κοσμοπολίτικες παραλίες του νησιού. Είναι οργανωμένη παραλία με ναυαγοσώστη, ομπρέλες, ξαπλώστρες και λίγα θαλάσσια σπορ.

Αγία Ειρήνη

Η Αγία Ειρήνη βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Χίου, στο δρόμο από το λιμάνι των Μεστών προς Ελάτα. Απέχει περίπου 6 χιλιόμετρα από τα Μεστά. Πρόκειται για μία μικρή παραλία καταφύγιο που χαρακτηρίζεται από τα μικρά άσπρα βοτσαλάκια της. Πήρε το όνομά της από το εκκλησάκι της Αγίας Ειρήνης που είναι κτισμένο κοντά σε αυτή.

Κάτω Φάνα

Τα Κάτω Φανά βρίσκονται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Χίου, 6 χιλιόμετρα από το Πυργί (στο δρόμο προς τους Ολύμπους). Πρόκειται για όμορφη αμμώδης παραλία με καθαρά και κρυστάλλινα νερά. Η γύρω περιοχή παρουσιάζει ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον καθώς έχουν βρεθεί εκεί ο ναός του Φαναιού Απόλλωνα καθώς και ερείπια μιας νεότερης χριστιανικής εκκλησίας.

Λιθί

Η παραλία του Λιθίου βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από το χωριό Λιθί που βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της Χίου, σε απόσταση 23.5 χλμ από την πόλη. Αποτελείται από ψιλή άμμο κατάλληλη για πλιοθεραπεία. Τα νερά της είναι καθαρά και ρηχά. Στη περιοχή υπάρχουν αρκετές ψαροταβέρνες με φρέσκα θαλασσινά.

Γιόσωνας

Ο Γιόσωνας βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του νησιού, 6 χιλιόμετρα από τα Καρδάμυλα. Πρόκειται για μία γραφική και ήσυχη παραλία όπου βρίσκουν καταφύγιο πολλοί ντόπιοι από τα γύρω χωριά. Τα νερά της είναι καθαρά και κρυστάλλινα και η ακτή της αποτελείται από μικρά και μεγάλα βότσαλα.

Ναγός

Ο Ναγός βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Χίου, 5 χλμ από τα Καρδάμυλα. Πρόκειται για μία μικρή γραφική παραλία με χρωματιστά μικρά βότσαλα, που προσελκύει πλήθος επισκεπτών. Τα νερά της είναι κρυστάλλινα, πεντακάθαρα και πολύ κρύα καθώς στη περιοχή υπάρχουν αρκετά τρεχούμενα νερά.

Λιμνιά

Τα Λιμνιά βρίσκονται στο βορειοδυτικό τμήμα του νησιού, κοντά στη Βολισσό. Αποτελούν το επίγειο του χωριού. Η παραλία είναι πολύ μικρή με βότσαλα. Δίπλα της βρίσκεται το λιμανάκι της Βολισσού. Η περιοχή διαθέτει λίγα ενοικιαζόμενα δωμάτια, δύο μπαράκια καθώς και ψαροταβέρνες που προσφέρουν θαλασσινό φαγητό.

Αγία Μαρκέλλα

Βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Χίου, σε απόσταση 8 χλμ από τη Βολισσό. Είναι δίπλα στο Μοναστήρι της Αγίας Μαρκέλλας που είναι πολιούχος του νησιού. Πρόκειται για παραλία με χοντρή άμμο, και λίγα βότσαλα που είναι διάσπαρτα μέσα σε αυτή. Χαρακτηριστικό της είναι τα κρυστάλλινα και βαθιά νερά της.

Αποθήκα

Η Αποθήκα βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Χίου, 4,5 χλμ από τα Μεστά. Είναι μια παραλία που δεν έχει υποστεί αρνητικές αλλοιώσεις ακόμη και στο σημείο που ο δρόμος απέχει 100 μέτρα από τη θάλασσα. Ο όρμος της Αποθήκας είναι απαγκισ με εξαιρετικά καθαρά και κρυστάλλινα νερά.

Κοντάρι

Η παραλία Κοντάρι βρίσκεται μόλις 3 χιλιόμετρα νότια της πόλης, κοντά στο αεροδρόμιο της Χίου. Πρόκειται για μεγάλη παραλία με χοντρή άμμο και βότσαλα. Όταν πνέουν βόρειοι άνεμοι προκαλούνται μεγάλα κύματα, γι' αυτό σας συστήνουμε να μην την επισκεφτείτε τότε, εκτός αν είστε λάτρης των μεγάλων κυμάτων.

Ορμος Λω

Ο Ορμος του Λω βρίσκεται μόλις 7 χλμ βόρεια της πόλης της Χίου, στο Βροντάδο (Ομπρούπολη). Πρόκειται για μία μικρή οργανωμένη παραλία που βρίσκεται μέσα σε κόλπο. Η ακτή έχει χοντρή άμμο με μικρά βότσαλα σε αντίθεση με τη θάλασσα που έχει πολύ λεπτή άμμο.

Μέγας Λιμνιώνας

Ο Μέγας Λιμνιώνας βρίσκεται 9 χιλιόμετρα νότια της πόλης της Χίου, μετά τον Καρφό. Είναι το επίγειο των Θυμαίων. Αποτελείται από μικρά βότσαλα και χοντρή άμμο, κατάλληλα για ηλιοθεραπεία. Η περιοχή διαθέτει ξενοδοχεία, studios και ενοικιαζόμενα δωμάτια καθώς επίσης εστιατόρια.

Τάγμα Δεσπότη

Η παραλία αυτή βρίσκεται μόλις 4 χιλιόμετρα βόρεια της πόλης της Χίου, πριν το Βροντάδο. Έχει μικρά βότσαλα και καθαρά νερά. Διαθέτει ντουζ και αποδυτήριο. Αποτελεί μία από τις πιο αγαπημένες παραλίες των κατοίκων της πόλης λόγω των καθαρών νερών της. Όταν πνέουν βόρειοι άνεμοι δημιουργούνται μεγάλα κύματα.

Παραλία των Γλάρων

Η παραλία των γλάρων βρίσκεται 9 χλμ. βόρεια της πόλης της Χίου, κοντά στο Μερσινίδι. Είναι μία από τις ωραιότερες και πιο κοσμοπολίτικες παραλίες του νησιού. Είναι οργανωμένη και διαθέτει ομπρέλες, ξαπλώστρες και ντουζ. Αποτελείται από χοντρή άμμο και τα νερά της είναι καθαρά και κρυστάλλινα.

Αγιάσματα

Τα Αγιάσματα βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του νησιού, 56 χιλιόμετρα από την πόλη της Χίου. Πρόκειται για ένα παραθαλάσσιο θέρετρο γνωστό για τα ιαματικά λουτρά του. Η παραλία αποτελείται από χοντρή άμμο και τα νερά της είναι κρυστάλλινα. Όταν πνέουν βοριάδες δημιουργούνται ψηλά κύματα.

Καρίντα

Η Καρίντα βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νησιού, 6 χλμ. νότια από το Πυργί (στο δρόμο προς τους Ολύμπους). Πρόκειται για μία ερημική παραλία με βότσαλα και καθαρά κρυστάλλινα νερά. Η πρόσβαση γίνεται από χωματόδρομο ο οποίος είναι δύσβατος.

Μαγεμένα

Τα Μαγεμένα βρίσκονται στο βορειοδυτικό τμήμα του νησιού, κοντά

στη Βολισσό, ανάμεσα στις παραλίες του Μανάγρου και των Λιμνιών. Είναι οργανωμένη παραλία με χοντρή άμμο και βαθιά, καθαρά κρυστάλλινα νερά. Επίσης εκεί υπάρχει μπαρ.

Μερικούντα

Η Μερικούντα βρίσκεται στο νοτιοδυτικό μέρος του νησιού, κοντά στα Μεστά. Πήρε το όνομά της από την αρχαία ελληνική λέξη «Μυρικήν» που σημαίνει Μύρκα (βάτος) που τον βρίσκουμε κοντά στην ακτή. Είναι μια όμορφη ερημική παραλία με χοντρή άμμο και μικρά βότσαλα.

Βρουλίδια

Τα Βρουλίδια βρίσκονται στο νοτιότερο τμήμα της Χίου, 8,5 χλμ από το Πυργί. Πρόκειται για μία μικρή γραφική παραλία. Έχει χοντρή άμμο κατάλληλη για ηλιοθεραπεία και γαλαζοπράσινα πεντακάθαρα νερά. Είναι μία από τις ωραιότερες παραλίες της Χίου όπου μπορεί κανείς χαλαρώσει.

Μερσινίδι

Η παραλία του Μερσινιδίου βρίσκεται 8 χλμ. βόρεια της πόλης της Χίου. Πρόκειται για μία ωραία παραλία με άμμο και βότσαλα. Τα νερά της είναι καθαρά και κρυστάλλινα. Ενδείκνυται για όσους θέλουν να αποφύγουν την πολυκοσμία και να ηρεμήσουν.

Γυαλισκάρι

Βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της Χίου, κοντά στα Καρδάμυλα. Πρόκειται για ένα μικρό και γοπητικό κολπίσκο με αρκετό πράσινο στις όχθες της και βρίσκεται μεταξύ της Βλυκάδας και του Ναγού.

Λευκάθια

Τα Λευκάθια είναι η πιο γνωστή παραλία της Βορειοδυτικής Χίου. Βρίσκονται κοντά στη Βολισσό, μεταξύ Λίμνου και Λημνιών. Πρόκειται για μια οργανωμένη παραλία με χοντρή άμμο, ιδανική για ηλιοθεραπεία και θαλασσινά παιχνίδια. Χαρακτηριστικό της είναι τα βαθιά κρυστάλλινα νερά της.

Ζανακούντα

Η Ζανακούντα βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Χίου, κοντά στη Παρπαριά (στο δρόμο για Τρύπες). Ονομάζεται και Άγιος Ισίδωρος από το ομώνυμο εκκλησάκι που βρίσκεται εκεί. Χαρακτηριστικό της τα κρυστάλλινα και πεντακάθαρα νερά της.

Αγία Δύναμη

Η Αγία Δύναμη βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Χίου, 6 χλμ. από

το Πυργί. Είναι μια άθικτη παραλία, που πήρε το όνομα της από το εκκλησάκι που υπάρχει εκεί. Χαρακτηριστικό της τα κρυστάλλινα και πεντακάθαρα νερά της με το ανοικτό γαλάζιο χρώμα λόγω της λευκής άμμου.

Μπέλλα Βίστα

Η Μπέλλα Βίστα βρίσκεται μόλις 1 χλμ. από το κέντρο της πόλης της Χίου. Είναι μια παραλία με χοντρή άμμο και πολύ μικρά βότσαλα. Έχει μεγάλες ομπρέλες για ηλιοθεραπεία και ντουζ. Είναι ιδανική για όσους ζουν στην πόλη και επιθυμούν να πηγαίνουν με τα πόδια στην παραλία.

Λιλίκας

Ο Λιλίκας βρίσκεται δίπλα στην παραλία της Κώμης και είναι το επίγειο των Πατρικών. Η παραλία αποτελείται από βότσαλα και έχει καθαρά κρυστάλλινα νερά. Στην περιοχή υπάρχουν πολλές εξοχικές κατοικίες, καθώς και καντίνα.

Σαλαγώνας

Ο Σαλαγώνας βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Χίου, 6 χιλιόμετρα από το Πυργί (στο δρόμο προς Ολύμπους). Είναι μία όμορφη παραλία με χοντρή άμμο και βότσαλα. Τα νερά της είναι καθαρά και κρυστάλλινα.

Εκτός απ' αυτές αξίζει επίσης να επισκεφθείτε και να βουτήξετε στον Λιμένα Μεστών, στη Βοκαριά, στον Άγιο Αιμιλιανό, στην Ανέμη, στα Δίδυμα, Στα Ιρίδια, στους Ποταμούς, στο Τηγάνι, στον Μάναγρο, στο Μετόχι, στην Πρασιά, στα Τραχίλια, στην Καμπιά, στην Κώμη, στον Μίλιγκα, στην Βλυκάδα και στο Βιρί.

Πηγές: «chiosonline.gr» και «chiosnet.gr»

Ανάβατος και Πυργί, δύο μοναδικά μέρη στον Κόσμο

Ο **Ανάβατος**, το πιο διάσημο μνημείο της Χίου, βρίσκεται 16 χιλιόμετρα από την πόλη της Χίου και έχει χτιστεί σε έναν κωνικό βράχο 450 μέτρων πάνω από τη θάλασσα, με απόκρημνες προς τα νότια και δυτικά και με μια μόνο πρόσβαση προς βόρεια. Οι άνθρωποι επωφελήθηκαν από τη φυσική οχύρωση αυτού του βράχου και το ενδυνάμωσαν με έναν κυκλικό τοίχο που περιλαμβάνει τα σπίτια που φαίνεται να είναι συγκολλημένα το ένα με το άλλο. Μαζί με τον βράχο, το χωριό διαμορφώνει την αμυντική περίμετρο του κάστρου. Τα 400 σπίτια μέσα από τα τείχη ήταν στενά και κατασκευασμένα από γκρι πέτρα με επίπεδες ξύλινες σκεπές, χαμηλές πόρτες, μικροσκοπικά κυρτά παράθυρα και ξύλινες βεράντες. Το χωριό εγκαταλείφθηκε μετά τις φοβερές σφαγές του 1822 και σήμερα αποτελεί εθνικό μνημείο για όλους τους Χιώτες αλλά και τους Έλληνες γενικότερα. Αν και ο Ανάβατος σήμερα είναι εγκαταλειμμένος, όπως και τα περισσότερα χωριά της Βόρειας Χίου, διατηρείται ένας σημαντικός αριθμός σπιτιών όπως επίσης και το θαυμάσιο κτίριο των τριών ορόφων, όπου στεγάζονταν το ελαιοτριβείο, το Σχολείο και η εκκλησία του Ταξιάρχου και της Παρθένου Μαρίας.

Ο **οικισμός του Πυργιού**, μακριά από τη θάλασσα κτισμένος και αθέατος απ' αυτήν, είναι ένα μεσαιωνικό χωριό φρουριακού τύπου.

Ο Δημ. Βικέλας στο εκτενές αφήγημά του «Λουκής Λάρας» γράφει για τα μεσαιωνικά χωριά της Χίου: «Τα χωριά της Χίου ήσαν ως φυλακιά. Δεν έχουν τείχη, αλλά κατά τις τέσσαρες εξωτερικές πλευράς των οικιών τα οπίσθια συνεχόμενα αποτελούν αδιάκοπον προτείχισμα. Αι θύραι των οικιών κείνται εντός του χωριού, ή κεντρική δε αυτού οδός τέμνουσα των οικιών την συνέχειαν σχηματίζει του οχυρώματος την πύλην. Οδοί λίαν στενά και οικοδομαί συνεσφιγμένα πληρούσι τον χώρο, τον οποίον περιστοιχίζει η εξωτερική πλευρά των οικιών. Εις το μέσον ευρίσκονται οι πύργοι».

Αυτή σε γενικές γραμμές είναι η πολεοδομική και αρχιτεκτονική μορφή του Πυργιού. Το σχήμα του οικισμού αρχικά ήταν ένα κλειστό τετράπλευρο με πυκνό πολεοδομικό ιστό. Ολόκληρο το χωριό είναι ένα φρούριο. Τα ακραία σπίτια που αποτελούσαν την περιμετρική ζώνη του οικισμού ήταν χτισμένα σε συνεχή και αδιάσπαστη σειρά και δεν είχαν πόρτες και παράθυρα προς το έξω μέρος, αλλά μόνο προς το εσωτερικό του χωριού. Μ' αυτό τον τρόπο δόμησης σχηματιζόταν ένα τείχος που περιέβαλλε τον οικισμό και του

Ο επισκέπτης μπορεί να φθάσει στον Ανάβατο σε 45 λεπτά ακολουθώντας μια εξαιρετική διαδρομή που συνδέει το ομώνυμο χωριό με την πόλη της Χίου. Υπάρχει επίσης μονοπάτι που προσφέρεται για ανάβαση στο δάσος που ξεκινάει από το βουνό Προβατάς και οδηγεί στον Ανάβατο. Οι ελάχιστοι κάτοικοι σήμερα υποδέχονται τους επισκέπτες στο κάτω μέρος του οικισμού. Το καφενείο του χωριού προσφέρει ωραία σπιτικά γλυκά και ουζομεζέδες χειμώνα - καλοκαίρι.

Οχυρό από τη... φύση του

Από τα ορατά κατάλοιπα μπορούμε να τοποθετήσουμε τουλάχιστον την Ακρόπολη του Αναβάτου στους μετὰ τον 15ο αιώνα χρόνους. Η έρευνα η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη πιθανόν να αποκαλύψει ίχνη προηγούμενων εποχών, αφού πρόκειται για μια θέση οχυρή από τη φύση της. Πυρήνας του Αναβάτου πρέπει να θεωρηθεί ο πύργος του οποίου η μετεξέλιξη σε ναό των Ταξιάρχων σώζεται ακόμη. Τριγύρω του υπάρχει μια οχύρωση που ακολουθεί την κλίση και τη μορφολογία του εδάφους που έκλεινε με πύλη. Τα μετέπειτα χρόνια αναπτύσσεται γύρω από το κάστρο ο οικισμός, ο γνωστός με το όνομα παλιός Ανάβατος, ο οποίος επίσης έκλεινε με

δεύτερη πύλη, ίχνη της οποίας (παραστάδες κ.ά.) σώζονται και σήμερα. Μετά το 18ο αιώνα φαίνεται ότι οι Αναβατούσοι επιβιώνουν στο άγνο και ορεινό χωριό τους εργαζόμενοι ως υλοτόμοι -κάτι που έκαναν μέχρι και τελευταία- και ως εργάτες στα οθωμανικά κρατικά ναυπηγεία της Πόλης. Αμέσως μετά ήλθε η σφαγή, η ολική καταστροφή και η λήθη. Η χαριστική βολή για τον Ανάβατο, υπήρξε ο σεισμός του 1881.

Αναστήλωση, ανασκαφή, γιορτές και πανηγύρια

Στον Ανάβατο λειτουργούσε σχολείο μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 50. Η αναστήλωση και ανασκαφή στο κάστρο που ξεκίνησε με πρωτοβουλία του Δήμου και του Υπ. Πολιτισμού, έφερε στην επιφάνεια νομίσματα διαφόρων εποχών και δεκάδες θαμμένα σπίτια βόρεια της εκκλησίας της Παναγιάς, η οποία αναστήλωθηκε. Ο Παλιός Ταξιάρχης, παλιός πύργος, βρίσκεται σε στάδιο αναστήλωσης. Η επίσκεψη στο κάστρο γίνεται με προσοχή και όταν ο φύλακας της 3ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων βρίσκεται εκεί. Για τη

μεσαία ζώνη, δηλαδή τα κτίσματα δεξιά και αριστερά από τα σκαλιά που οδηγούν στο κάστρο δεν έχει καθοριστεί ακόμα η πιθανή χρήση. Στην κάτω ζώνη, γύρω από πλατεία του χωριού, υπάρχουν ήδη κατοικίες και ένα καφενείο του Γιάννη Φιοσφή πάνω από το οποίο βρίσκεται και το δημοτικό κατάστημα. Αν και ο Ανάβατος είναι ουσιαστικά ακατοίκητος, οι γιορτές και τα πανηγύρια όμως δεν λείπουν. Όπως του Ιωάννου του Ευαγγελιστού την 8η Μαΐου

και την 26η Σεπτεμβρίου στην πηγή του νερού απ όπου υδρεύεται το χωριό και στις 8 Νοεμβρίου η χωριοεκκλησία γιορτάζει πανηγυρικά. Παλιότερα αλλά και τα τελευταία χρόνια το εκκλησίασμα συνέρχεται με τον παπά και τους επιτρόπους το παραδοσικό κατσοκοπίλαφο. Η διαδρομή από την πόλη της Χίου, αν και με αρκετές στροφές, είναι εύκολη. Τη δασώδη έκταση διακόπτει απότομα ο απόκρημνος βράχος με τον οικισμό.

έδινε το τελικό του σχήμα. Σε κάθε γωνία του τετραπλεύρου σχηματιζόταν ένας μικρός πύργος. Σήμερα, βέβαια, το τείχος αυτό έχει καταστραφεί και το αρχικό σχήμα του οικισμού είναι δυσδιάκριτο, γιατί έξω από το συμπαγή και οχυρωμένο αυτό πυρήνα έχουν χτιστεί στο μεγαλύτερο μέρος της περιμέτρου του αρκετά σπίτια. Η πυκνότητα όμως του πολεοδομικού ιστού και η παλιά ρυμοτομία του διατηρούνται.

Στο κέντρο του χωριού υψώνεται ημικυκλικός ο μεγάλος αμυντικός πύργος που περιβαλλόταν από περιτείχισμα, που είχε σε καθεμία από τις τέσσερις γωνίες του ένα πυργόπουλο. Σήμερα σώζονται τα δύο της νότιας πλευράς. Βόρεια του πύργου βρίσκεται η πλατεία (Λιβάδι), μετά από δύο σειρές σπιτιών. Ο πύργος τετράγωνος, με κάθε πλευρά του προσανατολισμένη στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και ελεύθερος από παντού περιβάλλεται από δρόμους. Η βόρεια προέκταση του δρόμου της ανατολικής πλευράς του πύργου διασταυρώνεται με τη βόρεια πλευρά της οδικής περιμετρικής ζώνης που περιβάλλει τα σπίτια, τα οποία κτίστηκαν στη θέση του περιτείχισματος του πύργου. Ο δρόμος από τον πύργο καταλήγει στη βόρεια πλευρά του τρίτου οδικού δακτυλίου, τετραγωνικού σχήματος, που λέγεται βόλτα (διαλεκτ. βότα) και περιζώνει

τη δεύτερη σειρά σπιτιών γύρω από τον πύργο. Η ανατολική πλευρά του τρίτου οδικού δακτυλίου, της βόλτας, είναι η γειτονιά του Ξένου. Η βόρεια πλευρά διακόπτεται, στο σημείο συμβολής της με το δρόμο του πύργου, από νεότερα κτίσματα (κοινοτικό καφενείο, ιδιωτικά καταστήματα και εκκλησία Αγίου Στεφάνου), διέρχεται από την παρυφή της νότιας πλευράς της πλατείας και αποκαθίσταται, μετά την πλατεία, η συνέχειά της, η οποία συνδέεται με το δρόμο της Πατασάς. Η Πατασά αποτελεί τη δυτική πλευρά του τρίτου οδικού δακτυλίου, που συμπληρώνεται με τη νότια πλευρά, η οποία είναι κοντά στην Κάτω Παναγιά.

Τα ξυστά

Επιχρίσματα στις όψεις των σπιτιών βλέπει κανείς μόνο στο χωριό Ληθί ή προερχόμενα από νεωτερικές επισκευές. Στο Πυργί όμως και σε ελάχιστα ομοειδή παραδείγματα σε άλλα χωριά, απαντά ένας τρόπος διακοσμήσεως των προσόψεων που εκτελείται επίσης πάνω σε γενικό επίχρισμα. Πρόκειται για τα ξυστά, ένα ιδιότυπο ως προς την τεχνική και εντυπωσιακό ως προς το τελικό εικαστικό αποτέλεσμα σύστημα σολομισμού, μοναδικό στην Ελλάδα.

Σε όλο το ύψος των προσόψεων και σε επάλληλες οριζόντιες ταινίες αναπτύσσονται γεωμετρικά σχήματα

σε άσπρο και μαύρο.

Τα θέματα είναι απλούστατα τρίγωνα, ρόμβοι, κύκλοι, ημικύκλια, ψαροκόκκαλα.

Η τεχνική βασίζεται στη μαύρη άμμο του επιχρίσματος, το οποίο αφού ασπρισθή με επιμέλεια, ξύνεται επί τη βάση σχεδίου.

Προκύπτουν έτσι τα μαύρα θέματα στο λευκό φόντο. Πρόκειται δηλαδή για ένα τρόπο ανάλογο προς τα ιταλικά sgraffiti.

Τα ξυστά που απλώνονται στους τοίχους σπιτιών και εκκλησιών δίνουν μια τελική εντύπωση τελείως ιδιόμορφη στο Πυργί.

Το σύστημα αυτό διακοσμήσεως, αν και φαίνεται ότι είναι νεωτερικό στο χωριό, βάσιμα πιστεύεται ότι έχει την απώτερη καταγωγή του στην Γένουα τόσο ως προς την τεχνική, όσο και ως προς το έμμεσα πρότυπό του. Οι τεχνίτες του Πυργιού αυτοσχεδιάζοντας δημιουργήσαν τα πολυποίκιλα γεωμετρικά θέματα στην θέση απλής μιμήσεως ισοδύμου τοιχοποιίας με την τεχνική του sgraffito, που υπήρχε από παλιά στη Χώρα και στον Κάμπο και της οποίας τα απώτερα πρότυπα βρίσκονται στην Ιταλική αναγεννησιακή αρχιτεκτονική.

Χίος δεν είναι μόνο μαστίχα

Ο χαρακτηρισμός «μυροβόλος», καμιά έκπληξη δεν προκαλεί στον επισκέπτη, αφού τα αρώματα του Κάμπου τον αγγίζουν από την πρώτη κιόλας στιγμή που θα ξεκινήσει την περιήγηση του στον πράσινο πυρήνα του νησιού. Στενά σοκάκια, ψηλοί, πέτρινοι μαντρότοικοι, φυλλωσιές δέντρων που ξεπροβάλλουν από παντού και αρώματα που τυλίγουν τον επισκέπτη και τον ταξιδεύουν σε άλλους χώρους. Η καλλιέργεια των εσπεριδοειδών αποτέλεσε άλλη μια από τις καινοτομίες που εισήγαγαν οι κατά τα άλλα σκληροί κατακτητές Γενοβέζοι (1348-1566). Αφού διαπίστωσαν ότι τα αειθαλή αυτά δέντρα είχαν τη δυνατότητα να ευδοκιμήσουν, ξεκίνησαν την εισαγωγή τους από την Ιταλία και με ζήλο προώθησαν την καλλιέργειά τους σε περιοχές απάγκιες και με πολλά νερά.

Μια τέτοια περιοχή ήταν και ο Κάμπος, ο οποίος μεταβλήθηκε πολύ γρήγορα σε έναν απέραντο πορτοκαλέωνα. Οι Χιώτες εντούτοις, βλέποντας το πόσο ευδοκίμοσαν οι πορτοκαλιές στο νησί, άρχισαν και την εισαγωγή τους από τις χώρες της Βορείου Αφρικής. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι, αντίθετα με ό,τι πιστεύεται, οι μανταρινιές δεν αποτέλεσαν καινοτόμο καλλιέργεια των Γενοβέζων, αλλά υπάρχουν μαρτυρίες ότι εισήχθησαν γύρω στο 1860-62 από την χιώτικη οικογένεια των Χωρέμηνων οι οποίοι τις έφεραν από τις Ινδίες, τις καλλιέργησαν στα δικά τους κτήματα και στη συνέχεια η καλλιέργειά τους επεκτάθηκε σε ολόκληρο τον Κάμπο.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια περιοχή με άφθονα υπόγεια ύδατα τα οποία ευνοούν την καλλιέργεια των «χρυσών μίλων των Εσπεριδών», όπως τα αποκαλούσαν οι αρχαίοι Έλληνες, αν και είναι γνωστό ότι πρόκειται για ευπαθή δέντρα. Η συγκομιδή γίνεται από τους καλλιεργητές οι οποίοι μαζεύουν τα εσπεριδοειδή ένα-ένα, τα τοποθετούν σε πλαστικά κιβώτια και είτε τα πωλούν είτε τα πηγαίνουν στο Εργοστάσιο Χυμών της Χίου για χυμοποίηση. Για αιώνες ολόκληρους, το πορτοκάλι το πουλούσαν με το κομμάτι. Μετά από τη διαδικασία του «διαλέγματος», οι διαλεχτές τα μετρούσαν κατά πεντάδες και έτσι τα παρέδιδαν στους εμπόρους. Οι Γερμανοί κατακτητές όμως εισήγαγαν τη μέθοδο του ζυγίσματος και η πρακτικότητα του μέτρου αυτού το διατήρησε ζωντανό μέχρι και τις μέρες μας. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ο επισκέπτης που περιηγείται μέσα στους δαιδαλώδεις δρόμους του Κάμπου δεν μπορεί παρά να ταξιδέψει μέσα στα περιβόλια με μόνους οδηγούς την όσφρηση και τη φαντασία, αφού οι καλλιέργειες περιβάλλονται από ογκώδεις πετρόκτιστους μαντρότοικους, σκοπός των οποίων είναι η προστασία από τους νοτινούς ανέμους και το κρύο που καταστρέφουν τα

δέντρα. Η ποικιλία των μανταρινιών που παράγεται στην Χίο είναι μοναδική. Τα χιώτικα μανταρινία είναι γνωστά ως τα καλύτερα μανταρινία. Επειδή τα πορτοκάλια ωριμάζουν μέσα στο χειμώνα, ενώ τα μανταρινία είναι πρωιότερα, καθίσταται σαφές ότι τα ευπαθή αυτά δέντρα έρχονται αντιμέτωπα με τις σκληρές καιρικές συνθήκες. Η σοδειά κινδύνεψε και καταστράφηκε πολλές φορές από τις κακοκαιρίες και η απώλεια των οικονομικών πόρων που αυτή εξασφάλιζε έκανε τους καλλιεργητές εφευρετικούς.

Συχνά λοιπόν, προκειμένου να «σπάσουν» την παγωνιά και να προστατεύσουν τους καρπούς τους, οι περιβολάρηδες ανάβουν μικρές φωτιές κατά πυκνά διαστήματα σε όλη την έκταση του περιβολιού. Το πλούσιο φύλλωμα των δέντρων δημιουργεί έναν πράσινο θόλο ο οποίος συχνά κατορθώνει να κρατήσει τη ζεστασιά της φωτιάς και να περιοίσει τους καρπούς. Χρησιμοποιούνται επίσης για την παραγωγή γλυκών του κουταλιού και αιθέριων ελαίων. Επίσης οι φλούδες των εσπεριδοειδών χορηγούνται από το Εργοστάσιο Χυμών στους κτηνοτρόφους για ζωοτροφή, κυρίως για τα ζώα γαλακτοπαραγωγής, για τα οποία θεωρείται άριστη.

Το Χιώτικο Ούζο

Το Χιώτικο ούζο τυποποιείται πρώτα και παίζει κυρίαρχο ρόλο στην κοινωνική ζωή του νησιού σαν ποτό ανδροπαρέας στην αρχή, αλλά πολύ σύντομα εισάγεται και στην τελετουργία του τραπέζιου σαν ποτό προϋπάντησης, χαιρετισμού και ορεκτικό. Παράλληλα συνηθίζεται να συνοδεύει θαλασσινά και ψάρι. Κοιτίδα μπαχαρικών και αρωμάτων η Χίος, παράγει ένα ελαφρύ και γλυκόποτο ούζο, βασισμένο στο κλασικό γλυκάνισο σε φόντο μάραθου και κόλιανδρου αλλά και της μοναδικής μαστίχας, ανάλογα με τη συνταγή. Σαφώς διαχωρισμένο από το τοπικό τσίπουρο, τη σούμα, που παράγεται από σύκα, το Χιώτικο ούζο συνεχίζει να αποστάζεται κατά μεγάλο ποσοστό στους μικρούς χάλκινους άμβυκες - καζάνια των πατροπαράδοτων οικογενειακών βιοτεχνιών.

Γλυκά του Κουταλιού

Γνωστή από την αρχαιότητα για την εξαιρετική ποιότητα των προϊόντων της, η Χίος παράγει άφθονα και ποικίλα φρούτα εποχής. Το σταφύλι και τα σύκα υπήρξαν η βάση αυτής της ποικιλίας, στα οποία προστέθηκαν σταδιακά τα αμύγδαλα, τα φιστίκια, τα καρύδια, τα μήλα, τα κυδώνια, τα βύσσινα, τα κεράσια και, τελευταία, τα εσπεριδοειδή, δηλαδή τα νεράντζα, τα περίφημα χιώτικα μανταρινία, τα πορτοκάλια, τα περγαμόντα, τα κίτρα

Τα χιώτικα μανταρινία, γνωστά για τη γεύση τους.

κά. Πολλές μέθοδοι διατήρησης εφαρμόστηκαν με σκοπό την όσο το δυνατό μακρύτερη χρονική περίοδο κατάλυσης των καρπών. Η ασφαλέστερη και απλούστερη μέθοδος ανεδείχθη ο βρασμός και η μετέπειτα συντήρηση σε κάποιας μορφής σιρόπι. Ανάλογα με τα βότανα, τα μπαχαρικά ή άλλες ουσίες που προστίθενται στο νερό του βρασμού, εξελίχθηκαν και οι διάφορες συνταγές. Μετά την εισαγωγή της βιομηχανικής ζάχαρης, οι αρχαίες μεσογειακές γλυκαντικές ύλες -το μέλι, το πετιμέζι, το χαρουπόμελο κ.ά.- σταδιακά υποχώρησαν. Μεγάλη ώθηση δόθηκε στην παρασκευή γλυκών κουταλιού, κατ' αρχάς σε επίπεδο οικιακής βιοτεχνίας και μετά σε μεγαλύτερες και καλύτερα οργανωμένες βιοτεχνίες, διατηρώντας όμως πάντοτε τις παραδοσιακές συνταγές. Το Χιώτικο γλυκό του κουταλιού έπαιξε σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ζωή, αφού γύρω αναπτύχθηκε μια σημειολογία που συνέδεε τις περιστάσεις της ζωής με το χρώμα των προσφερομένων γλυκών, κερνώντας έτσι άσπρα στους γάμους, πολύχρωμα στις εορτές, σκούρα στο πένθος και ούτω καθεξής.

«Αριούσιος Οίνος»

Το κρασί είναι ένα από τα πιο αξιόλογα και φημισμένα προϊόντα που παράγει η Χίος από την αρχαιότητα. Κατά το χιώτικη ιστορική της αρχαιότητα Θεόπομπο, ο Οινοπίων, γιος του Διονύσου, έμαθε στους Χιώτες να φυτεύουν και να καλλιεργούν αμπέλια και να παράγουν το κρασί. Η ποιότητα του χιώτικου κρασιού, που ήταν γνωστό και ως «Αριούσιος Οίνος» τον έκανε γρήγορα γνωστό στην Ελλάδα και όχι μόνο. Τα χιώτικα πλοία τον μετέφεραν παντού μέσα σε αμφορείς και πουλιόταν ακριβά, γι' αυτό και το όνομά του είχε συνδεθεί με δαπανηρά και πλούσια συμπόσια, τόσο κατά την αρχαιότητα, όσο και κατά τη ρωμαϊκή και βυζαντινή περίοδο, ενώ ακόμη και στα νεότερα χρόνια περιηγητές και ταξιδιώτες μίλησαν γι' αυτό με εγκωμιαστικά λόγια. Η παραγωγή του «Αριούσιου Οίνου» αναβιώνει τα τελευταία χρόνια και

έχουν αναπτυχθεί αξιόλογες ιδιωτικές πρωτοβουλίες, κυρίως στη Βόρεια Χίο, για την ανάπτυξη της οινοπαραγωγής.

Χιώτικο λευκό τυρί

Το χιώτικο λευκό τυρί φτιάχνεται από πλήρες παστεριωμένο αγελαδινό ή πλήρες κατοικίσιο γάλα που παράγεται και συλλέγεται στο νησί. Το εν λόγω τυρί είναι λευκό, με μαλακή υφή. Προέρχεται από πλούσιο χιώτικο γάλα, και είναι τυρί με μεγάλη θρεπτική αξία, εφόσον πε-

ριέχει πρωτεΐνες, λίπος, βιταμίνες και άλλα. Έχει άρωμα γάλακτος, ενώ είναι ιδιαίτερα εύπεπτο και γευστικό. Βασικό χαρακτηριστικό του είναι η ελαφρώς αλμυρή του γεύση, την οποία οφείλει στην ολιγοήμερη παραμονή του στην άλμη. Σερβίρεται ψητό στη σάρα, ενώ χρησιμοποιείται ως υλικό σε πράσινες σαλάτες και σε διάφορες άλλες συνταγές. Το διασημότερο όλων είναι το Μαστέλο που παράγεται από φρέσκο πλήρες χιώτικο αγελαδινό, κατοικίσιο και βιολογικό γάλα. Η λέξη μαστέλο, στην κυριολεξία σημαίνει τον ξύλινο κάδο που χρησιμοποιούσαν για τη συλλογή του γάλακτος και είναι ενετικής προέλευσης (mastelo), από το 1994 είναι κατοχυρωμένο εμπορικό σήμα (trade-mark) στην Ελλάδα και την Ευρώπη, για όλα τα προϊόντα της επιχείρησης. Η συνεργασία με τοπικούς παραγωγούς αγελαδινού και κατοικίσιου γάλακτος, που προμηθεύουν την πρώτη ύλη καθημερινά για την παραγωγή των τυριών Μαστέλο αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα καθώς το τοπικό γάλα είναι άριστης ποιότητας και γεύσης.

Αμανίτες

Οι Αμανίτες είναι είδος μανταριού που φυτρώνει κυρίως στα βόρεια του νησιού. Η λέξη αμανίτης προέρχεται από το αρχαίο τοπωνύμιο αμανος, όρος της Μικράς Ασίας, όπου αφθονούσαν τα μαντάρια, ενώ αναφέρεται σε κλασικά συγγράμματα της Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής εποχής. Η πιο κατάλληλη εποχή για τη συγκομιδή Αμανιτών στη Χίο, και συγκεκριμένα στο βόρειο τμήμα της, είναι το φθινόπωρο, μετά τις πρώτες βροχές. Τους βρίσκουμε συνήθως κάτω από τα πεύκα, μόνους τους ή σε ομάδες 2-3 μανταριών. Οι Αμανίτες αποτελούν εξαιρετικό τηγανιτό μεζέ, συνοδευόμενοι από ούζο.

Ζυμαρικά Χίου

Στη γαστρονομία της Χίου εντάσσονται και διάφορα είδη ζυμαρικών, τα οποία προσφέρουν γευστικά ιδιαίτεροτητα και απόλαυση, ενώ συνδυάζονται με ποικιλία κρεάτων αλλά

και θαλασσινών. Για παράδειγμα οι κατσαρές ταλιατέλες με μαστίχα, οι οποίες συνοδεύουν άρτια, λευκά κρέατα όσο και λευκές σάλτσες με μείγματα παραδοσιακών τυριών. Επίσης τα χερσία μακαρόνια του σπάρτου, τα γνωστά χειροποίητα ζυμαρικά, που ταιριάζουν απόλυτα με μαγειρευτά, κοκκινιστά φαγητά, αλλά σερβίρονται και μόνα τους με φρεσκοτριμμένη ντομάτα και ροδέλες ελιάς. Κατά τα άλλα υπάρχουν τα στριφτάρια με χιώτικο μανταρίνι, ζυμαρικά που συνδυάζονται επιτυχώς με λευκά κρέατα αλλά και με θαλασσινά ενώ γνωστό είναι επίσης το στριφτό φυτίλακι.

Μέλι Χίου

Η παραγωγή μελιού αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του νησιού, εφόσον αρκετοί είναι οι μελισσοκόμοι και οι παραγωγοί του αγνού αυτού τοπικού προϊόντος. Η βάση της σύνθεσής του είναι το πευκόμελο, το θυμάρι και το ανθόμελο από άνθη εσπεριδοειδών, ενώ στο τοπικό εμπόριο μπορεί κανείς να το βρει και με γεύση μαστίχα.

Διαμονή

«Frourio Apartments» Χίος, τηλ 22710-42476 και κινητό 0030-6945 408464

Παραδοσιακό Ξενοδοχείο «Ιάνθη», Βέσσα, τηλ 2271073080

«Emporios Bay Hotel», Εμποριός, τηλ από Ευρώπη 80003973342, από Αμερική 18664139810

«Ai Yannis Suites», Καρδάμυλα τηλ 22720 23578

«Sea View Resorts», Κάρφας τηλ 22710 33354-7

Πως πάτε

Η Χίος συνδέεται με αρκετούς προορισμούς, τόσο αεροπορικούς όσο και ακτοπλοϊκούς. Οι κύριες συνδέσεις είναι με την Αθήνα και τον Πειραιά και τα νησιά Σάμο και Λέσβο. Υπάρχουν επίσης τακτικά δρομολόγια με μερικές από τις μεγαλύτερες ελληνικές πόλεις, όπως η Θεσσαλονίκη, η Καβάλα, η Αλεξανδρούπολη, και η νησιά Κως, Ρόδος, Πάτμος, Λήμνος κλπ. Οι περισσότερες συνδέσεις πραγματοποιούνται τόσο από αέρα όσο και δια θαλάσσης. Η Χίος είναι επίσης ένα από τα λίγα σημεία της Ελλάδας από τα οποία μπορεί κανείς να επισκεφτεί την Τουρκία. Υπάρχει καθόλη τη διάρκεια του χρόνου ακτοπλοϊκή επικοινωνία με την πόλη του Τσεσμέ στα παράλια της Μικράς Ασίας, αν και η σύνδεση είναι πιο τακτική κατά τους θερινούς μήνες.

Χρήσιμα τηλέφωνα

Νοσοκομείο	2271044302
Αστυνομικό τμήμα	2271081537
Τμήμα Τουρισμού	2271081539
Νομαρχία	2271044274
Δημαρχείο	2271044386

Πηγές αφιερώματος: Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου, Βιβλίο Γιάννη Περίκου «Η Μαστίχα Χίου, «chios», «chiosnet», «chiosonline», Kathimerini

Στο επόμενο «Περιοδικό»

Σάββατο 20 - Κυριακή 21 Ιουλίου 2013

Δωρεάν με τον «Εθνικό Κήρυκα»

Αφιέρωμα στην επέτειο της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

www.ekirikas.com

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Μια συγγραφέας γεμάτη αγάπη

Της **Μαρίας Παπανικολάου**

Παιδιά, αγάπη, ζωή και προσφορά για αγάπη. Με αυτή τη σειρά είναι δομημένη η ζωή της συγγραφέως **Ρένας Ρώσση - Ζαΐρη**. Η νηπιαγωγός στο λειτούργημα, συγγραφέας παιδικών -και όχι μόνο- βιβλίων με αφορμή το νέο της έργο «Αρωμα Βανίλιας», από τις εκδόσεις Ψυχογιός, μας βάζει στον κόσμο της αγάπης των παιδιών και πως αυτή η αγάπη γίνεται ζωή και προσφορά για αγάπη προς τους συνανθρώπους μας.

Η κυρία Ζαΐρη μπορεί να σπούδασε για να διδάξει σε παιδιά όμως βρήκε τον... δάσκαλό της από την αρχή αυτής της σειράς που χαρακτηρίζουν την ζωή της, τα παιδιά.

Τα «μικρούλια» -όπως τα λέει συνεχώς- την έμαθαν και την μαθαίνουν καθημερινά και δεν διστάζει να παραδεχθεί ότι «αυτά είναι οι δάσκαλοί μου κι όχι τα ατέλειωτα παιδαγωγικά βιβλία και τα βιβλία παιδικής ψυχολογίας που έχω διαβάσει» και πως «τα παιδιά με έμαθαν να νιώθω έντονα τη ζωή και προσπαθώ να βλέπω πάντα το ποτήρι μισογεμάτο και με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πως η ευτυχία βρίσκεται και κλεισμένη μέσα στην ίδια μας τη χούφτα».

Εχοντας ως... όπλο της την αγάπη από τα παιδιά, τους καλύτερους κριτές «γιατί δεν προσποιούνται, γιατί είναι αθώα, γιατί αποτελούν το ιδανικό κοινό, το κοινό που σε κρίνει και σε δέχεται ή σε απορρίπτει από το πρώτο κιάλας λεπτό», η κυρία Ζαΐρη έμαθε τη ζωή. Κράτησε ζωντανό το παιδί που κρύβει -όπως όλοι μας- μέσα της και «με αυτό τον τρόπο απολαμβάνω το κάθε τι στη ζωή. Όταν ταξιδεύεις παρέα με τα παιδιά, μοιάζει σαν να ταξιδεύεις παρέα με την ίδια τη μαγεία. Είναι ονειρικό ταξίδι, δεν μπορείς να το εκφράσεις με λόγια».

Και σαν νηπιαγωγός που είναι αυτό που έμαθε, την αγάπη από τα παιδιά, έπρεπε να την δώσει, να την διδάξει, να την προσφέρει. Και ο καλύτερος τρόπος ήταν μέσα από την γραφή της που την κάνει «ευτυχισμένη» και παρά το γεγονός ότι «είναι μοναχική, κλείνει μέσα της τον κόσμο ολόκληρο». Αυτή την αγάπη πέρασε μέσα από τα βιβλία της στα ίδια τα παιδιά αλλά και στους μεγάλους, στους γονείς. Πρόσφερε την αγάπη, που εισέπραξε, σε παιδιά και γονείς κι εκείνοι της την επιστρέφουν σε κάθε βιβλίο της κάνοντάς την και πάλι... παιδί. Είναι μαγικό και μόνο σαν σκέψη. Μαθαίνει από τους καλύτερους δασκάλους του είδους -τα παιδιά- την αγάπη και μέσα από τα βιβλία της γίνεται δασκάλα και επιστρέφει σε παιδιά και μεγάλους την αγάπη για να την δεχθεί πάλι πίσω σαν καλή «μαθήτριά» από τους ίδιους τους

«μαθητές» της: «Κι ύστερα... κι ύστερα περιμένω εκείνη τη μαγική ώρα, έρχεται κατά κύματα η θάλασσα της αγάπης από τους αναγνώστες μου και με πλημμυρίζει και με ενθουσιάζει και χοροπηδάω σαν μικρό παιδί, έτοιμη να ανοίξω και πάλι πανιά για το καινούργιο ταξίδι... Έχω πάρει και συνεχίζω να παίρνω άπειρη αγάπη από όσους διαβάζουν τα βιβλία μου. Είναι η δύναμή μου και τους ευχαριστώ καθημερινά. Νιώθω βαριά την ευθύνη γιατί δεν θα ήθελα να τους απογοητώσω ποτέ. Κάθε μέρα προσπαθώ να φανώ αντάξιά τους, να δίνω ελπίδα, να προσφέρω χαρά. Δεν θα άντεχα να στερnhώ της γραφή. Και φυσικά δε θα άντεχα ποτέ να αποχωριστώ τα παιδιά, γιατί τότε πιστεύω πως τα μυθιστορήματά μου δε θα άρεσαν και στους ενήλικες».

Όμως, ας αφήσουμε την κυρία Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη να μας ταξιδέψει η ίδια στον κόσμο της αγάπης, των παιδιών, της προσφοράς και να μας αποκαλύψει πως «γεννήθηκε» το «Κόκκινο Κοράλλι» και για ποιους λόγους «τα δυσκολότερα μυθιστορήματα που έχω γράψει ως σήμερα είναι οι 'Μικροί Αγγελοι' και η συνέχεια τους, το 'Αρωμα Βανίλιας'».

«Περιοδικό»: κ. Ζαΐρη έχετε συγγράψει 165 παιδικά βιβλία, 8 λογοτεχνικά για ενήλικες, ενώ έχετε μεταφράσει πάρα πολλά βιβλία. Η διαφορά (165 με 8) δείχνει την «αδυναμία» που έχετε στα παιδιά. Αν έπρεπε να διαλέξετε, τι βιβλία θα προτιμούσατε να συνεχίζετε να γράφετε;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Τα ίδια τα παιδιά με έμαθαν να γράφω για τους ενήλικες με το μελάνι της καρδιάς μου. Να γράφω με άπειρες ανατροπές, προσπαθώντας να καταλάβω απόλυτα τον ήρωα, αφού 'γεννιέται' στις σελίδες κάθε μυθιστορήματος και μεγαλώνει παρέα με τους αναγνώστες μου. Σπούδασα παιδαγωγική και παιδική ψυχολογία κι οι σπουδές αυτές πιστεύω πως με έχουν βοηθήσει στην κατανόηση των πρώτων μου. Όμως δεν αρκούν οι σπουδές. Αυτό που μετράει είναι η εμπειρία κι η επαφή μου με τα παιδιά. Τα παιδιά που αντικρίζω τόσο συχνά σε σχολεία και βιβλιοπωλεία και δεν σταματούν να χαμογελούν. Ζωντανεύω κι εγώ με την ενέργειά τους, εισπράττω την αισιοδοξία τους, την αθωότητα με την οποία αντικρίζουν τον κόσμο και τη μεταφέρω στα βιβλία των ενήλικων. Πώς μπορείς να το καταφέρεις αυτό, αν δεν έρχεσαι σε επαφή με τα παιδιά; Το πολύτιμο μυστικό είναι να ξέρεις πως ακόμα κι οι ενήλικες είναι 'μεγάλα παιδιά', πως πρέπει κάποιος να τους θυμίσει την χαμένη, αλλά τόσο πολύτιμη αθωότητά τους, το ξεχασμένο τους χαμόγελο, αυτό που κάνει να φαίνονται όλα ωραία...

Γράφω είκοσι πέντε χρόνια συνέχεια. Είναι η ανάσα μου η γραφή. Δεν θα άντεχα να τη στερnhώ. Και φυσικά δε θα άντεχα ποτέ να αποχωριστώ τα παιδιά, γιατί τότε πιστεύω πως τα μυθιστορήματά μου δε θα άρεσαν και στους ενήλικες. Θα ξεραινόταν η πηγή της φαντασίας μου. Αν έπρεπε να διαλέξω, θα συνέχιζα να γράφω για τα παιδιά. Αλλά αφού προσπαθώ να ανακαλύψω μέσα σε κάθε ενήλικα το παιδί που κρύβει μέσα του, θα μου έλειπε αφάνταστα κι αυτή η επαφή. Κάθε ρόλος μου με ενθουσιάζει, παρόλο που χρειάζεται διαφορετική αντιμετώπιση. Όταν ασχολούμαι με την παιδική λογοτεχνία, ακούω τα παιδιά, μιλάω τη γλώσσα τους, απευθύνομαι στις ανάγκες τους. Κάθε βιβλίο γεννιέται μέσα από τις επιθυμίες και τα θέλω τους. Ως συγγραφέας ενήλικων, χρειάζομαι μια πρόταση, μια ιδέα, κάτι

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Με κάθε παιδικό μου βιβλίο εξυπηρετώ κάποιο στόχο, προσπαθώντας να βοηθήσω τα παιδιά και φυσικά τους γονείς τους. Χρειάζομαι μόνο μερικές ημέρες για να γράψω ένα παιδικό βιβλίο, μια και μετά από τόσο χρόνια εμπειρίας, αφουγκράζομαι τι χρειάζονται τα μικρούλια και το μεταφέρω στο χαρτί. Κάθε βιβλίο μου, προτού εκδοθεί, περιμένει τις πρώτες αντιδράσεις των παιδιών, περιμένει να το 'παίζουμε' στα σχολεία. Την πολύτιμη εκείνη ώρα που τα παιδιά γίνονται ένα με τη μαγεία. Γιατί το παραμύθι, κάθε παραμύθι, είναι μοναδικό, το καταλαβαίνουν τα παιδιά περισσότερο από όλα τα είδη τέχνης. Ολόκληρη τη ζωή μου την αφιέρωσα και την αφιερώνω στα παιδιά. Υποκλινόμαι σε αυτά, με έμαθαν και με μαθαίνουν καθημερινά, μου προσφέρουν και τους προσφέρω. Και το καταλαβαίνω αυτό, γιατί τα βλέπω να γελάνε, να ξεκαρδίζονται στα γέλια όταν παίζω παιχνίδια της φαντασίας μαζί τους, με αφορμή τα παιδικά μου βιβλία, όταν μου ανοίγουν την ψυχή τους και μου μιλούν για όσα τα προβληματίζουν, όταν με αγκαλιάζουν και δε θέλουν με τίποτα να φύγουν από κοντά μου. Έμαθα και μαθαίνω καθημερινά μέσα από τα παιδιά, αυτοί είναι οι δάσκαλοί μου κι όχι τα ατέλειωτα παιδαγωγικά βιβλία και τα βιβλία παιδαγωγικής ψυχολογίας που έχω διαβάσει.

«Π»: Έχετε καταφέρει να κρατήσετε το παιδί μέσα σας ζωντανό;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Δε γίνεται αλλιώς... Όταν έχεις αφιερώσει τη ζωή σου στα παιδιά, όταν σε 'μαθαίνουν' κάθε μέρα τόσο και τόσο, κάποια στιγμή γίνεσαι 'οπαδός' της θεωρίας τους. Να χαιρέσαι με το κάθε τι, να δείχνεις τα συναισθήματά σου, να αναζητάς την αλήθεια, το δίκιο... Ποτέ δε με έχουν πονέσει τα παιδιά. Ποτέ δε με έχουν στενοχωρήσει. Αντίθετα από τους ενήλικες. Δε χρειάστηκε και μεγάλωτη προσπάθεια να κρατήσω ζωντανό το παιδί μέσα μου. Γιατί με αυτό τον τρόπο απολαμβάνω το κάθε τι στη ζωή. Παρατηρώ γύρω μου, καταγράφω το περιβάλλον μου, χαμογελάω ακόμα και με τις πλινθίδες, με το κελάηδημα ενός πουλιού, με τα χρώματα ενός λουλουδιού, αφουγκρά-

ζομαι συναισθήματα, προσπαθώ να ζω κάθε μέρα το προσωπικό μου παραμύθι. Ναι, σίγουρα η ζωή δεν είναι παράδεισος. Μπορεί όμως να μοιάσει με ένα τεράστιο λούνα παρκ που προσφέρει χαμόγελα ευτυχίας σε όλες μας τις αισθήσεις. Αρκεί να το θέλουμε...

«Π»: Σπουδάσατε νηπιαγωγός και για κάποιο διάστημα ασκήσατε το λειτούργημα. Σας έχει λείψει η ενασχόλησή σας με τα παιδιά;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Δεκαέξι ολόκληρα χρόνια είχα τη δική μου τάξη. Πέρασαν από τα χέρια μου πολλά παιδιά. Κι ύστερα παραιτήθηκα από το λειτούργημα της νηπιαγωγού για να δουλέψω ως υπεύθυνη έκδοσης σε μεγάλους εκδοτικούς οίκους. Ποτέ δε σταμάτησα όμως να γράφω παιδικά βιβλία, ποτέ δε σταμάτησα να ασχολούμαι με τα παιδιά. Τρέχω σε σχολεία σε όλη την Ελλάδα, όπου κι αν με ζητήσουν οι παιδαγωγοί, «παίζω» με τα παιδιά, σχεδόν καθημερινά. Τους βοηθάω να γίνουν τα ίδια μικροί συγγραφείς, κάνω μυθοπλασία μαζί τους, γίνομαι ένα με τους μικρούς μου φίλους. Όταν ταξιδεύεις παρέα με τα παιδιά, μοιάζει σαν να ταξιδεύεις παρέα με την ίδια τη μαγεία. Είναι ονειρικό ταξίδι, δεν μπορείς να το εκφράσεις με λόγια. Γιατί τα μικρούλια μου, συμμετέχουν αυθόρμητα στο παιχνίδι της συγγραφής. Η φαντασία τους βρίσκεται στο ζενίθ της. Ο ανιμισμός και ο εγωκεντρισμός είναι τόσο έντονος που τα πάντα έχουν ψυχή. Ζώα, πουλιά, παιχνίδια έχουν ίδιες ανάγκες, επιθυμίες, δυνατότητες. Πολλά ζευγάρια μάτια με κοιτούν, όταν ταξιδεύουν με τα παραμύθια, αλλά βρίσκονται αλλού. Έχουν γίνει ένα με τη μαγεία. Το ταξίδι είναι τόσο συναρπαστικό που τα παιδιά μένουν στην κυριολεξία με 'ανοικτό το στόμα'. Κι αν δεν καταφέρεις να τα πάρεις μαζί σου στο ταξίδι αυτό, από τα πρώτα κιάλας λεπτά, χασμουριούνται, βαριούνται, φεύγουν μακριά. Είναι μαγεία να δουλεύεις με τα παιδιά. Γιατί δεν προσποιούνται, γιατί είναι αθώα, γιατί αποτελούν το ιδανικό κοινό, το κοινό που σε κρίνει και σε δέχεται ή σε απορρίπτει από το πρώτο κιάλας λεπτό.

«Π»: Πόσο σας έχει επηρεάσει ή και έχει βοηθήσει στην συγγραφή σας το λειτούργημα του νηπιαγωγού αλλά και το London Montessori Centre, που γνωρίζουμε όλοι πόσο σημαντικό έργο κάνει στις μικρές ηλικίες;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Οι παιδαγωγικές μου σπουδές, όλες οι σπουδές μου πάνω στο παιδί με έχουν βοηθήσει και με βοηθούν αφάνταστα στη συγγραφή, είτε γράφω για παιδιά

Συνέχεια στη σελίδα 38

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Μια συγγραφέας γεμάτη αγάπη

Συνέχεια στη σελίδα 37

είτε για ενήλικες. Μου αρέσει να γράφω σε πρώτο πρόσωπο τα μυθιστορήματά μου, για να μεταμορφώνω στον ίδιο τον ήρωα, για να «ζώ» για λίγο τη ζωή του. Και τρελαίνομαι να «καλιζώ» τη ζωή των πρώων μου από τη στιγμή που γεννήθηκαν. Ετσι τους δικαιολογώ, έτσι τους καταλαβαίνω. Αισθάνομαι ό,τι αισθάνονται και το μεταφέρω στο χαρτί. Οποιος ασχοληθεί επαγγελματικά με το παιδί, ξέρει πως ό,τι είμαστε, ό,τι νιώθουμε, το πώς βιώνουμε τον ίδιο τον κόσμο εξαρτάται από την παιδική μας ηλικία, από το πόση αγάπη κι ασφάλεια έχουμε εισπράξει. Κάθε ανασφάλειά μας, κάθε φόβος κι άγχος που δε βρήκαν ασφαλές καταφύγιο, έχουν αντίκτυπο στην ενήλικη ζωή μας. Οι ίδιες οι διαπροσωπικές μας σχέσεις εξαρτώνται από τη συμπεριφορά των γονιών μας. Θα μπορούσα να σας μιλάω ώρες ατελείωτες για τη σπουδαιότητα της παιδικής ηλικίας....

«Π: Οι έρευνες έχουν δείξει ότι μόνο το 8 % στην Ελλάδα διαβάζουμε βιβλία. Τι πιστεύετε θα έπρεπε να αλλάξει στην κοινωνία μας ώστε ο Έλληνας να αγαπήσει το βιβλίο;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Δυστυχώς μόνο το 8% του ελληνικού λαού διαβάζει. Για να αγαπήσει ο Έλληνας το βιβλίο, πρέπει να μάθει από μικρούλης πόσο σημαντικό είναι το διάβασμα. Το μικρό παιδί μαθαίνει να αγαπάει το βιβλίο μέσω της οικογένειάς του και μέσω του σχολείου του. Πόσο θα ήθελα να διδάξουν οι γονείς στα παιδιά τους να έχουν καθημερινά στην αγκαλιά τους ένα βιβλίο. Πόσο θα ήθελα να καταλάβουν πόσο σημαντική είναι η παιδική λογοτεχνία! Η συμβολή της στην ανάπτυξη του παιδιού είναι πολύτιμη. Αποτελεί το αντίδοτο στην ψυχολογική πίεση της εποχής μας, είναι απαραίτητη για τη διανοητική ισορροπία του παιδιού. Αναπτύσσει πνευματικά και συναισθηματικά το παιδί, το βοηθάει να πάρει σωστή στάση απέναντι στη ζωή, του γνωρίζει την ίδια τη ζωή από τα πρώτα τρυφερά πρωτοσχολικά του χρόνια. Το βοηθάει να γνωρίσει τους ανθρώπους και τον εαυτό του. Κάθε φορά που γεννιέται ένας καινούργιος αναγνώστης στη χώρα μας πάντως, πρέπει όλοι να νιώθουμε περήφανοι.

«Π: Η αγάπη παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή σας και όπως έχετε δηλώσει χαρακτηριστικά «η αγάπη είναι ο μόνος δρόμος». Η αγάπη όμως πολλές φορές πονάει. Τι λέτε σε μια πονεμένη καρδιά;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Από μικρούλα το ακούω αυτό. Ακόμα και η γιαγιά μου, μου έλεγε πως «Οποιος αγαπάει, πονάει...». Εννοούσε όμως πως καμιά φορά η αλήθεια στα λόγια

των ανθρώπων που σε αγαπάνε, μπορεί και να σε πληγώσει. Με τα χρόνια κατάλαβα πως όλα μπορεί να μας πονάνε σε αυτόν τον κόσμο, εκτός από την αγάπη. Η μοναξιά, μας πονάει. Το ίδιο και η απόρριψη. Ο χαμός ενός αγαπημένου προσώπου πονάει. Ακόμα και τα αρνητικά μας συναισθήματα, όπως η ζήλια, μας πονάνε. Εκτός από την αγάπη. Που είναι το μοναδικό συναίσθημα που μπορεί να γιατρέψει τον πόνο. Συνήθως αν κάποιος μας εγκαταλείψει, λέμε πως μας πόνεσε, παρόλο που μας αγαπούσε. Λάθος. Αν μας αγαπούσε πραγματικά, δε θα έφευγε ποτέ από κοντά μας. Μετράμε λάθος την αγάπη, τόσες και τόσες φορές. Τελικά η αγάπη δεν μπορεί να την περιγράψει κανείς με λέξεις. 'Αγαπώ θα πει χάνομαι' είχε πει κάποτε ο Νίκος Καζαντζάκης όταν τον ρώτησαν τι σημαίνει να αγαπάς. Τα δανείστηκα τα λόγια του, τα χρησιμοποίησα ως τίτλο για ένα από τα μυθιστορήματά μου που μιλάει για την αγάπη και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Τα δανείστηκα

ευτυχισμένη η γραφή. Είναι μοναχική κι όμως κλείνει μέσα της τον κόσμο ολόκληρο. Και μπορεί ένας συγγραφέας να νιώθει λίγο σαν μικρός θεός, όμως είναι τόσο ευάλωτος, τόσο γυμνός. Προσφέρεις κομμάτια της ψυχής σου, περιμένεις την κριτική. Με κάνει να χαιρόμαι η γραφή, όταν μετουσιώνεται σε αγάπη, μόλις κυκλοφορεί κάθε νέο μου μυθιστόρημα και το πίνουν στα χέρια τους οι αναγνώστες. Εχω πάρει και συνεχίζω να παίρνω άπειρη αγάπη από όσους διαβάζουν τα βιβλία μου. Είναι η δύναμή μου και τους ευχαριστώ καθημερινά. Νιώθω βαριά την ευθύνη γιατί δεν θα ήθελα να τους απογοητεύσω ποτέ. Κάθε μέρα προσπαθώ να φανώ αντάξιά τους, να δίνω ελπίδα, να προσφέρω χαρά. Αν όμως έπρεπε να διαλέξω, αν έπρεπε να στερηθώ τη γραφή για χάρη της οικογένειάς μου, τότε θα το έκανα, φυσικά. Θα ήταν δύσκολη η απόφαση, θα με πονούσε πολύ, αλλά δεν μπορώ να αρνηθώ τίποτα στους ανθρώπους που αγαπάω και με αγαπάνε. Γι' αυτό το λόγο δεν

να προσπαθώ να πείσω πως η αγάπη, σε όλες της τις μορφές, είναι ο μοναδικός δρόμος της ζωής μας, ο μόνος δρόμος που σε κάνει πιο δυνατό.

«Τι είναι η αγάπη;

Δεν είναι συμπόνια μίτε καλοσύνη.

Στη συμπόνια είναι δύο, αυτός που πονάει κι αυτός που συμπονάει.

Στην καλοσύνη είναι δύο, αυτός που δίνει κι αυτός που δέχεται.

Μα στην αγάπη είναι ένας.

Σμίγουν οι δύο και γίνονται ένα.

Δεν ξεχωρίζουν.

Το εγώ κι εσύ αφανίζονται.

ΑΓΑΠΩ ΘΑ ΠΕΙ ΧΑΝΟΜΑΙ...»

Νίκος Καζαντζάκης.

«Π: Αν έπρεπε να διαλέξετε μεταξύ οικογένειας και συγγραφής πόσο δύσκολη θα ήταν η απόφαση; Έχετε έρθει ποτέ σε αυτή τη θέση;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Με κάνει

ερχόμαστε εξάλλου σε αυτή τη γη; Για να δώσουμε και να πάρουμε αγάπη. Όλα τα άλλα είναι μηδαμινά μπροστά σε αυτό. Ευτυχώς όμως δε χρειάστηκε ως τώρα να επιλέξω κι ελπίζω να μη χρειαστεί ποτέ.

«Π: Από τα βιβλία σας, ποιο αγγίζει περισσότερο την καρδιά σας;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ξεχωρίζω το «Αγαπώ θα πει χάνομαι», εκδόσεις Ψυχογιός, γιατί ήταν η πρώτη φορά που άφησα ελεύθερη την Ρένα των ενήλικων να γίνει ένα με τη Ρένα των παιδιών. Ως εκείνη τη στιγμή τα διαχώριζα. Ωπου δεν άντεξα άλλο κι ελευθερώθηκα. Μίλησα για την αγάπη, την αγάπη που είναι ο μόνος δρόμος στη ζωή μας. Κι αυτή η αγάπη έγινε μπουμέρανγκ και ξαναγύρισε σε μένα, μέσα από τον ενθουσιασμό των αναγνώστών. Όμως σ' αλήθεια πιστεύω πως τα δυσκολότερα μυθιστορήματα που έχω γρά-

ψει ως σήμερα είναι οι 'Μικροί Άγγελοι' και η συνέχειά τους, το 'Αρωμα Βανιλίας'. Γιατί γρατσοούνισα την καρδιά μου, ταξίδεψα στην ίδια την ψυχή των πρώων μου, για να ανακαλύψω τι σημαίνει πραγματικά άνθρωπος, πού βρίσκεται κρυμμένη η ευτυχία. Ταξίδεψα στον ίδιο τον εαυτό κάθε γυναίκας, προσπάθησα να περπατήσω στην αυτογνωσία, προσπάθησα να βοηθήσω κάθε αναγνώστριά μου να αγαπήσει πραγματικά τον εαυτό της....

«Π: Έχετε πει ότι δίπλα σε κάθε ρήμα που χαρακτηρίζει τον Έλληνα πρέπει να προσθέτουμε και το «πολύ». Εσάς τι «πολύ» σας χαρακτηρίζει;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ναι, το έχω πει. Ως λαός δεν κρατάμε μέσα μας τον καημό μας. Τραγουδάμε πολύ, χορεύουμε πολύ, φωνάζουμε πολύ, θυμώνουμε πολύ... Δίπλα σε κάθε ρήμα που μπορώ να χρησιμοποιήσω για τους Έλληνες, προσθέτω κι ένα 'πολύ'. Ανοιγόμαστε, δεν αφήνουμε να μας πλημμυρίσει το σκοτάδι, κάνουμε αξιόπαινες προσπάθειες να γίνουμε ένα με το φως που λούζει τη χώρα μας, με το απέραντο γαλάζιο, προσπαθούμε να επικοινωνήσουμε με τους άλλους με κάθε τρόπο. Και νιώθω περήφανη που είμαι Ελληνίδα, που νιώθω να με χαρακτηρίζει κι εμένα το «πολύ». Το πάθος σε οτιδήποτε κάνω, είναι το χαρακτηριστικό μου. Δίνομαι στους ανθρώπους που αγαπώ, δίνω στη γραφή, δίνω σε οτιδήποτε με ενθουσιάζει. Γενικά γελάω ή χαμογελάω πολύ, κλαίω πολύ, στενοχωριέμαι πολύ... Νιώθω έντονα τη ζωή και προσπαθώ να βλέπω πάντα το ποτήρι μισογεμάτο. Μου το έμαθαν τα παιδιά. Με βοήθησαν να συνειδητοποιήσω πως η ευτυχία βρίσκεται κλεισμένη μέσα στην ίδια μας τη χούφτα. Το μόνο που έχουμε να κάνουμε είναι να την ανακαλύψουμε. Κι είναι τόσο απλό αυτό, γιατί όπως έχει πει κι ο λατρεμένος μου συγγραφέας, ο Νίκος Καζαντζάκης: «Έχεις τα πινέλα, έχεις και τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισό σου και μπες μέσα».

«Π: Είχατε δώσει μία απάντηση σε μια αναγνώστριά/φίλη σας ότι: «Κάθε γυναίκα περνάει ένα σωρό ψυχικές διακυμάνσεις προτού καταφέρει να γνωρίσει καλά τον εαυτό της»... Πιστεύετε ότι αυτό ισχύει μόνο για τις γυναίκες; Ποιες είναι αυτές οι διακυμάνσεις και, αλήθεια, θα φτάσουμε κάποτε πραγματικά να γνωρίσουμε τον εαυτό μας;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Φυσικά και δεν ισχύει μόνο για τις γυναίκες. Κάθε άνθρωπος ανεξαρτήτως φύλου περνάει ένα σωρό, προτού καταφέρει να γνωρίσει καλά τον εαυτό του και να τον αγαπήσει. Μακάρι να ήταν μάθημα στο σχολείο από τα

πρωτοσχολικά μας χρόνια. Μακάρι οι γονείς να μας μάθαιναν μόνο αυτό: Πώς να αγαπήσουμε τον εαυτό μας. Γιατί τότε οι διαπροσωπικές μας σχέσεις δε θα είχαν κανένα πρόβλημα, γιατί τότε θα σεβόμαστε πραγματικά τους άλλους και η ζωή θα ήταν τόσο, μα τόσο εύκολη. Δυστυχώς ψάχνουμε μια ολόκληρη ζωή να ανακαλύψουμε τον ίδιο μας τον εαυτό. Μεγαλώνοντας δίνουμε μάχη με την ίδια μας την καρδιά. Προσπαθούμε να μεταφράσουμε τη ζωή. Παλεύουμε να κατακτήσουμε τα όνειρά μας. Οι αρνητικές μας σκέψεις και η αυστηρή κριτική που κάνουμε στον εαυτό μας, επηρεάζουν την εικόνα του μέσα μας. Ταυτόχρονα παλεύουμε να οικοδομήσουμε τις δικές μας αξίες, να ξεδιαλύνουμε όλα όσα μας έχουν διδάξει οι γονείς μας, το σχολείο, η ίδια η κοινωνία, να τινάξουμε από πάνω μας τα ψεύτικα, να κρατήσουμε τα αληθινά, να ισορροπήσουμε το υπερεγώ με το εγώ μας. Είναι δύσκολος ο αγώνας και για να τον κερδίσουμε, πάνω από όλα και πρώτα από όλα πρέπει να αγαπήσουμε αληθινά αυτό που είμαστε. Να καταλάβουμε πως είμαστε μοναδικοί. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να χαρίσουμε αγάπη στους άλλους. Γιατί δεν πρέπει να ποτέ να ξεχνάμε πως όλα ξεκινούν από μας και καταλήγουν σε μας...

«Π: Πιστεύετε ότι ένα βιβλίο μπορεί να αποτελείται από συνέχειες;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Φυσικά, γιατί όχι; Δεν υπάρχουν περιορισμοί στη γραφή, σε οποιαδήποτε τέχνη... Όταν γράφω όμως ένα μυθιστόρημα, όταν προσπαθώ να πλοσιάσω το στόχο μου, ποτέ δε σκέφτομαι πως το βιβλίο θα έχει και συνέχεια. Δεν είχα για παράδειγμα σκεφτεί να συνεχίσω το «Αγαπώ θα πει χάνομαι». Δεν είχα ούτε καν φανταστεί, ακόμα και στα πιο τρελά όνειρά μου, πως οι αναγνώστες θα το αγαπήσουν τόσο. Τελικά η αγάπη με την οποία έγραψα αυτό το μυθιστόρημα γύρισε πίσω σε μένα. Πίστευα πάντα πως η αγάπη είναι ό,τι πιο σημαντικό υπάρχει σε αυτόν τον κόσμο. Μέχρι που μια αναγνώστριά, με ρώτησε αν η αλήθεια είναι πιο σημαντική. «Αν δεν υπάρχει αλήθεια, πώς είναι δυνατόν να υπάρχει αγάπη;», με ρώτησε. Και με προβλημάτισε. Υπάρχει άραγε αγάπη χωρίς αλήθεια; σκέφτηκα. Κι αν υπάρχει, μπορεί να επιβιώσει; Όταν ξεφουσκώσουν τα μπαλόνια των ψευδαισθήσεων, στεριώνει η αγάπη; Η μια σκέψη έφερε την άλλη κι έτσι γεννήθηκε το «Κόκκινο Κοράλλι», εκδόσεις Ψυχογιός, ένα βιβλίο που βούτηξε στη θάλασσα της αλήθειας, μια δύσκολη, πονεμένη θάλασσα... Επιασα σφιχτά από το χέρι τον Δημήτρη, έναν από τους πρωταγωνιστές του «Αγαπώ θα πει χάνομαι», έναν ήρωα ο οποίος

πληγώθηκε από τα ψέματα, για να με βοηθήσει να εξερευνήσω την ίδια την αλήθεια στις διαπροσωπικές, στις φιλικές, στις ερωτικές, στις κοινωνικές σχέσεις, παντού. Κάτι παρόμοιο συνέβη και με το «Αρωμα Βανίλιας», όπου η μικρή Αρτεμ γεννιέται και μεγαλώνει ανάμεσα σε μικρούς αγγέλους. Είναι, όπως συνηθίζουν να λένε, ένα κορίτσι της διπλανής πόρτας. Ένα συνηθισμένο κορίτσι. Οι γονείς της κι ο αδελφός της διαθέτουν άπλετο ταλέντο κι ομορφιά, ένα σωρό ψυχικά και σωματικά χαρίσματα, ενώ εκείνη νιώθει ασχημόπαπο, πιστεύει πως δεν αξίζει τίποτα, πως δεν μπορεί να τους συναγωνιστεί...

Ξαφνικά κατάλαβα πως δε θα

στερώμα, συζητούν συνέχεια με νηοποιούς, τραγουδιστές, ποδοσφαιριστές... Τους ρωτούν τι φοράνε, πού διασκεδάζουν... Κι είναι τόσο κρίμα. Γιατί η τηλεόραση θα μπορούσε να επηρεάσει θετικά μικρούς και μεγάλους, να μη μας μετατρέψει σε παθητικούς δέκτες, να μη μας απομακρύνει από την ανάγνωση ενός καλού βιβλίου. Και πρώτα απ' όλα και πάνω απ' όλα η τηλεόραση δε θα έπρεπε να προσπαθεί να αλλοιώσει την κουλτούρα μας, αλλά να τη βοηθήσει να ανθίσει...

«Π»: Διαβάζοντας το «Αρωμα Βανίλιας», διαπιστώνω κάποια κοινά στοιχεία της ηρωίδας με τη δική σας ζωή, όπως το επάγγελμα και η αγάπη προς τα παιδιά. Νοί-

μπορούσα να ανακαλύψω καταλληλότερη ηρωίδα, για να ταξιδέψω στην αυτογνωσία. Όταν γράφω όμως τη συνέχεια κάποιου βιβλίου, προσπαθώ πάντοτε να λειτουργή και αυτόνομα. Το «Αρωμα Βανίλιας», μπορεί να το διαβάσει κανείς χωρίς να έχει ταξιδέψει στο προηγούμενο μυθιστόρημά μου, τους «Μικρούς Αγγέλους». Δε θα ήθελα με τίποτα να αναγκάσω κανέναν από τους αναγνώστες μου να αγοράσει και τα δύο βιβλία, αν δεν το θέλει. Κάθε ένα μυθιστόρημα έχει και την κατάληξή του.

«Π»: Στην αρχή του βιβλίου «Αρωμα Βανίλιας» εκφράζετε μια μικρή πικρία για το πως αντιμετωπίζει η τηλεόραση την τέχνη. Πιστεύετε ότι η τέχνη γενικά στην Ελλάδα έρχεται σε δεύτερη μοίρα;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Η τηλεόραση μπορεί να είναι ταυτόχρονα ευλογία ή κατάρα και αυτό εξαρτάται απόλυτα από μας τους ίδιους. Μπορεί να αποτελέσει όργανο εξυπηρέτησης ή αφέντης τύραννος. Η τηλεόραση, μας προσφέρει ψυχαγωγία, συμβάλλει στην πληροφόρησή μας. Θα μπορούσε όμως να συμβάλλει τα μέγιστα στην εκπαίδευση και την επιμόρφωσή μας. Θα ήθελα να υπήρχαν ανάμεσα στα άλλα προγράμματα κι εκπομπές για την τέχνη και τον πολιτισμό, συνεντεύξεις από συγγραφείς, ποιητές, μουσικούς, ζωγράφους... Συνεντεύξεις που θα μπορούσαν να κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού. Δυστυχώς όμως οι δημοσιογράφοι τρέχουν πίσω από τα ονόματα που λάμπουν στο εφήμερο καλλιτεχνικό

ώθατε ότι έπρεπε να βάλετε την δική σας πινελιά ή απλά θέλατε να εκφράσετε την τόσο μεγάλη αγάπη σας για αυτά τα μικρά θεόσταλα πλάσματα;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Την ηρωίδα μου, την Αρτεμ, την ταλαιπώρησα πολύ. Πέρασε άπειρες χαρές κι άπειρες λύπες, έζησε πάθη, έρωτες, βίωσε ένα σωρό περιπέτειες μέχρι να καταλάβει τον εαυτό της, να τον αποδεχτεί και να τον αγαπήσει πραγματικά. Την έκλεισα στη φυλακή. Την κατηγόρησα για φόνο. Πέρασα μαζί της μια δύσκολη περίοδο, όταν έμεινε έγκυος κι αποφάσισε να δώσει για υιοθεσία το παιδί της. Βρισκόμουν δίπλα της στην εγχείρηση του μονάκριβου γιου της... Πέρασε τόσα πολλά και τόσο επώδυνα, που σκέφτηκα να την σπουδάσω νηπιαγωγό, να της χαρίσω το δικό μου επάγγελμα, για να μπορεί να καταλάβει πιο εύκολα τον εαυτό της, για να μπορέσει να έχει δεκανίκι της την άδολη αγάπη των παιδιών... Γενικά σε όλα μου τα μυθιστορήματα υπάρχουν, αουσιέδητα τις περισσότερες φορές, δικά μου προσωπικά βιώματα. Η ηρωίδα μου, η Μελίνα, στο «Κόκκινο Κοράλλι» ζει, ως τα πέντε της χρόνια τη δική μου ζωή. Η γιαγιά η Αγγελική στους «Μικρούς Αγγέλους», είναι η δική μου γιαγιά, που την έλεγαν Αρτεμ...

«Π»: Το βιβλίο είναι γεμάτο αρώματα και χρώματα. Είσατε έτσι και στη ζωή σας; Συνδυάζετε καταστάσεις και ανθρώπους με αρώματα; Το χρώμα σας ποιο είναι; Τι γεύση θεωρείτε ότι σας χαρακτηρίζει;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ναι, το «Αρωμα Βανίλιας» είναι πλημμυρισμένο από αρώματα και χρώματα. Είναι ένα ταξίδι αυτογνωσίας στον εαυτό κάθε γυναίκας, είναι ένας ύμνος στη μάνα. Όσο για τις γεύσεις... Από μικρούλα συνδυάζα καταστάσεις και ανθρώπους με αυτές. Θυμάμαι τώρα και χαμογελώ για το πόσο καθηγητές μου, μου φαινόταν ξινοί, πόσοι και πόσοι σκέτο μέλι... Κι όταν επέλεξα να σπουδάσει ζαχαροπλαστική η Νεφέλη, η κεντρική ηρωίδα, φάνηκε τόσο ταιριαστό να συνδυάζει κι εκείνη τους ανθρώπους με τις γεύσεις... Ναι, μου αρέσει να «παίζω» όταν γράφω. Γιατί τότε το ταξίδι είναι συναρπαστικό. Το λατρεμένο μου χρώμα είναι το γαλάζιο. Το γαλάζιο

αν ξέρουμε πώς να αντιδράσουμε σωστά. Η ανατροπή του παιδιού είναι χαρά, η συνέχεια της ίδιας μας της ύπαρξης. Γνωρίζουμε για άλλη μια φορά τη ζωή μέσα από τα μάτια του παιδιού μας και μαθαίνουμε και πάλι από την αρχή να ενθουσιαζόμαστε με το κάθε τι. Ευτυχισμένος γονέας σημαίνει ευτυχισμένο παιδί. Και όχι, δεν είναι δύσκολο να είμαστε δίκαιοι με τα παιδιά μας, δεν είναι καθόλου δύσκολο να είμαστε σωστοί απέναντί τους, να τους διδάξουμε την αγάπη. Η αγάπη διδάσκεται καθημερινά με έργα, με πράξεις, με χειρονομίες. Αγάπη σημαίνει πως πρέπει να δεχόμαστε το παιδί μας έτσι ακριβώς όπως είναι, να είμαστε δίκαιοι απέναντί του, όποια κι αν είναι η συμπεριφορά του, να το αφήνουμε να ξεδιπλώνει την προσωπικότητά του, να το πείσουμε πως είναι μοναδικό στον κόσμο, πως τώρα ξεκινάει το μαγικό, μακρύ ταξίδι της ζωής για να αποκαλύπτει μέρα με τη μέρα, κομμάτι κομμάτι, τον υπέροχο εαυτό του. Όσα λάθη κι αν κάνουμε στην πορεία, δε θα υπάρξει πρόβλημα. Όλοι μας κάνουμε λάθη και διδασκόμαστε από αυτά. Γι' αυτό χαμογέλασε με αισιοδοξία, «παίξτε» με την ίδια τη ζωή, παρά με

το παιδί σας. Βοηθήστε το να εκφραστεί ελεύθερα, να επικοινωνήσει, να δημιουργήσει. Πρώτα από όλα, και πάνω από όλα, διδάξτε του πώς να αγαπάει.

«Π»: Όταν τελειώνει ένα βιβλίο σας σάς λείπουν οι ήρωες σας; Το ξαναδιαβάζετε μετά από καιρό; Μεταφέρετε κάποιες ιδέες σε κάποιο επόμενο;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Όταν τελειώνει ένα βιβλίο νιώθω τόσο, μα

τόσο κουρασμένη. Νιώθω κενή από συναισθήματα, μια και τα έχω καταθέσει όλα στις σελίδες του μυθιστορηματός του. Όχι, δε μου λείπουν οι ήρωες. Γιατί έχουν πα φτάσει στο τέλος του ταξιδιού που επέλεξαν να κάνουν μέσα από τη γραφή μου... Λίγο πριν παραδώσω το μυθιστόρημά μου στην υπεύθυνη έκδοσης, το έχω διαβάσει τόσες και τόσες φορές, το έχω «κεντήσει», όπως λέω, γι' αυτό και δεν το ξαναδιαβάζω. Ούτε μεταφέρω ιδέες σε κάποιο καινούργιο μου μυθιστόρημα γιατί το καθένα έχει το δικό του στόχο, ένα στόχο που δεν ταιριάζει με τον επόμενο. Νιώθω αποκαμωμένη μόλις το τελειώσω, περιμένω ανυπόμονα και με άγχος τις πρώτες κριτικές. Κι ύστερα... κι ύστερα περιμένω εκείνη τη μαγική ώρα, έρχεται κατά κύματα η θάλασσα της αγάπης από τους αναγνώστες μου και με πλημμυρίζει και με ενθουσιάζει και χοροπηδάω σαν μικρό παιδί, έτοιμη να ανοίξω και πάλι πανιά για το καινούργιο ταξίδι...

«Π»: Τι πιστεύετε ότι θα μείνει χαραγμένο στη μνήμη του αναγνώστη από το βιβλίο;

Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη: Ελπίζω να συνειδητοποιήσει πως είναι μοναδικός, πως οφείλει να αγαπάει χωρίς όρους τον εαυτό του, πως η ζωή είναι ένας μικρός παράδεισος με άσπρα και μαύρα χρώματα, αλλά πάντα παράδεισος. Ελπίζω να καταλάβει πως οι άνθρωποι που αγαπάμε και χάνονται υπάρχουν πάντα μέσα μας, μας βοηθούν από εκεί ψηλά, πλημμυρίζουν με το άρωμά τους τη ζωή μας. Ελπίζω να χαρεί κάθε σελίδα, να πάρει σφιχτά την Αρτεμ από το χέρι και να αρχίσει ένα συναρπαστικό ταξίδι αυτογνωσίας στα χρώματα και τα αρώματα της καρδιάς του.

«Π»: κ. Ζαΐρη, ευχαριστούμε πολύ.

Λίγα λόγια για τη συγγραφέα

Η Ρένα Ρώσση-Ζαΐρη έχει τελειώσει τη Σχολή Νηπιαγωγών Αθηνών και το London Montessori Centre\Nursery Infant Teaching Diploma. Εργάστηκε ως νηπιαγωγός στα Εκπαιδευτήρια Ζηρίδη από το 1984 μέχρι το 2000 και ως υπεύθυνη του παιδικού τμήματος των εκδόσεων: Ρώσση, Ελληνικά Γράμματα, Μίνωας και Μεταίχμιο. Είναι μέλος του Κύκλου Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου και της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς. Το 2002 ανεγράφη στον Τιμητικό Πίνακα της IBBY (International Books for Young Children) για την μετάφραση βιβλίου και για το σύνολο του μεταφραστικού της έργου. Το 2002 της απονεμήθηκε το βραβείο μετάφρασης παιδικών βιβλίων, από την Εταιρεία Μεταφραστών Λογοτεχνίας Έχει τιμηθεί με Επαίνους και από τη Γ.Λ.Σ. Έχει γράψει 165 παιδικά βιβλία, 7 βιβλία για ενήλικες και έχει μεταφράσει πάνω από 1500 βιβλία παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας. Είναι παντρεμένη και έχει δύο παιδιά.

eBOOK

Για ό,τι βιβλίο χρειαστείτε, επισκεφθείτε το ηλεκτρονικό κατάστημα του «Εθνικού Κήρυκα»

<http://ebooks.ekirikas.com/store/home>

Η ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΑΥΤΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ Ι.ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΚΕΛΛΑΣ Γ.Ο.Χ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ο εορτασμός των εκατό χρόνων από την κοίμηση του Οσίου Παχωμίου του νέου του αρτίως εν Χίω ασκήσαντος

Μια ξεχωριστή και ανάπλευς συγκινησίως ημέρα ήταν για το αγιοτόκο νησί της Χίου και προπάντων για το ιστορικό Μοναστήρι των Αγίων Πατέρων, παρά το Προβάτειο Όρος, η 14η Οκτωβρίου 2005 (π.ν.) Την ημέρα αυτή γιορτάστηκε με ιδιαίτερη λαμπρότητα και πνευματική ευωχία η συμπλήρωση εκατό ετών από την κοίμηση του Οσίου Παχωμίου, του ιδρυτού και κτήτορος τόσο της προαναφερόμενης Σκήτης όσο και του Ιερού Παρθενώνος των Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης.

Ο νέος Ασκητής της Χίου, ο Οσιος Παχώμιος, κατά κόσμον Παναγιώτης Αρελλάς, γεννήθηκε το 1840 στο χωριό Ελάτα από πτωχούς, αλλά πιστούς γονείς. Από την τρυφερή παιδική ηλικία οι γονείς του τον γαλούχησαν με τα νάματα της Ορθοδοξίας και του έδωσαν τα πνευματικά εφόδια, για να ανταπεξέλθει στις αντιξοότητες και τις δυσχέρειες της ζωής.

Εφηβος φεύγει από το χωριό του για αναζήτηση καλύτερης τύχης και εγκαθίσταται στην Κων/πολη. Κατά τη διάρκεια της εκεί παραμονής του, ένα ατυχές περιστατικό, ο φόνος ενός Τούρκου αστυνομικού, τον οποίο διέπραξε ακούσια και εν αμύνη ευρισκόμενος, του στοιχίσει την ελευθερία του και παρά λίγο την ίδια την ζωή του, αποτέλεσε όμως καταλυτικό παράγοντα για τη σωτηρία του. Μέσα στη φυλακή ευρισκόμενος, παρακαλούσε ακατάπαυστα τη Μεγάλη Μπτέρα κάθε Χριστιανού, την τροφή της ζωής μας, την Υπεραγία Θεοτόκο, να τον γλιτώσει από τη θανατική καταδίκη με την υπόσχεση να αφιερώσει τη ζωή του σ' εκείνη και να γίνει μοναχός. Και, ω του θαύματος! Η προσευχή του νεαρού Παναγιώτη εισακούσθηκε και όχι μόνο απαλλάχτηκε από τη θανατική ποινή, αλλά και κατάφερε να δραπετεύσει και να ζητήσει ψυχική και σωματική σωτηρία στους Αγίους και Θεοβαδίστους Τόπους.

Εκεί κείρεται μοναχός στη μονή του Αγίου Σάββα, με το όνομα Παχώμιος, και επιδίδεται σε σκληρούς πνευματικούς αγώνες, επιθυμώντας διακαώς την πνευματική του αναγέννηση. Με την υποδειγματική υπακοή, την άκρα ταπείνωση και τη σκληραγωγία του σώματος κέρδισε την εμπιστοσύνη και τον σεβασμό των Πατέρων της Μονής.

Ο Θεός όμως ήθελε το θεοφύτευτο αυτό δένδρο να μεταφτευθεί στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τη Χίο, για να αποδώσει κι εκεί τους καρπούς των αγώνων του. Με την ευλογία του Γέροντά του έρχεται στο νησί του κι εγκαταβιώνει στο σπήλαιο των Αγίων Πατέρων, Νικήτα, Ιωάννου και Ιωσήφ. Με τη χάρη του Θεού μετέτρεψε το σπήλαιο σε πνευματική κυψέλη και μάζεψε γύρω του πολλούς μοναχούς, τους οποίους οδήγησε στη σωτηρία. Ανάμεσα στους μαθητές του ξεχωρίζει ο Άγιος Νεκτάριος, Μητροπολίτης Πενταπόλεως, ο οποίος αργότερα αναπολεί με ιερή συγκίνηση τις κατανυκτικές στιγμές που έζησε στο Προβάτειο Όρος, κοντά στο συμπαθή και αγαπητό του Γέροντα.

Η ασκητική του ζωή, η αυστηρότητά του, η προσήλωσή του στα διδάγματα των Πατέρων και της Ορθοδοξίας, οι αδιάλειπτες προσευχές του, η αγωνιστικότητα του σε θέματα πίστεως, τον ανέδειξαν κορυφαίο του χιακού μοναχισμού το 19ο αιώνα και θεματοφύλακα των ιερών παραδόσεων με ευρύτατη απήχηση τόσο στη χιακή κοινωνία, όσο κι έξω απ' αυτήν. Με τη βοήθεια του Θεού, τη συμπαράσταση των συμπατριωτών του και κυρίως τις ακατάβλητες και ακούραστες προσπάθειες των υποτακτικών του ολοκλήρωσε τιτάνιο έργο σε μικρό χρονικό διάστημα. Η Σκήτη των Αγίων Πατέρων, ο Ιερός Παρθενών των Αγίων Κων/νου και Ελένης, ο ναός της Αγίας Τριάδας στο χωριό του, την Ελάτα, που κοσμούν το μυροβόλο νησί του Αρχιε-

λάγου, είναι αποτέλεσμα και καρπός του πνευματικού μόχθου του.

Κοιμήθηκε τον ύπνο των δικαίων σε ηλικία 65 ετών, αφήνοντας ισάριθμα πνευματικά τέκνα, για να μεταβεί στην αιώνια μακαριότητα. Οι πνευματικές του νουθεσίες, οι συμβουλευτικές του επιστολές, οι κανόνες και το Τυπικό των Μονών του εντυπωσιάζουν και είναι άξια θαυμασμού. Κληροδότησε ως παρακαταθήκη στους μοναχούς και τις μοναχές και των δύο Μοναστηρίων την Ορθόδοξη πατρώα ομολογία, την οποία φύλαξαν και φυλάττουν «ως κόρην οφθαλμού» μέχρι και σήμερα. Και όταν αργότερα το κάλεσαν οι περιστάσεις κατά το χρονικό διάστημα του διωγμού εναντίον των Γνωσίων Ορθόδοξων Χριστιανών, απέδειξαν έμπρακτα ότι είναι πιστοί στις συμβουλές και τις επιταγές του μακαριστού Γέροντα. Αρκεί να αναφερθεί, ότι ο Ηγούμενος των Αγίων Πατέρων, π. Θεόδουλος Γεντίδης, εξορίστηκε το 1960 στη Μονή Υψηλού στη Λέσβο για το ζήτημα του Ημερολογίου, στο χώρο που είχε εξοριστεί και ο πρώην Φλωρινός Χρυσόστομος.

Αυτόν τον νεολαμπί Άγιο, το μυρίπνοο κρίνο της Χίου, τον καθοδηγητή και προστάτη της τίμιας φέτος στις 14 Οκτωβρίου η Σκήτη των Αγίων Πατέρων. «Πανήγυρις φαιδρά, Ιερά πανδαισία, δεύτε πιστοί, μεθέδωμεν...», μ' αυτά τα λόγια του ιερού υμνογράφου θα μπορούσε να παρουσιαστεί η πανέκλαμπη ημέρα του εορτασμού. Το πλήθος του κόσμου, που συνέρρευσε από ολόκληρο το νησί, αλλά και έξω απ' αυτό, βίωσε μέσα σε ατμόσφαιρα ψυχικής ανατάσεως συγκινητικές στιγμές και ευφράνθηκε από «οσμήν ευωδίας πνευματικής».

Τον Πανηγυρικό Εορτηνόν και την Αρχιερατική Θεία Λειτουργία ελάμπρυναν με την παρουσία τους οι Σεβασμιώτατοι Αρχιερείς της Εκκλησίας των Γ.Ο.Χ.: Αμερικής κ.κ. Παύλος, Χίου, Ψαρρών και Ονουσσών, κ.κ. Στέφανος, Πειραιώς και Σαλαμίνος κ.κ. Γερώντιος και Αττικής και Βοιωτίας, κ.κ. Χρυσόστομος. Η τελετή πλαισιώθηκε από πλειάδα ιερέων: Συμμετείχαν οι Αρχιμανδρίτες: π. Αμβρόσιος Αγιοπατερίτης, Ηγούμενος της Σκήτης, π. Ευθύμιος Μπαρδάκας, π. Γρηγόριος Ταυλάριος. Οι Ιερομόναχοι: π. Στέφανος Τσίκορας, π. Πατάπιος Αργυρός, π. Αθανάσιος Τζενής και π. Νήφων Τσικρίκης. Και οι Ιερείς: π. Χαράλαμπος Χαμοσφακίδης, π. Ιωάννης Μουρίκης, π. Μιχαήλ Κωνσταντινίδης και οι π. Λάμπρος Λεούσης.

Ιδιαίτερη λαμπρότητα προσέδωσαν στην εορτή οι χοροί των καλλιφωτών ιεροψαλτών, που απέδωσαν με άψογο και άριστο τρόπο τους βυζαντινούς ύμνους. Χοράρχης του δεξιού χορού ήταν ο καθηγητής της βυζαντινής Μουσικής, κ. Αθανάσιος Παϊβανάς και του αριστερού ο παλαιόμασος ιεροψάλτης της Χίου, κ. Παναγιώτης Ανδριώτης.

Αξίζει να αναφερθεί, ότι η ιερά ακολουθία που εψάλη για πρώτη φορά είναι πόνημα του Μεγάλου Υμνογράφου της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας, διδάκτορος, κ. Χαράλαμπος Μπούσια, ο οποίος συνέταξε με επαινετική προθυμία και θεία φώτιση την ασματική

ακολουθία, τον Παρακλητικό Κανόνα και τους Χαιρετισμούς προς τιμήν του Οσίου.

Οι Μονές των Αγίων Πατέρων και του Αγίου Κων/νου εξέδωσαν σε καλαισθητή έκδοση την Ιερά Ακολουθία, πλαισιωμένη και με φωτογραφίες από τα δύο Μοναστήρια και τον Τάφο του Οσίου. Προ διέτις (2003) εξεδόθη και εκτενής βιογραφία του Οσίου, συγγραφέας από το Χιώτη καθηγητή φιλολογίας, κ. Αντώνιο Ν. Χαροκόππο. Το ορθόδοξο αναγνωστικό κοινό αγάλλασε με πραγματικό ενδιαφέρον το βιβλίο τόσο στη Χίο όσο κι έξω απ' αυτήν. Πολλοί αναγνώστες έστειλαν τις ευχαριστίες τους προς τις Μονές, μαζί με τις βιβλιοκριτικές τους, οι οποίες πρόκειται σύντομα να εκδοθούν χάριν των αναγνωστών.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εξεφώνησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αμερικής, κ.κ. Παύλος, ο οποίος τόνισε την σημασία τέτοιων εκδηλώσεων για τη μαρτυρική μας Εκκλησία και παράλληλα ανέγνωσε το χαιρετιστήριο μήνυμα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, κ.κ. Χρυσόστομου:

Ευλαβές προσκύνημα

Υποκλινόμεθα ευσεβάσως και περιδέως προ της σεπτής μνήμης του εν ισοτιπία και αρετή διαπρέψαντος Οσίου Πατρός ημών Παχωμίου του εν τη σκήτη ταύτη οσιακός βιώσαντος, επί τη συμπλήρωσει εκατονταετηρίδος από της μακαρίας αυτού κοιμήσεως.

Χαιρετίζουμε τον γεγονός εν κατανύξει καρδιάς και μεταρρώσει πνεύματος

δοξάζοντας τηναγαθότητα του Θεού, όστις και εις τους εσχάτους και χαλεπούς τούτους καιρούς αναδεικνύει αγίους προς παρηγορίαν και στήριξη ημών «των οδοιτών»!

Βεβαιούται όθεν τρανώς ότι, «Ιησούς Χριστός χθες και σήμερα ο αυτός και εις τους αιώνας»!

Τούτου ένεκεν, τολμά και η ημετέρα ουτιδανότης να προσφέρη ταπεινώς «τα δύο λεπτά της χήρας» εις τιμήν του Αοικτού του αιώνος μας, ούτινος η οσιοπατερική βιοτή επανέφερε εις το προσκύνιον τας μεγάλας Πατερικές φυσιογνωμίας, Αντωνίων, Παχωμίων, Ευθυμίων, Σάββα του ηγιασμένου και λοιπών Πατέρων της Αγγελαιοδούς ζωής.

Σεμνύνεται η νήσος Χίος επί τη αναδείξει και νεωτέρου Αγίου εμπλουτισάντος τον χορόν των παλαιωτέρων Αγίων της νήσου, που την στολίζουν ως αγιοτόκον. Σεμνύνονται αι δύο Μοναί, των οσίων Πατέρων ενώ εις το Προβάτειο Όρος και ο Παρθενών του Αγίου Κωνσταντίνου, ιδρύματα κόπου και μόχθου του Οσίου Γέροντος, όστις την αυστηράν του καλογηρικόν ζωήν αφίκη ως πολύτιμον διαθήκην εις τα πνευματικά του τέκνα, διά να συνεχίσουν σταδιοδρομούντες τον ορθόν και κατά Θεόν βίον, με βσίση και έμβλημα το ιδεώδες τρίπτυχον της μοναχικής πολιτείας, «παρθενία, ακτημοσύνη, υπακοή».

Προ δε πάντων τούτων αφίκη ακριβή την ιεράν παρακαταθήκην της ορθόδοξου πίστεως, χωρίς της οποίας ουδέμία αρετή τελειούται ουδέ ευπροσδεκτος τυγχάνει παρά το Θεό.

Το αγαθόν κληροδότημα του σεπτού Γέροντος έπεσεν ως σπόρος αγαθός εις αγαθήν γην, διά και αι ενασκούμεναι αδελφότητες ανδρών και γυναικών εντρυφούν έως σήμεραν θεαρέστως εις τον ιδεώδη θησαυρόν, ορθοδοξία και ορθοπραξία, παραμείνασαι αμετακίνητοι εις τας παραδόσεις των αγίων Πατέρων, χωρίς να υποκύψουν εις τον «Βάαλ» του αιώνος μας, τον επάρατον οικουμενισμόν με συνέπειαν την νόθευσιν και παραχάραξιν της υγιούς Ορθοδοξίας, γινόμεναι ούτω καλόν και αξιομίμητον παράδειγμα εν μέσω της λαίλαπος που απειλεί να αφανίστην Ελληνισμόν και Ορθοδοξίαν, διότι έχουν ως σύνθημα το «πειθαρχείν δει Θεώ μάλλον η ανθρώποις»!

Επιλογίζοντες, υψούμεν εν ευχαριστία πολλή νουν και καρδίαν προς τον υπεράγαθον και πλουσιόδωρον Θεόν, τον δωρησάμενον ημίν τοις αναξίοις εν τοις εσχάτοις ταύτοις χρόνοις, τον τε Οσιον Παχώμιον και τον τούτου μαθητήν Άγιον Νεκτάριον, διδασκάλους και πρότυπα αρετής, ους και προσάγομεν πρέσβεις ευπροσδέκτους προς Αυτόν ίνα στήριξη κραταιούς τον υπέρ της αιώμου πίστεως πολύμοχθον οδοποκταετή ιερών ημών αγών «υπέρ βωμών και εστιών», τύχοιμεν δε τας πρεσβείαις τούτων και ημείς της επουρανίου Βασιλείας.

Γένεϊτο.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας ακολούθησε λιτάνευση της τιμίας Κάρας, των ιερών λειψάνων, του μοναχικού σχήματος, του κομβροσχοινίου Σχοινίου και της ράβδου του Οσίου Παχωμίου και δέσεις στον Τάφο του.

Ρίγη συγκινήσεως και βαθύτατη κατάνυξη προκάλεσε σε όλους τους συμμετέχοντες η ιερωτάτη αυτή τελετή, ενώ το πλήθος ένωσε τις θερμότερες από ψυχής ικεσίες του μαζί με τους εκκλησιαστικούς ύμνους προς τον Άγιο να επιδαψιλεύει πλούσια τη χάρη και την ευλογία του.

Μετά τη λιτάνευση παρατέθηκε πλούσια Τράπεζα σε όλους τους παρευρισκόμενους, κληρικούς και λαϊκούς. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας προς τιμήν του Αγίου και χάριν των φιλοξενουμένων Αρχιερέων και όλων των Αοικητών άνοιξε το Μοναστήρι του Αγίου Κωνσταντίνου, το οποίο, ως γνωστόν, αποτελεί άβατο για τους άνδρες, σύμφωνα με το Τυπικό του Οσίου Παχωμίου.

Στις 4:30 μ.μ., αφού κτύπησαν χαρμόσυνα οι καμπάνες, οι μοναχές απομακρύνθηκαν στα ενδιαιτήματά τους, και εισήλθαν οι Αρχιερείς, οι ιερείς και πλήθος κόσμου, κυρίως άνδρες, που είχε κατακλύσει από νωρίς την εξωτερική αυλή, για να προσκυνήσουν. Όλοι οι προσκυνητές, Χιώτες και ξένοι, θαύμασαν το κάλλος και την ωραιότητα της Μονής και παρακολούθησαν με κατάνυξη τη δέση που εψάλη στο καθολικό. Την τελετή έκλεισαν με τις μεστές περιεχομένου ομιλίες τους, ο Σεβασμιώτατος Παύλος και ο Ηγούμενος π. Αμβρόσιος. Το βράδυ παρατέθηκε Τράπεζα σε όλους τους φιλοξενούμενους κληρικούς.

Τέλος την ερχομένη Κυριακή 17-10-2005 (Π.Η.) τελέσθηκε η Θεία Λειτουργία προς τιμήν του Οσίου στον Ιερό Παρθενών του Αγίου Κωνσταντίνου. Ο κόσμος προσκύνησε με δέος τη χαριτφόρο Κάρα του Αγίου και πήρε τη χάρη και την ευλογία του.

Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια σε όλους όσους συνέβαλαν στην άψογη οργάνωση αυτής της μοναχικής πανηγύρεως και ιδιαίτερα στις αδελφότητες και των δύο Μοναστηρίων, που υλοποίησαν με επιτυχία αυτή την ξεχωριστή για την Εκκλησία μας εκδήλωση. Είθε ο τιμώμενος Άγιος να κατευθύνει τα βήματά τους εις οδούς σωτηρίας και να χαριτώνει το έργο τους προς δόξαν του Παντοδυνάμου Θεού και της Εκκλησίας μας.

